

ผลการเรียนรู้แบบบูรณาการที่มีต่อความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนราชินี เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร

สารนิพนธ์

ของ

นางสาวอารีย์รัฐ เล็กโลง

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา

พฤษภาคม 2548

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

370,1523
๐๖๖๒๗
จ.3

ผลการเรียนรู้แบบบูรณาการที่มีต่อความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนราชินี เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร

บทคัดย่อ
ของ
นางสาวอารีย์รัฐ เล็กโล่ง

เสนอตอบันหิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา
พฤษภาคม 2548

h279019

อารีย์รัฐ เล็กโลง (2548) ผลของการเรียนรู้แบบบูรณาการที่มีต่อความรับผิดชอบด้านการเรียน
ของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนราชินี เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร
สารนิพนธ์ กศ ม (จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรรณรัตน์
พลอยเลื่อมแสง

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาผลของการเรียนรู้แบบบูรณาการที่มีต่อความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนราชินี เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2547 ที่มีความรับผิดชอบด้านการเรียนน้อย จำนวน 30 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่ายจากประชากร แล้วสุ่มอย่างง่ายอีกครั้งหนึ่ง เป็นกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 15 คน กลุ่มทดลองได้รับการเรียนรู้แบบบูรณาการ กลุ่มควบคุมไม่ได้รับการเรียนรู้แบบบูรณาการ เครื่องมือที่ใช้คือ โปรแกรมการเรียนรู้แบบบูรณาการและแบบทดสอบความรับผิดชอบด้านการเรียน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ $t - test$

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

- 1 นักเรียนมีความรับผิดชอบด้านการเรียนเพิ่มขึ้น หลังจากได้รับการเรียนรู้แบบบูรณาการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 01
- 2 นักเรียนมีความรับผิดชอบด้านการเรียนเพิ่มขึ้น หลังจากที่ไม่ได้รับการเรียนรู้แบบบูรณาการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 01
- 3 นักเรียนที่ได้รับการเรียนรู้แบบบูรณาการมีความรับผิดชอบด้านการเรียนเพิ่มขึ้น มากกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการเรียนรู้แบบบูรณาการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 01

THE EFFECTS OF INTEGRATED LEARNING ON THE LEARNING
RESPONSIBILITY OF MATTAYOM SUKSA IV STUDENTS OF
RAJINI SCHOOL IN KHET PRANAKHON, BANGKOK

AN ABSTRACT
BY
MISS AREERAT LEKLONG

Presented in partial fulfillment of requirements for the Master
of Education degree in Educational Psychology
at Srinakharinwirot University
May 2005

Areerat Leklong (2005) *The effects of integrated learning on the learning responsibility of Matthayom Suksa IV Students of Rajini School in Khet Pranakhon, Bangkok*
Master's Project, MEd (Educational Psychology) Bangkok Graduate School,
Srinakharinwirot University Project Advisor, Assist Prof Pannarat
Ploylearmsang

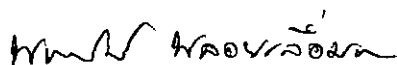
The purpose of this experimental research was to study the effects of integrated learning on the learning responsibility of Matthayom Suksa IV Students of Rajini School in Khet Pranakhon, Bangkok in the academic year 2005. The 30 subjects were randomly from matthayom suksa IV students whose learning responsibility were less. Then they were randomly divided into experimental group and control group. Each group consisted of 15 students. The experimental group was exposed to integrated learning whereas the control group was not. The instruments were the integrated learning program and learning responsibility questionnaires. The data was analyzed by t – test.

The results were as follows

1. The learning responsibility of matthayom suksa IV students who were exposed to integrated learning program was significantly increased than before the experiment at 0.01 level.
2. The learning responsibility of matthayom suksa IV students who were not exposed to integrated learning program was significantly increased than before the experiment at 0.01 level.
3. The learning responsibility of matthayom suksa IV students who were exposed to integrated learning program was significantly increased than those who were not exposed to responsibility at 0.01 level.

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร และคณะกรรมการ
สอบได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

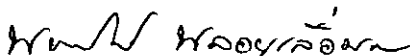
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พรรณรัตน์ พลอยเลื่อมแสง)

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร

(รองศาสตราจารย์ เวหนี่ กรีทอง)

คณะกรรมการสอบ

ประธาน

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พรรณรัตน์ พลอยเลื่อมแสง)

กรรมการสอบสารนิพนธ์

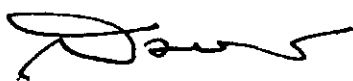
(รองศาสตราจารย์ เวหนี่ กรีทอง)

กรรมการสอบสารนิพนธ์

(อาจารย์ วิไลลักษณ์ พงษ์โสภา)

อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

(รองศาสตราจารย์ ดร สมชาย ชูชาติ)

วันที่ 20 เดือน พฤษภาคม พ ศ 2548

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยดีโดยได้รับความกรุณาจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พรณรัตน์ พลอยเลื่อมแสง อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ และประธานสอบปากเปล่าสารนิพนธ์ รองศาสตราจารย์เวณี กรีทอง อาจารย์วิไลลักษณ์ พงษ์โสภา กรรมการสอบปากเปล่าสารนิพนธ์ ที่กรุณาให้คำปรึกษา ชี้แนะข้อบกพร่องพร้อมทั้งชี้แนวทาง ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณทุกท่านเป็นอย่างยิ่ง

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์เวณี กรีทอง อาจารย์วิไลลักษณ์ พงษ์โสภา และอาจารย์ ดร. พาสนา จุฬรัตน์ เป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจเครื่องมือ ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ และให้คำปรึกษา แนะนำ แก่ผู้วิจัยเป็นอย่างดี

ขอกราบขอบพระคุณ คณาจารย์ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษาทุกท่านที่ได้ให้ความรู้ ให้คำปรึกษา แนะนำ ให้ความเมตตา และให้แง่คิดดีๆ กับผู้วิจัย

ขอขอบพระคุณ คณะครูอาจารย์ และนักเรียนโรงเรียนราชินี ทุกคนที่ให้ความร่วมมือในการทดลองเป็นอย่างดี ในการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ เพื่อนๆ สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาทุกคน ที่เป็นกำลังใจและให้ความช่วยเหลือผู้วิจัยด้วยดีเสมอมา

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอโน้มรำลึกถึงพระคุณบิดา มารดา ตลอดจนญาติพี่น้อง หลานๆ ที่ให้การสนับสนุนเป็นกำลังใจตลอดมาตั้งแต่อดีตมาจนถึงในปัจจุบันนี้

อารีย์รัฐ เล็กโลง

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	3
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	3
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	3
นิยามศัพท์เฉพาะ	4
กรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้า	5
สมมติฐานในการวิจัย	5
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	6
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนแบบบูรณาการ	6
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสอนแบบบูรณาการ	6
ประวัติความเป็นมา	6
ความหมายของการบูรณาการ	7
รูปแบบของการบูรณาการ (Models of Integration)	8
ลักษณะของการบูรณาการในหลักสูตร	8
ลักษณะการสอนแบบบูรณาการ	9
ระดับชั้นของการบูรณาการ	10
จุดมุ่งหมายของการสอนบูรณาการ	11
ขั้นตอนในการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดบูรณาการ	11
การจัดการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดการบูรณาการ	12
ประโยชน์ที่ได้จากการสอนแบบบูรณาการ	13
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนแบบบูรณาการ	15
งานวิจัยในต่างประเทศ	15
งานวิจัยในประเทศ	16
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบ	17
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบ	17
ความหมายของความรับผิดชอบ	17
ความหมายของความรับผิดชอบด้านการเรียน	19
ลักษณะของบุคคลที่มีความรับผิดชอบ	20

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
2 (ต่อ)	ความสำคัญของความรับผิดชอบ	24
	การฝึกฝนและการพัฒนาความรับผิดชอบ	25
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบ	27
	งานวิจัยในประเทศ	27
	งานวิจัยในต่างประเทศ	27
3	วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	29
	การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง	29
	เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล	29
	การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	29
	การดำเนินการทดลอง	33
	การวิเคราะห์ข้อมูล	35
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	36
	สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	36
	การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	36
5	สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	40
	สังเขปความมุ่งหมาย สมมติฐาน และวิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	40
	สรุปผลการศึกษาค้นคว้า	42
	อภิปรายผลการศึกษาค้นคว้า	42
	ข้อเสนอแนะ	44
	บรรณานุกรม	46
	ภาคผนวก	52
	ภาคผนวก ก	53
	ภาคผนวก ข	88
	ภาคผนวก ค	99
	ภาคผนวก ง	103
	ประวัติย่อผู้วิจัย	105

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 แสดงแบบแผนการทดลองแบบ Randomized Control Group Pertest – Posttest Design	34
2 แสดงการเปรียบเทียบความรับผิดชอบของนักเรียนก่อนและหลังได้รับการเรียนรู้แบบบูรณาการ	37
3 แสดงการเปรียบเทียบความรับผิดชอบของนักเรียนก่อนและหลังไม่ได้รับการเรียนรู้แบบบูรณาการ	38
4 แสดงการเปรียบเทียบผลต่างของความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการเรียนรู้แบบบูรณาการกับกลุ่มควบคุมที่ไม่ได้รับการเรียนรู้แบบบูรณาการ	39
5 แสดงโครงสร้างแบบสอบถามความรับผิดชอบด้านการเรียน	96
6 เฉลยคะแนนแบบสอบถามความรับผิดชอบด้านการเรียน	97
7 แสดงค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t) ของแบบสอบถามความรับผิดชอบด้านการเรียน	99
8 แสดงคะแนนความรับผิดชอบด้านการเรียนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมก่อนและหลังได้รับการเรียนรู้แบบบูรณาการ	100
9 แสดงผลต่างคะแนนความรับผิดชอบด้านการเรียนของกลุ่มทดลองก่อนและหลังได้รับการเรียนรู้แบบบูรณาการ	101
10 แสดงผลต่างคะแนนความรับผิดชอบด้านการเรียนของกลุ่มควบคุมก่อนและหลังได้รับการเรียนรู้แบบบูรณาการ	102

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

✓ กระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกทำให้วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทยมีการเปลี่ยนแปลงตามไปด้วยอย่างรวดเร็ว สิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในการนำพาประเทศให้ก้าวไปอย่างมั่นคงท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลก คือ การเร่งพัฒนาคนในชาติให้เป็นผู้มีความรู้ความสามารถก้าวทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น (พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ 2544 120) เนื่องจาก การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วนี้ สร้างปัญหาให้กับคนไทยและสังคมไทยอย่างรุนแรงจากกระแสวัตถุนิยม และวัฒนธรรมการบริโภคมีผลกระทบถึงคุณธรรม จริยธรรมของเยาวชนไทย ได้แก่ การรับเอารูปแบบค่านิยมและวิถีชีวิตจากทางตะวันตก ทำให้สังคมชนบทเปลี่ยนแปลงเป็นสังคมเมืองมากขึ้น ความสำคัญระหว่างบุคคล ต่อบุคคล หรือบุคคลต่อองค์กรมีลักษณะเป็นความสัมพันธ์เชิงพันธสัญญาตามกฎหมายมากกว่าการมีจิตสำนึกร่วมกันขาดความรับผิดชอบต่อตนเองและส่วนรวม (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2544 17)

/ การศึกษาถือเป็นกลไกสำคัญ ที่สามารถพัฒนาคนให้มีศักยภาพสมดุล ทั้งปัญญา จิตใจ ร่างกาย และสังคม ในการจัดการศึกษาของไทยมุ่งเน้นความสำคัญ ทางด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และรับผิดชอบ (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2545 7) การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ เป็นวิธีการหนึ่งที่เป็นที่ยอมรับของคนในวงการศึกษาว่ามีความสำคัญที่จะสามารถสร้างและพัฒนาผู้เรียนให้เกิดคุณลักษณะต่างๆตามที่สังคมยุคโลกาภิวัตน์ต้องการ เพราะเป็นการจัดการเรียนการสอนที่มีลักษณะเป็นองค์รวมผสมผสานความรู้ต่างๆ เข้าด้วยกัน มีการเชื่อมโยงความรู้อย่างกว้างขวาง ให้ความสำคัญกับผู้เรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักเรียนรู้ด้วยตนเองโดยสอดคล้องกับความสามารถ ความต้องการของตนเอง และได้พัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่ มุ่งปลูกฝังความรับผิดชอบต่อเกิดมีต่อผู้เรียนเป็นสำคัญ (สำลี รักสุทธี 2544 5)

ความรับผิดชอบต่อมีความสำคัญและจำเป็นต้องปลูกฝังให้กับนักเรียน เพราะความรับผิดชอบต่อเป็นลักษณะสำคัญของความเป็นพลเมืองดี เปรียบเสมือนรากฐานที่สำคัญที่ทำให้นักเรียนประสบความสำเร็จ หรือประสบความสำเร็จล้มเหลวในการเรียน หรือการทำงานใดๆ โรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาจริยธรรม ความคิด และความรับผิดชอบต่อเด็กได้ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนต่างๆ เพื่อเป็นการปลูกฝัง ส่งเสริมการพัฒนา และการสร้างจริยธรรม ความรับผิดชอบต่อให้แก่นักเรียน ความรับผิดชอบต่อมีหลายประการ เช่น ความรับผิดชอบต่อตนเอง ความรับผิดชอบต่อครอบครัว ความรับผิดชอบต่อเพื่อน ความรับผิดชอบต่อชุมชน และความรับผิดชอบต่อประเทศ เป็นต้น ความรับผิดชอบต่อทั้ง 6 ด้านนี้เป็นคุณลักษณะที่มีความสำคัญและควร

ปลูกฝังให้กับนักเรียนเป็นอย่างยิ่ง ถ้านักเรียนมีพฤติกรรมที่ขาดความรับผิดชอบเหล่านี้ จะมีผลต่อตนเอง และสังคมให้เสียหายได้ ดังนั้นการปลูกฝังความรับผิดชอบสามารถที่จะกระทำได้ถ้าทุกฝ่ายประสานความคิดและให้ความร่วมมืออย่างจริงจัง นับตั้งแต่สถาบันครอบครัว สถาบันโรงเรียน สถาบันสังคม ซึ่งสถาบันเหล่านี้ล้วนมีอิทธิพลในการเสริมสร้างความรับผิดชอบแก่เด็กเป็นอย่างมาก (พัฒนาวดี อนุสรณ์เทวินทร์ 2544 1-2)/

จากการที่ผู้วิจัยได้ปฏิบัติหน้าที่เป็นครูผู้สอนโรงเรียนราชินี เป็นโรงเรียนที่สอนในระดับชั้นอนุบาลจนถึงชั้นมัธยมศึกษา เป็นเวลา 7 ปี สังเกตในขณะการสอนนักเรียนในระดับชั้นปีที่ 4 พบว่ามีนักเรียนส่วนน้อยมีพฤติกรรมไม่รับผิดชอบต่อการเรียน ผู้วิจัยจึงได้สัมภาษณ์ครูผู้สอนในระดับชั้นปีที่ 4 โรงเรียนราชินี เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร จำนวน 30 คน ซึ่งทุกคนให้ความเห็นว่า จากการสังเกตขณะที่สอนนักเรียนบางคนมีพฤติกรรมไม่เอาใจใส่ต่อการเรียน ไม่มีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย ไม่ส่งงานตามเวลาที่กำหนด ถ้าส่งก็เป็นงานที่ไม่มีคุณภาพ ขาดความรอบคอบ พฤติกรรมเหล่านี้แสดงถึงความไม่รับผิดชอบ

ผู้วิจัยได้สำรวจปัญหาเบื้องต้นของนักเรียนในระดับชั้นปีที่ 4 โรงเรียนราชินี เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร พบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 230 คน มีความรับผิดชอบด้านการเรียนน้อย ได้แก่ การเอาใจใส่ต่อการเรียน ตั้งใจปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมาย ความละเอียดรอบคอบ การตรงต่อเวลา รู้จักยอมรับและติดตามผลการกระทำของตน และพยายามปรับปรุงแก้ไขผลงานในหน้าที่ของตนให้ดียิ่งขึ้น จำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 34.43 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 220 คน มีความรับผิดชอบด้านการเรียนน้อย ได้แก่ การเอาใจใส่ต่อการเรียน ตั้งใจปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมาย ตรงต่อเวลา จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 27.27 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 198 คนมีความรับผิดชอบด้านการเรียนน้อย ได้แก่ การเอาใจใส่ต่อการเรียน ตั้งใจปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมาย ตรงต่อเวลา ความละเอียดรอบคอบ จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 25.25

จากผลการสำรวจเบื้องต้น สรุปได้ว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีปัญหาเรื่องความรับผิดชอบด้านการเรียน ดังที่ สาโรช บัวศรี (2522 : 129) ได้อธิบายถึงลักษณะของผู้ที่มีความรับผิดชอบว่า ได้แก่ ผู้ที่มีความเอาใจใส่ต่อหน้าที่ มีการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อผลงานนั้นๆ ซื่อสัตย์ต่อหน้าที่โดยไม่คำนึงถึงประโยชน์ส่วนตน เคารพต่อระเบียบกฎเกณฑ์ และมีวินัยในตนเอง มีความเพียรพยายาม มีความละเอียดรอบคอบ ใช้ความสามารถอย่างเต็มที่ปรับปรุงงานในหน้าที่ให้ดีขึ้นทั้งของตนเองและสังคม ตรงต่อเวลา และยอมรับผลการกระทำของตน

/การพัฒนาความรับผิดชอบด้านการเรียน สามารถทำได้หลายวิธี เช่น การเรียนรู้แบบโครงการ กลุ่มสัมพันธ์ เทคนิคแม่แบบ การเรียนรู้แบบบูรณาการ เป็นต้น ในการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มุ่งให้สอดคล้องกับรูปแบบการดำเนินชีวิต (อรรถัย มูลคำ และ สุวิทย์ มูลคำ 2544 : 8) การเรียนรู้แบบบูรณาการจะช่วยให้นักเรียนเชื่อมโยงสิ่งที่เรียนเข้ากับชีวิตจริงได้และในทางกลับกันก็สามารถเชื่อมโยงเรื่องของชีวิตจริงภายใน

นอกห้องเรียนเข้ากับสิ่งที่เรียนได้ ทำให้นักเรียนเข้าใจในสิ่งที่ตนเรียนนั้น สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง (ธาริณี วิทยานิพนธ์ 2544 12) /

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาผลของการเรียนรู้แบบบูรณาการที่มีต่อความรับผิดชอบด้านการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนราชินี เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1 เพื่อเปรียบเทียบความรับผิดชอบด้านการเรียน ของนักเรียนก่อนและหลังได้รับการเรียนรู้แบบบูรณาการ

2 เพื่อเปรียบเทียบความรับผิดชอบด้านการเรียน ของนักเรียนก่อนและหลังไม่ได้รับการเรียนรู้แบบบูรณาการ

3 เพื่อเปรียบเทียบความรับผิดชอบด้านการเรียน ของนักเรียนที่ได้รับการเรียนรู้แบบบูรณาการ กับนักเรียนไม่ได้รับการเรียนรู้แบบบูรณาการ

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ ใช้เป็นแนวทางสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน เช่น ครู อาจารย์ ในระดับมัธยมศึกษา และผู้ปกครอง ที่มีความสามารถในการนำการเรียนรู้แบบบูรณาการ ไปพัฒนาความรับผิดชอบด้านการเรียน ของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ต่อไป

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนราชินี เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2547 ที่มีความรับผิดชอบด้านการเรียนน้อย จำนวน 70 คน

2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนราชินี เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2547 ที่มีความรับผิดชอบด้านการเรียนน้อยจำนวน 30 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จากประชากร แล้วสุ่มอย่างง่ายอีกครั้งหนึ่ง เป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 15 คน

3 ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ วิธีการพัฒนาความรับผิดชอบด้านการเรียนโดยใช้วิธีการเรียนรู้แบบบูรณาการ

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ความรับผิดชอบด้านการเรียน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1 ความรับผิดชอบด้านการเรียน หมายถึง การแสดงออกของนักเรียนในการเรียนในห้องเรียน ด้วยความเต็มใจ โดยทำอย่างสุดความสามารถ มีความเพียรพยายามในการทำงานนั้นให้สำเร็จได้ทันเวลาที่กำหนด ได้แก่ การเอาใจใส่ต่อการเรียน ตั้งใจปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมาย ความละเอียดรอบคอบ ตรงต่อเวลา รู้จักยอมรับและติดตามผลการกระทำของตนเอง และพยายามปรับปรุงแก้ไขผลงานในหน้าที่ของตนให้ดียิ่งขึ้น

2 การเรียนรู้แบบบูรณาการ หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ใช้วิธีการสอนหลายวิธี จัดกิจกรรมต่างๆในการสอนเนื้อหาสาระที่เชื่อมโยงกัน ตลอดจนมีการฝึกทักษะต่างๆที่หลากหลายเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการบูรณาการ โดยนำเอาวิชาต่างๆมาเชื่อมโยงกันตามความเหมาะสม สำหรับการเรียนรู้แบบบูรณาการ ผู้วิจัยได้กำหนดตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นนำ ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับกรณีตัวอย่างที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบด้านการเรียนโดยการใช้สื่อการเรียนการสอนประเภทต่างๆ ตามความเหมาะสม และเรื่องที่จะนำไปสู่การเชื่อมโยงประสบการณ์การเรียนรู้ของนักเรียนเข้ากับเรื่องที่จะดำเนินการ

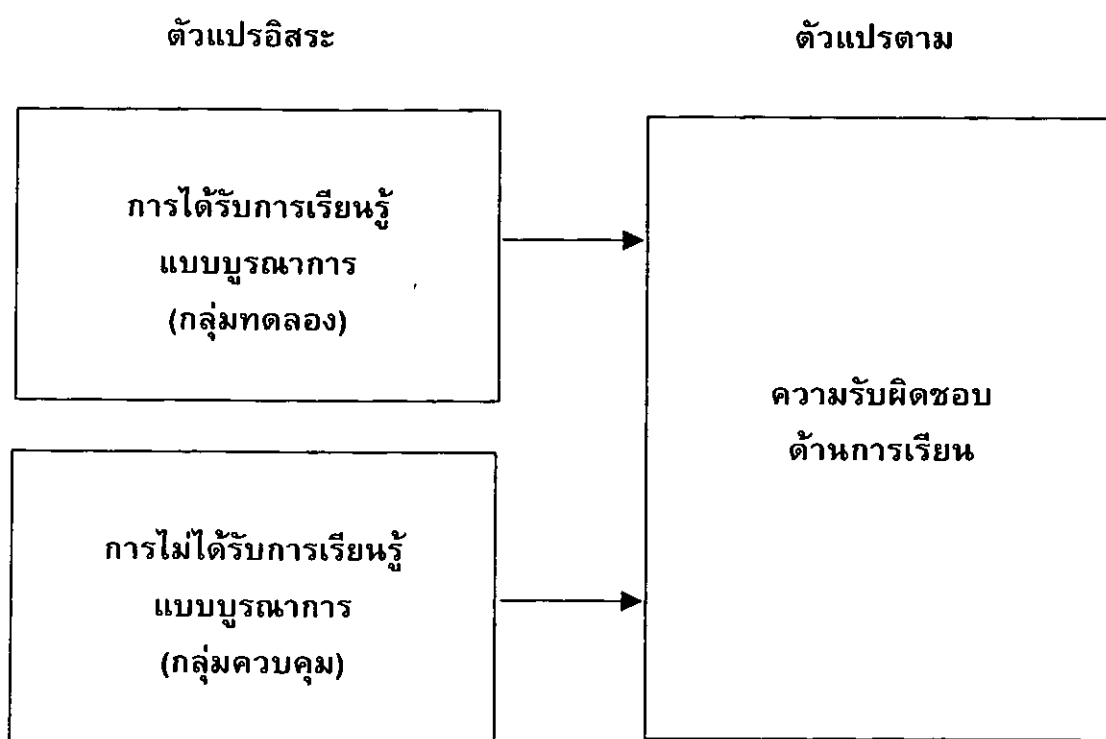
ขั้นที่ 2 ขั้นดำเนินการ ผู้วิจัยให้นักเรียนทำกิจกรรมต่างๆ เพื่อการศึกษาค้นคว้าจากหนังสือเอกสารประกอบ และใบความรู้ต่างๆ ที่ผู้วิจัยได้จัดทำไว้

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุป ผู้วิจัยให้นักเรียนเสนอกิจกรรมของตนจากการทำกิจกรรมโดยการให้สรุปเชื่อมโยง หลังจากนั้นผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันสรุปสิ่งที่ได้จากบทเรียนแล้วผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติมให้ได้ใจความสมบูรณ์

3 กลุ่มทดลอง หมายถึง นักเรียนที่ได้รับการเรียนรู้แบบบูรณาการ จำนวน 15 คน

4 กลุ่มควบคุม หมายถึง นักเรียนที่ไม่ได้รับการเรียนรู้แบบบูรณาการ จำนวน 15 คน

กรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้า

สมมติฐานในการวิจัย

- 1 นักเรียนมีความรับผิดชอบด้านการเรียนเพิ่มขึ้นหลังจากได้รับการเรียนรู้แบบบูรณาการ
- 2 นักเรียนมีความรับผิดชอบด้านการเรียนเพิ่มขึ้นหลังจากไม่ได้รับการเรียนรู้แบบบูรณาการ
- 3 นักเรียนที่ได้รับการเรียนรู้แบบบูรณาการมีความรับผิดชอบด้านการเรียนเพิ่มขึ้นมากกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการเรียนรู้แบบบูรณาการ

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาทฤษฎีเอกสารต่างๆ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแบ่งออกเป็นหัวข้อต่างๆ ดังต่อไปนี้

- 1 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนแบบบูรณาการ
 - 1 1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสอนแบบบูรณาการ
 - 1 2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนแบบบูรณาการ
- 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบ
 - 2 1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบ
 - 2 2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบ

1 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนแบบบูรณาการ

1.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสอนแบบบูรณาการ

X 1 1 1 ประวัติความเป็นมาของการสอนแบบบูรณาการ

แนวความคิดเรื่องการบูรณาการ (Integration) เกิดขึ้นจากความคิดเห็นของนักปรัชญาชาวอังกฤษ จอห์น ล็อก (John Locke) ที่เห็นว่า เด็กจะไม่มีเวลาและกำลังในการที่จะเรียนรู้ได้หมด ฉะนั้นเด็กจึงต้องสนใจเฉพาะสิ่งที่จำเป็นที่สุด และที่เขาจะใช้บ่อยที่สุดในชีวิต ต่อมาจอห์น ดิวอี้ (John Dewey) นักปรัชญาชาวสหรัฐอเมริกาที่มีความเห็นในเรื่องนี้ว่า การให้การศึกษาแก่เด็กนั้นควรจะนำไปสู่ความเข้าใจในเรื่องกิจกรรมต่างๆ ของมนุษย์เพื่อการอยู่รอดของชีวิตคน กิจกรรมใหญ่ๆ คือ การแสวงหาปัจจัยแห่งการดำรงชีพ อันได้แก่ อาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม กิจกรรมเหล่านี้เป็นกิจกรรมขั้นพื้นฐานของมนุษย์ จึงยอมจะทำให้เด็กต้องการที่จะเรียนรู้เอง เห็นเอง รู้จักเอง ฉะนั้น เด็กย่อมจะเกิดความสนใจขึ้นโดยธรรมชาติ จากความคิดเห็นของจอห์น ดิวอี้ นี้ได้มีอิทธิพลและพัฒนากลายเป็นหลักการบูรณาการ (ศิริพร เกศวโท 2545 : 24) และแนวความคิดเรื่องการบูรณาการได้มีวิวัฒนาการดังนี้

ในปี พ.ศ. 2473 นักการศึกษาและครู ได้เสนอแนวคิดเรื่องการบูรณาการ ได้ทำการทดลอง การศึกษา (รวมทั้งทดลองเรื่องการบูรณาการ) เป็นเวลา 8 ปี เรียกการทดลองการศึกษาครั้งนี้ว่า ผลการทดลอง 8 ปี (The 8 Year Study)

ในปี พ.ศ. 2483 ในประเทศสหรัฐอเมริกาได้นำผลการทดลอง 8 ปี นั้นมาใช้กันโดยแพร่หลายในโรงเรียนทั่วๆ ไป และเรียกการศึกษาในยุคนี้ว่า "การศึกษาแผนใหม่" (Progressive Education) นำเอาความรู้เรื่อง " การบูรณาการ " ไปใช้กันแพร่หลาย

ในปี พ.ศ. 2496 ได้มีการเรียนการสอนเรื่อง การศึกษาแผนใหม่และบูรณาการเป็นครั้งแรกในประเทศไทย ที่วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร และสมาคมการศึกษาแห่งประเทศไทย ก็ได้ช่วยเผยแพร่ความคิดนี้ออกไปอย่างกว้างขวาง

ในปี พ.ศ. 2520 กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ จัดทำหลักสูตรประถมศึกษาตามแนวของการบูรณาการบางประการ และได้ทำการทดลองใช้เป็นเวลา 1 ปี ปรากฏว่าได้ผลดี กระทรวงศึกษาธิการ จึงประกาศใช้หลักสูตรใหม่นี้ ในปีการศึกษา 2521 และเรียกหลักสูตรใหม่นี้ว่า “หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2541” ทั้งนี้เริ่มเปลี่ยนหลักสูตรได้ปีละชั้นทำจนครบ 6 ชั้นปีของประถมศึกษา (สันต์ ธรรมบำรุง 2532 : 89)

1.1.2 ความหมายของการบูรณาการ

คำว่า “บูรณาการ” (Integration) มีผู้ให้ความหมายต่างๆ กันดังนี้ คือ

บันลือ พุฒชะวัน (2524 : 19) กล่าวว่าบูรณาการ หมายถึง ความสมบูรณ์หรือเพียบพร้อมทุกด้าน เช่น ร่างกายแข็งแรง อารมณ์ดี ใช้เหตุผลในการแก้ปัญหาให้ลุล่วงไปได้ หรืออาจกล่าวง่ายๆ คือ พัฒนาการทั้ง 4 ด้าน (กาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา) นั้นเอง

ผกา สัตยธรรม (2524 : 18) กล่าวว่าบูรณาการ หมายถึง กระบวนการที่ทำให้บุคคลมีชีวิตอย่างสมบูรณ์ หรือมีชีวิตที่สมดุลในทุกด้าน เป็นลักษณะของการสอน ที่จะช่วยให้บุคคลเป็นผู้รอบรู้สามารถคิดได้อย่างกว้างขวางในหลายประเด็น และนำความรู้ที่ได้รับไปแก้ปัญหาความทุกข์ยากให้ลดน้อยลงหรือหมดไป ทำให้เกิดความสมดุลในชีวิต

กาญจนา คุณารักษ์ (2527 : 183) กล่าวว่าบูรณาการ หมายถึง ขบวนการหรือการปฏิบัติเกี่ยวกับการเรียนรู้ ความสัมพันธ์ทางองค์ประกอบของจิตพิสัยและพุทธิพิสัย หรือขบวนการหรือการปฏิบัติในอันที่จะรวบรวมความคิด มโนภาพ ความรู้ เจตคติ ทักษะและประสบการณ์ในการแก้ปัญหา เพื่อให้ชีวิตมีความสมดุลนั่นเอง

ดักลาส (อรรถวรณ นิยะโต 2536 : 12 , อ้างอิงจาก Douglass n.d) กล่าวว่า บูรณาการ ประกอบด้วยกระบวนการต่างๆ ที่เกิดขึ้นของแต่ละบุคคลเป็นกระบวนการที่สร้างความสัมพันธ์ระหว่างข้อเท็จจริง หลักการ และการสอนพฤติกรรม แต่การที่จะกล่าวว่ามีบูรณาการ เกิดขึ้นหรือไม่ ขึ้นอยู่กับปฏิกิริยาตอบรับ อันเนื่องมาจากใช้สมองของแต่ละบุคคล นั่นเอง กล่าวอีกนัยหนึ่ง บูรณาการเป็นการรวมหรือสร้างขึ้นเพื่อพัฒนาเด็กทั้งปวง

กรมการศึกษานอกโรงเรียน (2543 : 4) กล่าวว่า บูรณาการคือองค์รวม ไม่แยกส่วน เป็นการมองสรรพสิ่งต่างๆ เป็นภาพรวม บูรณาการคือความสมบูรณ์ ความสมดุล

สรุปความหมายของบูรณาการที่กล่าวมาได้ว่า บูรณาการ หมายถึง กระบวนการในการรวมประสบการณ์ต่างๆ ที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันมาผสมผสานกัน เพื่อให้เกิดสิ่งที่มีสมบูรณ์สามารถนำไปใช้แก้ปัญหาในสถานการณ์ต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม

1 1 3 รูปแบบของการบูรณาการ (Models of Integration)

รูปแบบของการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการมี 4 รูปแบบคือ

1 การบูรณาการแบบผู้สอนคนเดียว ผู้สอนสามารถจัดการเรียนรู้โดยเชื่อมโยงสาระการเรียนรู้ต่างๆ กับหัวข้อเรื่องที่สอดคล้องกับชีวิตจริงหรือสาระที่กำหนดขึ้นมา เช่น เรื่องสิ่งแวดล้อม น้ำ เป็นต้น

2 การบูรณาการแบบคู่ขนาน มีผู้สอนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปร่วมกันจัดการเรียนการสอน โดยอาจยึดหัวข้อเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง แล้วบูรณาการเชื่อมโยงแบบคู่ขนาน เช่น ผู้สอนคนหนึ่งสอนวิทยาศาสตร์ เรื่องเงา ผู้สอนอีกคนสอนคณิตศาสตร์ เรื่องการวัดระยะทาง โดยการวัดเงา คำนวณในเรื่องเงาในช่วงเวลาต่างๆ จัดทำกราฟของเงาในระยะต่างๆ เป็นต้น

3 การบูรณาการแบบสหวิทยาการ เป็นการนำเนื้อหาจากหลายกลุ่มสาระมาเชื่อมโยงเพื่อจัดการเรียนรู้ โดยทั่วไปผู้สอนมักแยกการสอนตามรายวิชา แต่ในบางเรื่อง ผู้สอนจัดการเรียนการสอนในเรื่องเดียวกัน เช่น เรื่องวันสิ่งแวดล้อมของชาติ ผู้สอนภาษาไทยให้ผู้เรียนรู้ภาษา คำศัพท์เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ผู้สอนวิทยาศาสตร์จัดกิจกรรมค้นคว้าเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ผู้สอนสังคมศึกษาทำกิจกรรมชมรมเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

4 การบูรณาการแบบโครงการ ผู้สอนจัดการเรียนการสอนโดยผู้เรียนและผู้สอนร่วมกันสร้างสรรค์โครงการขึ้น โดยใช้เวลาการเรียนต่อเนื่องกันหลายชั่วโมง โดยการเอาชั่วโมงการเรียนของวิชาต่างๆ ที่ผู้สอนเคยแยกกันสอนมารวมเป็นเรื่องเดียวกัน มีเป้าหมายเดียวกัน ในลักษณะการสอนเป็นทีม เรียนเป็นทีม ในกรณีที่ต้องเน้นทักษะบางเรื่องเป็นพิเศษ ผู้สอนสามารถแยกกันสอนได้ เช่น กิจกรรมเข้าค่ายดนตรี กิจกรรมเข้าค่ายภาษาอังกฤษ เป็นต้น

สรุปรูปแบบของการบูรณาการตามทฤษฎีหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กล่าวไว้ว่า รูปแบบของการบูรณาการมี 4 รูปแบบคือ 1 การบูรณาการแบบผู้สอนคนเดียว 2 การบูรณาการแบบคู่ขนาน 3 การบูรณาการแบบสหวิทยาการ 4 การบูรณาการแบบโครงการ

1 1 4 ลักษณะของการบูรณาการในหลักสูตร

ได้มีการแบ่งลักษณะการบูรณาการออกเป็น 2 ประการ คือ

1 บูรณาการเชิงเนื้อหาวิชา คือ การผสมผสานเนื้อหาวิชาในลักษณะของการหลอมรวมแบบแกนหรือแบบสหวิทยาการ จะเป็นหน่วยก็ได้ หรือจะเป็นโปรแกรมก็ได้ นอกจากนี้ อาจจะเป็นการผสมผสานของเนื้อหาวิชาในแง่ของทฤษฎีกับการปฏิบัติหรือเนื้อหาวิชาที่สอนกับชีวิตจริง วิธีการบูรณาการเชิงเนื้อหามีอยู่ 2 วิธี คือ

1.1 บูรณาการส่วนรวมทั้งหมด (Total Integration) คือ การรวมประสบการณ์ต่างๆ ที่ต้องการให้เด็กเรียนรู้ทั้งหลักสูตรหรือโปรแกรมจัดกิจกรรมการเรียนการสอนยึดปัญหาหรือแนวเรื่อง (Theme) ซึ่งปัญหาหรือแนวเรื่องนี้จะเป็นตัวบ่งชี้ถึงความรู้ที่มาจากวิชาต่างๆ ในโปรแกรม ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันและปัญหาสังคมทั้งหมด

1 2 บูรณาการเป็นบางส่วน (partial Integration) เป็นการรวมประสบการณ์ของบางสาขาวิชาเข้าด้วยกัน อาจจะเป็นลักษณะของหมวดวิชาหรือกลุ่มวิชา ซึ่งภายในสัมพันธ์กันเป็นอย่างดี ดังนั้นการจัดบูรณาการเป็นบางส่วนอาจจัดได้ทั้งภายในสาขาวิชาหรือจัดเป็นบูรณาการแบบโครงการซึ่งการจัดแบบโครงการนี้ แต่ละรายวิชา ก็จะเป็นรายวิชาเช่นปกติ แต่จะจัดประสบการณ์ให้เป็นบูรณาการในรูปแบบของโครงการสำหรับนักเรียนรายบุคคลหรือรายกลุ่ม อาจจัดไว้ให้กระทำการระหว่างการเรียนการสอนปลายภาคหรือปลายปีก็ได้

2 บูรณาการเชิงวิธีการ คือ การผสมผสานวิธีการเรียนการสอนแบบต่างๆ โดยใช้สื่อประสม และ ใช้วิธีการประสมให้มากที่สุด

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า การบูรณาการเชิงวิชาการ ก็คือ การจัดประสบการณ์หรือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผสมผสานกลมกลืนกัน (จิตต์ศักดิ์ ศรีอำไพ 2529 12 – 14)

สรุปลักษณะบูรณาการในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กล่าวไว้ว่า มีการแบ่งออกเป็น 2 ประการ ประการแรกคือ การบูรณาการเชิงเนื้อหาวิชา เป็นการผสมผสานเนื้อหาวิชาหรือแบบสหวิทยาการ ซึ่งมีแบบการบูรณาการรวมส่วนทั้งหมด กับแบบบูรณาการเป็นบางส่วน และประการที่สองคือ การบูรณาการเชิงวิธีการ เป็นการผสมผสานวิธีการสอนแบบต่างๆ โดยการใช้สื่อประสม และวิธีการประสมให้มากที่สุด

✓ 1 1 5 ลักษณะการสอนแบบบูรณาการ

สมิตร์ คุณานุกร (2520 41) กล่าวว่า การสอนแบบบูรณาการเป็นการสัมพันธ์ความรู้ซึ่งแยกเป็นวิธีย่อยได้ 4 วิธี คือ

- 1 นำความรู้อื่นที่ใกล้เคียงกับเรื่องที่กำลังสอนมาสัมพันธ์กัน
 - 2 นำเอาความรู้เกี่ยวกับเรื่องอื่นๆ ที่เป็นเหตุเป็นผลเกี่ยวเนื่องกับเรื่องที่กำลังสอนมาสัมพันธ์กัน
 - 3 ปรับงานที่让孩子ให้มีลักษณะสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงในสังคม
 - 4 พยายามนำสิ่งที่เห็นแก่หน้าเข้าไปผนวกกับสิ่งที่กำลังสอนทุกครั้งที่มีโอกาสจะสอดคล้อง
- แทรก

บันลือ พฤษะวัน (2524 41) ได้กล่าวถึงการสอนแบบบูรณาการไว้ว่า

- 1 เป็นการสอนโดยใช้หน่วยหรือแกนวิชา
- 2 ต้องคำนึงถึงธรรมชาติของผู้เรียน
- 3 เลือกเนื้อหาหรือกิจกรรมของกลุ่มต่างๆ ที่สัมพันธ์สอดคล้องกันมาทำการผสมผสาน
- 4 ลำดับความยากง่ายให้เป็นไปตามขั้นตอน
- 5 กำหนดเวลาที่จะใช้ไว้ในการสอนให้เพียงพอ

สรุปลักษณะการสอนแบบบูรณาการได้ว่าเป็นการสอนโดยคำนึงถึงธรรมชาติของผู้เรียน เลือกเนื้อหาและกิจกรรมให้สัมพันธ์สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง เป็นการผสมผสานกัน มีการสอนเป็นลำดับขั้นตอน

X 1 1 6 ระดับขั้นของการบูรณาการ

หทัย ดันหยง (2525 : 246) ได้กล่าวถึงการสอนแบบบูรณาการไว้ว่า เป็นวิธีสอนที่กระทำได้หลายระดับ แต่ละระดับอาจจำเป็นต้องนำมาใช้สัมพันธ์กัน และยังสามารถกำหนดรูปแบบของการสอนแบบบูรณาการไว้ 5 ระดับ คือ

- 1 ระดับวิธีสอนมโนทัศน์ (Concept)
- 2 ระดับวิธีสอนหลักการสรุป (Generalization)
- 3 ระดับวิธีสอนวิเคราะห์ระบบ (System Analysis)
- 4 ระดับวิธีสอนแบบสหวิทยาการ (Interdisciplinarity)
- 5 ระดับวิธีสอนแบบสหองค์การ (Interorganization)

สมพงษ์ พละสุรย์ (2521 : 20 - 21) ได้แบ่งระดับขั้นของการบูรณาการไว้ 5 ระดับคือ

1 ระดับวิชา คือ การเอาเรื่องราวหรือความรู้ต่างๆ มารวมกันทำให้เกิดความสมบูรณ์เป็นรายวิชา

2 ระดับกลุ่มประสบการณ์ ดังเช่นปรากฏในหลักสูตรประถมศึกษา 2521 โดยนำเอามวลประสบการณ์มาบูรณาการเข้าเป็น 4 กลุ่ม โดยเอาตัวผู้เรียนเป็นศูนย์กลางแต่ละกลุ่มก็มุ่งหวังสร้างคุณลักษณะต่างๆ แก่ผู้เรียน

3 ระดับแผนการสอนและสื่อการเรียน กล่าวว่ แต่ละแผนแต่ละบท ประกอบด้วยจุดประสงค์ ความคิดรวบยอด และเนื้อหาจากกลุ่มต่างๆ วิธีการเขียนก็ยึดเอาเด็ก หรือตัวผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง แล้วจัดลำดับกิจกรรมต่างๆ ให้เด็กทำ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ และการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเป็นเรื่อยๆ

4 ระดับการสอน คือ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนต่างๆ คล้ายคลึงกับชีวิตจริง กล่าวคือ ประกอบด้วยกิจกรรมที่ทำให้รู้ ทำให้จำ ทำให้ปฏิบัติได้ ทำให้คิดเป็น ทำให้มีนิสัยดีในสัดส่วนที่เหมาะสมเพียงพอ

5 ระดับการนำไปใช้ เมื่อเรียนจบแล้วเอาประสบการณ์ต่างๆ ไปใช้ในชีวิตจริง เพื่อให้ชีวิตบูรณาการมีความสุขสบายตามอัธยาศัย

สรุปได้ว่า จากที่กล่าวมาการบูรณาการสามารถนำไปใช้ได้ทุกขั้นตอนและสวนต่างๆ ของหลักสูตรได้อย่างกว้างขวางตามความเหมาะสม

✓ 117 จุดมุ่งหมายของการสอนบูรณาการ

ลาร์ดิซาเบล (Lardizabal 1970 142) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายในการสอนแบบบูรณาการไว้ดังนี้

- 1 ส่งเสริมความรู้สึกลอดภัย ฟังพอใจ โดยพัฒนาความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของหมู่คณะและการยอมรับผู้อื่น
 - 2 ส่งเสริมการเรียนรู้ที่มีความร่วมมือกันระหว่างครูและนักเรียน
 - 3 ช่วยพัฒนาค่านิยมโดยส่งเสริมบรรยากาศที่ทำให้ผู้เรียนได้พัฒนาจริยธรรมมาตรฐานการทำงาน
 - 4 ช่วยพัฒนาวินัยในตนเอง โดยส่งเสริมความสามารถในการควบคุมการทำงานและอารมณ์ของผู้เรียน
 - 5 ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ โดยพัฒนาการแสดงออกด้านต่างๆ เช่น ศิลปะ ดนตรี การละคร เช่นเดียวกับทางสังคม วิทยาศาสตร์และวรรณคดี
 - 6 ส่งเสริมให้มีกิจกรรมในสังคมโดยครูพยายามใช้โอกาสต่างๆ พัฒนาความเต็มใจที่จะร่วมมือกันของกลุ่มเพื่อทำความดี
 - 7 ช่วยวัดผลการเรียนโดยการแนะนำวิธีตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้แก่ผู้เรียน ทั้งรายบุคคลและกลุ่ม
- สรุปได้ว่าจุดมุ่งหมายของการสอนแบบบูรณาการ เพื่อให้เกิดการทำงานเป็นหมู่คณะ ส่งเสริม ความร่วมมือกันระหว่างครูและนักเรียน ความคิดสร้างสรรค์ และพัฒนาวินัยในตนเอง พัฒนาค่านิยม ช่วยวัดผลการเรียนรู้ของนักเรียน

✓ 118 ขั้นตอนในการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดบูรณาการ

ลาร์ดิซาเบล (Lardizabal 1970 144 – 148) ได้เสนอขั้นตอนในการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการบูรณาการโดยใช้วิธีสอนแบบหน่วย (Unit Teaching) โดยมีขั้นตอนในการสอนดังนี้คือ

- 1 การเริ่มหน่วย ครูอาจจะมีวิธีเริ่มหน่วยการเรียนรู้ได้หลายอย่าง เช่น การจัดห้องเรียนให้สร้างความสนใจ ใช้โอกาสพิเศษ ปัญหาต่างๆ ในชีวิตประจำวันและสื่อต่างๆ เช่น ภาพยนตร์ สไลด์ เทปบันทึกเสียง ฯลฯ
- 2 ขั้นปฏิบัติการ ในขั้นนี้ผู้เรียนพิจารณาและตกลงใจเลือกสิ่งที่ตนสนใจภายใต้การแนะนำของครูและเริ่มต้นทำกิจกรรมต่างๆ มีการฟอร์มกลุ่มและเลือกหัวหน้า ในขั้นตอนนี้ต้องอาศัยทักษะความสามารถของครูที่จะแนะนำกิจกรรมซึ่งช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถของตนถึงที่สุด กิจกรรมต่างๆ ได้แก่ การเก็บรวบรวมข้อมูล การอ่าน การทัศนศึกษา การสัมภาษณ์ เป็นต้น

3 กิจกรรมสรุป ในขั้นนี้ครูเน้นที่การบูรณาการของหน่วย ผู้เรียนสรุปกิจกรรมด้านการรวบรวมแนวคิดต่างๆ และฝึกฝนการแสดงออก ผู้เรียนโยงความสัมพันธ์ของกิจกรรมย่อยเข้าด้วยกันในช่วงนี้เป็นเวลาแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ระหว่างกลุ่ม วิธีการเสนอผลงานของผู้เรียนอาจทำได้หลายวิธี เช่น จัดนิทรรศการ จัดการสาธิต การทดลอง เป็นต้น ซึ่งผลงานเหล่านี้จะต้องมีการอภิปรายกลุ่มติดตามมา

4 ขั้นประเมินผล การประเมินผลถือเป็นกระบวนการต่อเนื่องในทุกระยะของการเรียนแบบหน่วย ไม่ได้หมายถึงการวัดผลขั้นสุดท้ายเท่านั้น ผู้เรียนจะต้องได้รับการกระตุ้นให้ตระหนักว่าการประเมินผลของกลุ่มนั้นเป็นสิ่งที่มีความสำคัญกว่าตัวผู้วิจัผู้ประเมิน

สรุปได้ว่า ขั้นตอนในการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการบูรณาการ จะแบ่งได้เป็นขั้นๆ ประกอบด้วย การเริ่มหน่วย ขั้นปฏิบัติการ กิจกรรมสรุป ขั้นประเมินผล

1 1 9 การจัดการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดการบูรณาการ

สมิทร คุณานุกร (2520 36-40) ได้เสนอวิธีการผสมผสาน เนื้อหาวิชาโดยอาศัยวิธีการจัดแกน (Core) ขึ้นมาก่อนแล้วนำเอาความรู้หรือเนื้อหาวิชาใดก็ได้ที่เหมาะสมมาเสริมให้แกนนั้นเต็มหรือสมบูรณ์ แกนที่จะนำมาสร้างมีทั้งหมด 5 ประเภทด้วยกัน คือ

1 แกนที่เป็นหัวเรื่อง ก่อนที่จะทำการกำหนดหัวเรื่องอะไรนั้นจะต้องตั้งคำถามว่า ต้องการให้ผู้เรียนเรียนอะไร หลังจากนั้นก็กำหนดหัวเรื่องขึ้นมาและดึงเอาเนื้อหาสาระหรือความรู้จากหลายๆ วิชาที่เห็นความสัมพันธ์กับเรื่องนี้เข้ามาผนวกรวมไว้

2 แกนที่เป็นปัญหา จะต้องพิจารณาว่าอะไรบ้างในสภาพแวดล้อมที่ผู้เรียนควรมีความรู้และความเข้าใจ เมื่อเลือกได้แล้วก็กำหนดเป็นหัวเรื่อง เช่น ปัญหาสิ่งแวดล้อม ปัญหาค่าครองชีพสูง ปัญหาความยากจน ฯลฯ การที่ผู้เรียนจะแก้ไขได้นั้นจะต้องอาศัยความรู้ในสาขาวิชาต่างๆ

3 แกนที่เป็นกิจกรรม จะต้องพิจารณาก่อนว่ากิจกรรมใดที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนในหลายๆ วิชาและต่อการดำรงชีวิตของนักเรียน เมื่อกำหนดได้แล้วก็บรรลุกิจกรรมเหล่านั้นจากง่ายไปหายาก

4 แกนที่เป็นความคิดรวบยอด จะต้องพิจารณาก่อนว่าต้องการให้ผู้เรียนมีความคิดรวบยอดในเรื่องใด เมื่อได้รับความคิดรวบยอดแล้วก็จะกระจายเนื้อหาจากง่ายไปหายาก

5 แกนที่เป็นค่านิยม จะต้องพิจารณาก่อนว่าต้องการเน้นค่านิยมอะไร หลังจากที่ได้เลือกแล้วก็ดึงเอาค่านิยมเหล่านั้นมาสอดแทรกเข้าไปในเนื้อหาวิชาตอนใดตอนหนึ่ง

ผกา สัตยธรรม (2524 169) ได้ให้ความเห็นว่าครูอาจารย์จะต้องใช้วิธีการต่างๆ เพื่อให้ให้นักเรียนเกิดการบูรณาการ ฝึกให้นักเรียนรู้จักใช้เหตุผลโดยใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์เข้ามาช่วย ครูผู้สอนจะต้องศึกษาหาความรู้ในด้านต่างๆ ให้กว้างขวางในหลายด้านดังนี้

- 1 ด้านหลักสูตร ครูสามารถนำเนื้อหาของแต่ละวิชามาสัมพันธ์กันได้
- 2 ครูผู้สอนจะต้องมีความรู้กว้างขวาง ใจกว้าง และเป็นผู้ที่มีความคล่องตัวทุกด้าน ครูผู้สอนจะต้องใช้วิธีการตามความเหมาะสมเพื่อช่วยให้การเรียนรู้ของนักเรียนเกิดความกลมกลืน ผสมผสานเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกันได้
- 3 ในด้านการจัดเนื้อหาวิชา ในแต่ละหน่วยวิชาจะแยกออกมาเป็นรายละเอียดแต่ละชั่วโมง ซึ่งจะมีวิชาแกนและวิชาของแตละหมวดมาผสมผสานกันเพื่อให้ผู้เรียนมีข้อมูลของการศึกษาเล่าเรียนในหลายแง่มุมทำให้รู้จักคิดอย่างกว้างขวาง

บันลือ พฤษะวัน (2524 : 2) ได้เสนอวิธีการจัดเนื้อหาวิชาว่า

- 1 มีวิชาแกนที่มีความผสมผสานสัมพันธ์กันเป็นอย่างดี
- 2 มีการผสมผสานระหว่างกลุ่มวิชาแกนกับกลุ่มวิชาอื่นๆ

จากหลักการสอนแบบบูรณาการวิธีการจัดการเรียนการสอนและการจัดเนื้อหาวิชา เพื่อให้ผู้เรียนเกิดบูรณาการ ผู้วิจัยใช้ลำดับขั้นในการสอนแบบหน่วยของลาร์ดิซาเบล (Lardizabal 1970 : 144 – 148) เพราะเป็นวิธีสอนที่มีความหลากหลายในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน มุ่งเน้นกระบวนการคิดต่างๆ และฝึกฝนการแสดงออก ผู้เรียนโยงความสัมพันธ์ของกิจกรรมย่อยเข้าด้วยกันในช่วงนี้เป็นเวลาแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ระหว่างกลุ่ม การทำงานเป็นทีม วิธีการเสนอผลงานของผู้เรียน ช่วยพัฒนาความรับผิดชอบด้านการเรียนให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน

1.1.10 ประโยชน์ที่ได้จากการสอนแบบบูรณาการ

อัจฉรา ชิวพันธ์ (2538 : 27-31) ได้เสนอแนวทางในการจัดการสอนแบบบูรณาการไว้ดังนี้

- 1 วิเคราะห์เนื้อหา ในการสอนแต่ละครั้งผู้เรียนจะต้องวิเคราะห์เนื้อหาให้ถ่องแท้ เพื่อจะหาแนวทางในการจัดเตรียมสื่อ กิจกรรมให้เหมาะสม ตลอดจนนึกดูว่า เนื้อหาใดสามารถบูรณาการกับกลุ่มประสบการณ์ใดได้บ้าง และจะใช้วิธีการใด

- 2 เลือกสื่อให้เหมาะสม การเลือกหาวิธีในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้บูรณาการได้อย่างเหมาะสม จะช่วยให้การจัดการเรียนการสอนดำเนินไปได้อย่างราบรื่น และประสมประสานกันระหว่างกลุ่มประสบการณ์ต่างๆ ดังนั้นผู้สอนควรพิจารณาให้ได้ว่าเนื้อหาใดควรใช้กิจกรรมใด

- 3 จัดให้กลมกลืน หลังจากที่ผู้สอนสามารถเลือกหากิจกรรม และวิธีการในการจัดการเรียนการสอนที่มีบูรณาการได้แล้ว ผู้สอนควรคำนึงถึงความกลมกลืนของเนื้อหาและกิจกรรมว่าสอดคล้องเหมาะสมเพียงใด ใช้เวลานานน้อยแค่ไหน เหมาะสมกับกาลเทศะหรือไม่

- 4 สร้างความนิยมชื่นชมในกิจกรรม การเรียนการสอนจะบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบอย่างหนึ่งคือ ความประทับใจ และเจตคติของผู้เรียน ดังนั้นการที่ผู้สอนจะจัด

กิจกรรมให้สร้างคามนิยมชื่นชมให้ผู้เรียน จึงนับว่าสำคัญยิ่ง เพราะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจอย่างถ่องแท้ ตลอดจนเห็นคุณค่าของสิ่งที่เรียน

5 สามารถจดจำได้อย่างดี การเรียนการสอนที่มีกฎเกณฑ์ช่วยให้ผู้เรียนจดจำได้ตั้นนั้น มีผลดีกับผู้เรียนอย่างยิ่ง ถ้าผู้สอนจะได้พยายามให้ผู้เรียนได้มีการจำอย่างมีเหตุผล มีหลักเกณฑ์ ไม่ใช่จำแบบนกแก้วนกขุนทอง

6 มีทักษะในการนำไปใช้ เป้าหมายสุดท้ายในการจัดการเรียนการสอนผู้เรียนจะต้องเกิดทักษะที่สามารถนำความรู้ความเข้าใจไปใช้ในชีวิตรประจำวันได้เป็นอย่างดีด้วยไม่อยู่ลักษณะที่ “ ความรู้ท่วมหัวเอาตัวไม่รอด ” ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการจึงควรเสริมเจตนารมณ์ดังกล่าวด้วย

สิริพัชร เจษฎาวิโรจน์ (2546 22 - 23) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการสอนแบบบูรณาการไว้ดังนี้

1 ช่วยให้เข้าใจเนื้อหาในลักษณะองค์รวม มองเห็นความสัมพันธ์ระหว่างเนื้อหาวิชา ลดความซ้ำซ้อนของเนื้อหาวิชา ทำให้มีเวลาเรียนมากขึ้น

2 ทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง โดยผสมผสานความรู้ คุณธรรมค่านิยม คุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีเจตคติที่ดี เพิ่มศักยภาพของผู้เรียนได้อย่างเต็มที่นำความรู้ที่ได้มาประยุกต์ใช้ในชีวิตรจริงอย่างเหมาะสม

3 ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้หลายรูปแบบที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ปัญหา

4 ส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตย รู้จักเคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น โดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก

5 ช่วยแก้ปัญหาการขาดแคลนครูในแต่ละวิชา

6 ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความพอใจ การยอมรับผู้อื่น การรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของหมู่คณะ และเกิดการเรียนรู้จากการทำงานร่วมกัน

7 ช่วยส่งเสริมพัฒนาค่านิยม และบรรยากาศในชั้นเรียนเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาวินัยในตนเอง ส่งเสริมความสามารถในการทำงานและการควบคุมอารมณ์ของผู้เรียน

สรุป ประโยชน์ที่ได้รับจากการสอนแบบบูรณาการ ช่วยให้เกิดการเชื่อมโยงการเรียนรู้ ได้ความรู้ที่เป็นลักษณะของชีวิตรจริง สามารถนำมาแก้ไขปัญหาได้หลายๆ วิธี ใช้ความรู้ที่ได้มาสัมพันธ์กันเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจใหม่ๆ นำไปใช้ให้เกิดประโยชน์

1 2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนแบบบูรณาการ

1 2 1 งานวิจัยในต่างประเทศ

เพค (Peck 1976 4233-A) ได้เปรียบเทียบการสอนตามจุดประสงค์ด้านความคิด ความเข้าใจ และด้านความรู้ในสถานการณ์ 3 อย่าง คือ การสอนในห้องเรียน สอนนอกห้องเรียน และการสอนผสมผสานระหว่างการสอนในห้องเรียน และสอนนอกห้องเรียน ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มที่ได้รับการสอนนอกห้องเรียนมีคะแนนความคิด ความเข้าใจ เฉลี่ยหลังการสอนมากขึ้น อีก 2 กลุ่ม ก็มีคะแนนเฉลี่ยหลังการสอนสูงขึ้น แต่ไม่มากเท่ากับกลุ่มที่ได้รับการสอนนอกห้องเรียน และในห้องเรียน แสดงถึงการมีเจตคติที่ดีต่อสิ่งแวดล้อม กลุ่มที่ได้รับการสอนแบบผสมผสานมีเจตคติลดลงเล็กน้อย

เบคเกอร์ (Becker 1978 4566A) ได้ศึกษาผลของการใช้ประสบการณ์นอกห้องเรียนต่อการเปลี่ยนแปลงเจตคติที่มีต่อสิ่งแวดล้อม เพื่อศึกษาว่าการเปลี่ยนแปลงเจตคติที่มีต่อสิ่งแวดล้อมของนักเรียนระดับ 6 จะมีนัยสำคัญหรือไม่ ระหว่างเด็กที่เรียนโดยใช้ประสบการณ์นอกห้องเรียน และการเรียนในห้องเรียนกับนักเรียนที่เรียนปกติในห้องเรียนอย่างเดียว โดยมีการทดสอบความคิดรวบยอด 5 ประเด็น คือ สิ่งแวดล้อม ความเป็นอิสระ การสงวนทรัพยากรธรรมชาติ มลภาวะ ผลกระทบของมนุษย์ต่อสิ่งแวดล้อม จากการศึกษาพบว่า กลุ่มทดลองมีการเปลี่ยนแปลงเจตคติสูงกว่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สำคัญใน 2 ประเด็น คือ การสงวนทรัพยากรธรรมชาติ และผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม มีความแตกต่างอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติระหว่างเด็กผู้หญิงในกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม ในความคิดรวบยอด 2 ประเด็น คือ มลภาวะ และผลกระทบของมนุษย์ต่อสิ่งแวดล้อม เพล (Phelps 1979 179-A) ได้ทำการศึกษาผลของการบูรณาการกิจกรรมการเชื่อมโยง และวิธีส่งเสริมการอ่านและเขียนของนักเรียนระดับ 8 ผลปรากฏว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในการอ่านและเขียนของนักเรียนระดับ 8 แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

เทอร์เรล (Terrell 1979 74A) ได้ทำการศึกษาการบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษในหลักสูตรธุรกิจศึกษาของโรงเรียนรัฐบาลระดับต่อจากชั้นมัธยมศึกษาผลปรากฏว่า

- 1 หลังจากการใช้วิธีการบูรณาการเข้าไปแล้วทำให้ไม่มีผลเลย
- 2 จากองค์ประกอบที่เลือกมา 33 องค์ประกอบดูเหมือนว่าจะมีผลกับวิธีการบูรณาการในบางสถานการณ์
- 3 ในรายวิชาธุรกิจศึกษา มักจะใช้วิธีการบูรณาการที่ไม่ขึ้นอยู่กับวิธีสอนเดียว
- 4 วิธีการบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษ เกิดขึ้นบ่อยมาก สำหรับครูในวิทยาลัยชุมชน แต่มากกว่าครูที่อยู่ในวิทยาลัยอาชีวะ
- 5 การบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษจะไม่ใช้วิธีสอนใดวิธีสอนหนึ่ง
- 6 ทักษะภาษาอังกฤษแต่ละทักษะนี้ จะทำให้เกิดการบูรณาการในหลักสูตรธุรกิจศึกษาหนึ่งหรือมากกว่าหนึ่งรายวิชาแต่ไม่ได้ทำให้เกิดบูรณาการในรายวิชาธุรกิจทุกรายวิชา

7 ผลที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ทำให้ได้ทราบผลและรวมทั้งมีผลต่อการที่ทำให้ครูได้มีการเปลี่ยนแปลง

1 2 2 งานวิจัยในประเทศ

จันทร์จรัส ดันตสุทธิ์ (2538 76-79) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 วิชาสังคมศึกษาโดยการสอนแบบบูรณาการ และการสอนตามคู่มือครู ผลการศึกษาพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคม โดยเทคนิคการสอนแบบบูรณาการและการสอนตามคู่มือครู แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 05 และความคิดสร้างสรรค์ในด้านความคล่องในการคิด ความคิดยืดหยุ่น ความคิดริเริ่มของทั้งสองกลุ่ม แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 05

นที ศิริมัย (2529 62-63) ได้ศึกษาความสามารถในการสร้างความคิดรวบยอดและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาสังคมศึกษา นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ด้วยการสอนแบบบูรณาการ ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียน กลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ความสามารถในการสร้างความคิดรวบยอดของทั้งสองกลุ่มแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 05 ส่วนความสามารถในการสร้างความคิดรวบยอดก่อนและหลังการทดลองทั้งสองกลุ่ม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 01

อรรณวรรณ นิยะโต (2536 80) ได้เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความรับผิดชอบต่องาน และความรับผิดชอบต่องานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษาโดยใช้การสอนแบบบูรณาการกับการสอนตามคู่มือครู ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนความรับผิดชอบต่องานและความรับผิดชอบต่องานของนักเรียนทั้งสองกลุ่ม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 01

ศิริพร เถาว์โท (2545 45) ได้ทำการศึกษาผลการเรียนรู้แบบบูรณาการที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการเรียนรู้แบบบูรณาการและไม่ได้รับการเรียนรู้แบบบูรณาการ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการเรียนรู้แบบบูรณาการมีความคิดสร้างสรรค์เพิ่มขึ้นมากกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการเรียนรู้แบบบูรณาการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 01

จากเอกสารงานวิจัยต่างประเทศและในประเทศ สรุปได้ว่า การเรียนการสอนแบบบูรณาการนั้นสามารถที่จะพัฒนานักเรียนได้หลายด้าน ทั้งในด้านการเรียน ด้านของความรับผิดชอบ ด้านเจตคติ ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งครูจะมีบทบาทที่สำคัญในการสอนแบบบูรณาการทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ที่สามารถจะพัฒนาและนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในด้านต่าง ๆ ได้อีกมากมาย

2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบ

2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบ

2.1.1 ความหมายของความรับผิดชอบ

มีผู้ให้ความหมายของความรับผิดชอบไว้แตกต่างกัน ซึ่งสรุปได้ดังนี้

กู๊ด (Good 1973 : 498) ได้ให้ความหมายของความรับผิดชอบไว้ว่าความรับผิดชอบเป็นภาระหน้าที่ที่แต่ละคนครองอยู่ ซึ่งบุคคลจะรับไม่ว่าจะเป็นงานทั่วไปที่ได้รับมอบหมายหรืองานในหน้าที่ จะต้องทำให้บรรลุความสำเร็จ ถูกต้องมีประสิทธิภาพ และมีความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ทำอย่างเต็มความสามารถ สอดคล้องกับความมุ่งหมายต้องยอมรับทั้งความผิดพลาดและความสำเร็จ สามารถเชื่อถือได้ในเรื่องการปฏิบัติหน้าที่

ลอว์รี (Lawshe 1986 : 143) กล่าวถึงความรับผิดชอบไว้ว่า เป็นลักษณะของการค้นหาคำอุปนิสัย ภาระของบุคคลที่มีความรอบคอบ รับผิดชอบ และเป็นที่ไว้วางใจได้น้อยแค่ไหน

เฉลิม คำแก้ว (2530 : 5) ให้ความหมายของความรับผิดชอบว่า เป็นความสนใจความตั้งใจที่จะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเพียรพยายามและละเอียดรอบคอบเพื่อให้บรรลุเป้าหมายเอาใจใส่ ยอมรับผลการกระทำของตน ช่วยเหลือส่วนรวมด้วยความเต็มใจ รู้จักหน้าที่และการกระทำตามหน้าที่อย่างดี ไม่ละเมิดสิทธิและหน้าที่ของผู้อื่น มีความไว้วางใจ ตรงต่อเวลา เคารพคอกฎเกณฑ์ มีความละเอียดรอบคอบ ดูแลรักษาของส่วนรวมเหมือนของส่วนตน ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี ทั้งพยายามปรับปรุงและปฏิบัติหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้น

สุพัตรา สุภาพ (2531 : 9) ให้ความหมายของความรับผิดชอบไว้ว่า คือ การรู้จักหน้าที่ที่ตนต้องกระทำ ต้องปฏิบัติ ไม่นึกถึงแต่เพียงสิทธิอย่างเดียว เช่น เป็นนักเรียนมีสิทธิที่จะมาเรียนหนังสือ ความรับผิดชอบของการเป็นนักเรียน คือ ต้องมาเรียนสม่ำเสมอ ไม่หนีเรียน ความรับผิดชอบจึงเป็นการกระทำที่พึงกระทำหรือควรกระทำตามสถานภาพของบุคคล

อรัญ โสภาก (2533 : 40) ได้ให้ความหมายของความรับผิดชอบว่า หมายถึง การที่บุคคลมีความสนใจ มีความตั้งใจ และปฏิบัติงานให้สำเร็จลุล่วงตามเป้าหมายที่วางไว้ ปฏิบัติงานด้วยความพากเพียรและละเอียดรอบคอบ ยอมรับฟังความคิดเห็นจากผู้อื่น ยอมรับผลในสิ่งที่ตนกระทำลงไปทั้งในด้านผลดี หรือผลเสียด้วยความเต็มใจ ติดตามผลงานที่ทำไปแล้วเพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไข ไม่ปิดความรับผิดชอบไปให้ผู้อื่น มีความซื่อสัตย์ สุจริต และตรงต่อเวลา

อาวุธ พรหมนอก (2534 : 69) ให้ความหมายของความรับผิดชอบไว้ว่า หมายถึง ลักษณะที่แสดงออกมาด้วยการปฏิบัติหน้าที่การงานของตนเองด้วยความเอาใจใส่ไม่หวั่นเสียว มีความพากเพียรไปสู่เป้าหมาย มีความละเอียดรอบคอบ ตรงต่อเวลา และพยายามปรับปรุงแก้ไขสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ยอมรับผลการกระทำของตนเองด้วยความเต็มใจ ทั้งในด้านผลดีและผลเสีย

วเรษฐ์ โชคชัย (2536 , 65) กล่าวว่า ความรับผิดชอบ หมายถึง การรู้จักหน้าที่ สามารถปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเต็มใจ สนใจ เอาใจใส่ ละเอียดยรอบคอบ ซื่อสัตย์ ตรงต่อเวลา ไม่ บิดความรับผิดชอบในหน้าที่ของตนให้แก่ผู้อื่น พยายามทำหน้าที่ต่างๆ อย่างเต็มความสามารถ ด้วยความขยันขันแข็ง มีความเชื่อมั่นในตนเอง และมีความปรารถนาที่จะทำให้ดีกว่าเดิม

อ้อยทิพย์ ทองดี (2537 8) กล่าวว่า ความรับผิดชอบ หมายถึง ความสนใจ ความตั้งใจของบุคคลในการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเพียรพยายาม และละเอียดยรอบคอบเพื่อให้บรรลุ เป้าหมาย การรักษาสัทธิหน้าที่ของตน ยอมรับผลการกระทำของตนทั้งในด้านที่เป็นผลดีและผล เสีย ทั้งพยายามปรับปรุงการปฏิบัติหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้นทั้งต่อตนเองและสังคม

จूरรัตน์ นันทยทวิกุล (2538 24) กล่าวว่า ความรับผิดชอบ หมายถึง คุณลักษณะ หนึ่งของบุคคลที่แสดงออกในลักษณะการมีความตั้งใจที่จะปฏิบัติหน้าที่การงานที่ได้รับมอบหมายด้วยความเอาใจใส่ มีความละเอียดยรอบคอบ มีการวางแผน มีความขยันหมั่นเพียร อดทน เพื่อให้งานนั้นบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย ยอมรับผลการกระทำไม่ว่าจะเป็นผลดีหรือผลเสีย และพร้อมที่จะปรับปรุงแก้ไขให้ดียิ่งขึ้น

วัลภา ดวงชาวม (2539 6) กล่าวว่า ความรับผิดชอบ หมายถึง การเอาใจใส่การ ปฏิบัติภารกิจตามบทบาทหน้าที่ และตามที่ได้รับมอบหมายทั้งของตนเองและของกลุ่มให้สำเร็จ ลุล่วงได้ผลดี ยอมรับผลการกระทำของตนทั้งในด้านที่เป็นผลดีและผลเสีย โดยแสดงออกในรูป ของการปฏิบัติหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้น

สำเนียง ศิลปประกอบ (2540 9) ได้ให้ความหมายของความรับผิดชอบว่า หมายถึง ความตั้งใจในการปฏิบัติหน้าที่ของนักเรียนที่ดีด้วยการแสดงออกในลักษณะของการรู้จักหน้าที่ ปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายด้วยความเต็มใจ เอาใจใส่การศึกษาเล่าเรียน ขยันหมั่นเพียรเข้า ห้องเรียนและสงงานที่ได้รับมอบหมายตรงตามเวลา เมื่อมีปัญหาไม่เข้าใจบทเรียนก็พยายาม ค้นคว้า และซักถาม จากสมาชิกในกลุ่มหรือครูผู้สอนด้วยความสนใจ เอาใจใส่ในการแก้ไขข้อบก พร่องและผิดพลาดด้วยความเต็มใจ แม้จะถูกตำหนิแก้ไขหลายครั้ง

ปรีชา ชัยนิยม (2542 9) กล่าวว่า ความรับผิดชอบ หมายถึง ความมุ่งมั่น ตั้งใจที่จะ ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความผูกพัน พากเพียร และความละเอียดยรอบคอบ ตั้งใจที่จะทำงานในหน้าที่ ที่มีต่อตนเองและสังคมเพื่อให้บรรลุสำเร็จตามความมุ่งหมาย ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค ยอมรับผล การกระทำในการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเต็มใจ โดยมีความรับผิดชอบในการกระทำของตนเอง ทั้งพยายามที่จะปรับปรุงการปฏิบัติหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้น

จันทรา พวงยอด (2543 3) กล่าวว่าความรับผิดชอบ หมายถึง พฤติกรรมหรือการ กระทำของนักเรียนที่แสดงออกถึงความมุ่งมั่นตั้งใจปฏิบัติตนตามกฎระเบียบของโรงเรียน การ ปฏิบัติตนในการเรียน และการยอมรับผลการกระทำของตน

สมจิต ห่อทอง (2543 13) กล่าวว่า ความรับผิดชอบต่อตนเอง ต่อการเรียนรู้ หมายถึง การแสดงออกของนักเรียนในการเรียนและการทำงาน โดยพยายามทำหน้าที่ต่างๆ ที่ได้รับมอบหมาย ด้วยความเอาใจใส่ อย่างเต็มความสามารถ เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมาย

ถวิล จันทรสว่าง (2545 10) ได้ให้ความหมายของความรับผิดชอบว่า หมายถึง การทำตามหน้าที่ ปฏิบัติตามกฎหมายระเบียบการงานตามที่ได้รับมอบหมาย การทำตามที่ตน การทำตามที่ตนได้พูดหรือได้ให้คำมั่นสัญญาไว้ และการยอมรับในสิ่งที่ตนเองได้พูดหรือได้กระทำลงไป ทั้งในด้านที่เป็นผลดีและข้อบกพร่องต่างๆ ทุกครั้ง

ศิริพันธ์ วรรณกิจ (2545 13) ได้สรุปความหมายของความรับผิดชอบว่า หมายถึง การที่บุคคลปฏิบัติงานต่างๆ ด้วยความเต็มใจ เอาใจใส่ รับผิดชอบที่จะทำงาน และติดตามผลงานที่ทำลงไปแล้ว เพื่อปรับปรุงแก้ไขให้สำเร็จด้วยดี และยอมรับในสิ่งที่ตนเองกระทำลงไปทั้งในด้านที่เป็นผลดี และผลเสียอีกทั้งยังไม่ปิดกั้นหน้าที่ของตนเองให้แก่ผู้อื่น

จากความหมายของความรับผิดชอบที่ได้กล่าวมาแล้ว สรุปได้ว่า ความรับผิดชอบ หมายถึง ความตั้งใจในการปฏิบัติหน้าที่ต่างๆ อย่างเต็มความสามารถโดยไม่หลีกเลี่ยง มีความละเอียดรอบคอบ ตรงต่อเวลา ยอมรับผลตนเองกระทำของตนเอง ไม่ว่าผลนั้นจะดีหรือบกพร่อง มีความพยายามที่จะแก้ไขหรือปรับปรุงการทำงานต่างๆ ให้มีการพัฒนาที่ก้าวหน้าเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมาย

2 1 2 ความหมายของความรับผิดชอบด้านการเรียน

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2526 32 – 95) ได้ให้ความหมายของความรับผิดชอบในการศึกษาเล่าเรียนว่า หมายถึง การตั้งใจศึกษาเล่าเรียน ด้วยความขยันหมั่นเพียร ละเอียดรอบคอบ อดทน ซื่อสัตย์ มีระเบียบวินัย โดยมีลักษณะพฤติกรรมดังนี้

- 1 ตั้งใจเรียน
- 2 เข้าห้องเรียนทันเวลา
- 3 เข้าห้องเรียนทุกชั่วโมง
- 4 ส่งงานอาจารย์ตามกำหนด
- 5 ผลการเรียนสม่ำเสมอทุกภาคการศึกษา
- 6 ผลการเรียนดีขึ้นทุกภาคการศึกษา
- 7 ไม่เคยทุจริตในการสอบ
- 8 ร่วมกิจกรรมการเรียนทุกชั่วโมง
- 9 รู้สึกอยากเรียน

กรมสามัญศึกษา (2526 68-92) ได้ให้ความหมายของความรับผิดชอบในการศึกษาเล่าเรียน หมายถึง การที่นักเรียนศึกษาเล่าเรียนจนประสบผลสำเร็จตามความมุ่งหมาย ด้วยความขยันหมั่นเพียร อดทน เข้าห้องเรียนและส่งงานที่ได้รับมอบหมายตรงตามเวลาที่นัดหมาย

เมื่อมีปัญหาหรือไม่เข้าใจในบทเรียนก็พยายามศึกษาค้นคว้า ชักถามอาจารย์ให้เข้าใจเมื่อทำแบบฝึกหัดก็ยอมรับว่าทำผิดแล้วพยายามแก้ไขปรับปรุง ให้ถูกต้องด้วยตนเองอยู่เสมอ มีผลการเรียนผ่านทุกวิชาในทุกภาคเรียน

จूरรัตน์ นันทยทวิกุล (2538 5) ได้กล่าวถึงความหมายของความรับผิดชอบต่อการศึกษาล่าเรียนว่า หมายถึง การที่นักเรียนศึกษาล่าเรียนจนประสบความสำเร็จตามความมุ่งหมายด้วยความขยันหมั่นเพียร อดทน เข้าห้องเรียนและส่งงานที่ได้รับมอบหมายตรงตามเวลาที่ได้รับมอบหมาย เมื่อมีปัญหาหรือไม่เข้าใจบทเรียนก็พยายามศึกษาค้นคว้าชักถามอาจารย์ให้เข้าใจ เมื่อทำแบบฝึกหัดก็ยอมรับว่าทำผิดแล้วพยายามแก้ไขปรับปรุงให้ถูกต้อง

พรรณี ทองทับ (2545 5) กล่าวว่า ความรับผิดชอบด้านการเรียนหมายถึง การที่นักเรียนสามารถปฏิบัติภารกิจที่ตนกระทำได้ด้วยตนเอง โดยไม่ต้องให้ผู้อื่นต้องดักเตือนหรือควบคุม เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมาย ได้แก่ การเอาใจใส่ต่อการเรียน ตั้งใจปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมาย ละเอียดยรอบคอบ ตรงต่อเวลา ยอมรับผลงานที่ตนกระทำและปรับปรุงแก้ไขผลงานในหน้าที่ของตน

กมลวาทน์ วันวิชัย (2545 12) ได้ให้ความหมายของความรับผิดชอบด้านการเรียน หมายถึง การที่นักเรียนตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ในด้านการเรียนด้วยความตั้งใจและเอาใจใส่ มีความขยันหมั่นเพียร อดทนไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค รู้จักวางแผนการทำงานและแบ่งเวลาในการเรียน มีความละเอียดรอบคอบ การเข้าห้องเรียนตรงเวลา การปรึกษาครูเมื่อมีปัญหาด้านการเรียน การส่งงานที่ได้รับมอบหมายตรงตามเวลาที่กำหนด และพยายามปรับปรุงแก้ไขการทำงานให้ดีขึ้น

จากความหมายของความรับผิดชอบด้านการเรียนที่ได้กล่าวมาแล้ว สรุปได้ว่า ความรับผิดชอบด้านการเรียน หมายถึง พฤติกรรมในการเรียนที่สัมพันธ์กับเวลา ได้แก่ การเอาใจใส่ต่อการเรียน ความขยันหมั่นเพียร ความละเอียดรอบคอบ ตรงต่อเวลา รู้จักยอมรับและติดตามผลการกระทำของตน เคารพต่อระเบียบกฎเกณฑ์ และพยายามปรับปรุงแก้ไขผลงานในหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้น

2 1 3 ลักษณะของบุคคลที่มีความรับผิดชอบ

ได้มีนักจิตวิทยา นักการศึกษา และผู้วิจัยได้กล่าวถึงลักษณะของผู้ที่มีความรับผิดชอบไว้หลายท่านดังนี้

สาโรช บัวศรี (2522 129) ได้อธิบายถึงลักษณะของผู้ที่มีความรับผิดชอบว่า ได้แก่ เอาใจใส่ต่อหน้าที่การงานอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อผลงานนั้นๆ ซื่อสัตย์ต่อหน้าที่โดยไม่คำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนตัว เคารพต่อระเบียบกฎเกณฑ์ และมีวินัยในตนเอง มีอารมณ์หนักแน่นเมื่อเผชิญกับอุปสรรค รู้จักหน้าที่และการกระทำตามหน้าที่เป็นอย่างดี มีความเพียรพยายาม มีความละเอียดรอบคอบ ใช้ความสามารถอย่างเต็มที่ ปรับปรุงงานในหน้าที่ให้ดีขึ้นทั้งของตนเองและสังคม ตรงต่อเวลา และยอมรับผลการกระทำของตน

อรรถัย จันทวิชานวงษ์ (2523 : 7) กล่าวว่า บุคคลที่มีความรับผิดชอบสูงย่อมเอาใจใส่ ต่อหน้าที่ทั้งในส่วนที่เกี่ยวกับตนเองและผู้อื่น ส่วนบุคคลที่มีความรับผิดชอบต่ำย่อมไม่สนใจ หน้าที่ของตนทำสิ่งใดก็ปล่อยปละละเลยก่อให้เกิดตนเองและสังคมเสียหาย

พระเมธีธรรมมาภรณ์ (2533 : 66 – 67) ได้กล่าวถึงลักษณะของผู้ที่มีความรับผิดชอบ ว่ามีลักษณะ 3 ประการ คือ

- 1 ทำหน้าที่อย่างสมบูรณ์ ไม่บกพร่องต่อหน้าที่
- 2 ไม่ละทิ้งหน้าที่
- 3 ไม่ทุจริตต่อหน้าที่

นิคม ชนะไพฑูรย์ (2535 : 18) ได้กล่าวสรุปว่า บุคคลที่มีความรับผิดชอบจะมีลักษณะต่อไปนี้

- 1 ซื่อสัตย์
- 2 ยอมรับข้อผิดพลาด
- 3 พยายามปรับปรุงแก้ไข
- 4 รักษาชื่อเสียง
- 5 รู้จักวางแผน
- 6 เสมอต้นเสมอปลาย
- 7 อดทนอดกลั้น
- 8 ใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์
- 9 ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี
- 10 ยึดถือระเบียบกฎเกณฑ์

เอมอร กฤษณะรังสรรค์ (2537 : 7) ได้สังเคราะห์คุณลักษณะของผู้ที่มีความรับผิดชอบ ดังนี้

- 1 มีความพยายาม
- 2 มีความตั้งใจและเอาใจใส่
- 3 เคร่งครัดในระเบียบ
- 4 มีการวางแผนการทำงาน
- 5 รับผิดชอบหน้าที่
- 6 เต็มใจในการปฏิบัติหน้าที่
- 7 ยอมรับผลการกระทำ
- 8 ซื่อสัตย์
- 9 ไม่ปิดความรับผิดชอบให้ผู้อื่น
- 10 ไว้ใจได้
- 11 มีความคิดริเริ่ม

12 มีความละเอียด

13 มีความสามารถ รอบรู้ รอบคอบ

14 เชื่อมั่นในตนเอง

15 ทำงานเรียบร้อย

จอร์จตัน นันท์ทวิกุล (2538 4-5) สรุปลักษณะของบุคคลที่มีความรับผิดชอบไว้ ดังนี้

1 มีความเอาใจใส่ หมายถึง ลักษณะพฤติกรรมที่แสดงถึงการปฏิบัติงานด้วยความตั้งใจจริง โดยมุ่งมั่น ที่จะผลักดันให้ประกอบกิจกรรมด้วยความสนใจ เต็มใจทำอย่างสม่ำเสมอ มีจุดหมายปลายทาง มีใจจดจ่อ มีสมาธิเพื่อให้งานในหน้าที่ของตนหรืองานที่ได้รับมอบหมายเสร็จเรียบร้อย ติดตามงาน ไม่ละเลยทอดทิ้งหรือหลีกเลี่ยง และหาทางป้องกันไม่ให้เกิดความบกพร่องเสื่อมเสียในงานที่ตนรับผิดชอบอยู่

2 มีความละเอียดรอบคอบ หมายถึง ลักษณะพฤติกรรมที่แสดงถึงการรู้จักใคร่ครวญ ในงานที่ทำเพื่อให้ถูกต้องและสมบูรณ์ รู้จักคิดก่อนทำวงานนั้นจะมีผลดี ผลเสียอย่างไรบ้าง วิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคที่จะเกิด และหาทางป้องกันไว้ล่วงหน้า และเมื่อทำงานเสร็จแล้ว ต้องตรวจทานดูว่าถูกต้องเรียบร้อยดีหรือยัง

3 ความขยันหมั่นเพียร หมายถึง ความพยายามอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้ได้รับผลสำเร็จ ในงานที่ทำด้วยความกระตือรือร้น เอาใจใส่อย่างต่อเนื่อง อาสางานไม่ชอบอยู่เฉย หรือว่างงาน ริเริ่มงานแสวงหางานใหม่ๆ อยู่เสมอ

4 มีความอดทน หมายถึง ความสามารถของร่างกาย ความคิด และจิตใจที่ทนต่อการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ได้นานๆ จนทำให้สำเร็จโดยไม่คำนึงถึงอุปสรรคใดๆ มีร่างกายแข็งแรง มีจิตใจเข้มแข็ง ควบคุมตนเองได้ดีเมื่อเกิดความเหนื่อยอ่อนหรือเกียจคร้าน

5 มีความตรงต่อเวลา หมายถึง ลักษณะพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการยอมรับในสิ่งที่ตนได้กระทำลงไป ไม่ว่าผลงานนั้นจะออกมาดีหรือไม่ก็ตาม

6 การยอมรับผลการกระทำของตนเอง หมายถึง ลักษณะพฤติกรรมที่แสดงถึงการยอมรับในสิ่งที่ตนได้กระทำลงไป ไม่ว่าผลงานนั้นจะออกมาดีหรือไม่ก็ตาม

7 การปรับปรุงงานของตนให้ดียิ่งขึ้น หมายถึง ลักษณะพฤติกรรมที่แสดงถึงการติดตามผลงานที่ได้ทำไปแล้ว ถ้าไม่ดีก็ต้องพยายามแก้ไขปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น

นพดล ภวนะวิเชียร (2540 70-71) กล่าวถึง ลักษณะพฤติกรรมที่แสดงถึงความรับผิดชอบว่า ประกอบด้วยพฤติกรรมหลัก 5 ประการ คือ

1 ตระหนักถึงความสำคัญของหน้าที่ ประกอบด้วยพฤติกรรมต่างๆ คือ

1 1 รับผิดชอบสิ่งที่กระทำ

1 2 ยอมรับว่าหน้าที่เป็นสิ่งที่ต้องกระทำ

1 3 รู้สึกชอบต่อการกระทำหน้าที่

1 4 รู้สึกว่าหน้าที่ของตนเป็นสิ่งสำคัญ

- 2 ทำหน้าที่ด้วยความเต็มใจ โดยไม่ต้องมีการบังคับ มีพฤติกรรมดังนี้
 - 2 1 สมควรใจทำหน้าที่
 - 2 2 ควบคุมตนเองได้
- 3 ทำหน้าที่ด้วยความตั้งใจเอาใจใส่ พฤติกรรมส่วนนี้มีพฤติกรรมเสริม คือ
 - 3 1 วางแผนในการทำหน้าที่ของตน
 - 3 2 มีระเบียบวินัย
 - 3 3 มีความซื่อสัตย์
 - 3 4 มีความละเอียดรอบคอบ
 - 3 5 มีสติ
- 4 ทำหน้าที่อย่างต่อเนื่องจนงานเสร็จ พฤติกรรมส่วนนี้มีพฤติกรรมเสริม คือ
 - 4 1 มีความอดทน
 - 4 2 มีความเพียร
 - 4 3 มีการเตรียมการและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น
 - 4 4 มีมนุษยสัมพันธ์
 - 4 5 รักษาสุขภาพให้แข็งแรง
- 5 ยอมรับผลการกระทำของตน ประกอบด้วยพฤติกรรม ดังนี้
 - 5 1 ติดตามการทำงานของตน
 - 5 2 มีเหตุผล
 - 5 3 ปรับปรุงการกระทำของตน

สุทธิพงศ์ บุญผดุง (2541 7) ได้กล่าวถึงลักษณะของบุคคลที่มีความรับผิดชอบไว้ 4 ลักษณะ ได้แก่

- 1 มีวินัยในตนเอง
- 2 มีความกระตือรือร้น
- 3 มีความเชื่อมั่นในตนเอง
- 4 มีความขยันหมั่นเพียร อดทน อดกลั้น

ถวิล จันทรสว่าง (2545 13) กล่าวว่า บุคคลที่มีความรับผิดชอบมีลักษณะของความมีวินัยในตนเอง มีความอดทน อดกลั้น ขยันหมั่นเพียร มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความละเอียดรอบคอบและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี

จากความหมายของความรับผิดชอบที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น สรุปได้ว่าความรับผิดชอบหมายถึงพฤติกรรมหรือการกระทำที่แสดงออกถึงความตั้งใจที่จะทำงานนั้นให้สำเร็จลุล่วงเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ มีการยอมรับผลการกระทำของตนเองไม่ว่าผลนั้นจะดีหรือเสียก็ตาม และพยายามปรับปรุงแก้ไขสิ่งที่ยังไม่บรรลุ ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคทั้งปวง ซึ่งลักษณะของบุคคลที่มีความรับผิดชอบสรุปได้ดังนี้

- 1 มีความตั้งใจที่จะปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จลุล่วงให้ทันตามเวลาที่กำหนด
- 2 มีสติ รู้จักควบคุมตนเอง
- 3 รักความก้าวหน้า ขวนขวายหาความรู้ใหม่ๆ อยู่เสมอ
- 4 มีความเพียรพยายามในการปฏิบัติหน้าที่
- 5 ยอมรับผลการกระทำของตนเองไม่ว่าผลนั้นจะเป็นเช่นไร รวมทั้งรู้จักปรับปรุงแก้ไขสิ่งที่ยังไม่บรรลุผล
- 6 ขยันหมั่นเพียร ละเอียดยรอบคอบและมีเหตุผล
- 7 มีความตรงต่อเวลา รู้จักหน้าที่ของตนเอง
- 8 มีความซื่อสัตย์ มีความเชื่อมั่นในตนเอง
- 9 เคารพต่อระเบียบกฎเกณฑ์
- 10 รู้จักปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นได้ดี

2 1 4 ความสำคัญของความรับผิดชอบ

ความรับผิดชอบเป็นลักษณะของความเป็นพลเมืองที่สำคัญยิ่ง เป็นปัจจัยที่สำคัญที่จะช่วยให้สังคมมีระเบียบและสงบสุข การที่สังคมขาดความสงบ กลาวได้ว่า เกิดจากบุคคลกลุ่มหนึ่งขาดคุณสมบัติ 5 ประการ ดังนี้ (สัญญา สัญญาวิวัฒน์ 2524 55 – 57)

- 1 ความรับผิดชอบ
- 2 ความสม่ำเสมอ
- 3 ความเชื่อมั่นในตนเอง
- 4 ความซื่อสัตย์
- 5 ความพยายามพึ่งตนเอง

จะเห็นว่า ความรับผิดชอบจึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่จะช่วยลดปัญหาต่างๆ ในสังคมได้ นอกจากนี้แผนการศึกษาแห่งชาติหลักสูตรการศึกษาปี 2533 ก็มีวัตถุประสงค์ไว้ข้อหนึ่งว่ามุ่งหวังให้ผู้เรียนเป็นคนดี มีวินัย มีความรับผิดชอบ มีความเสียสละ ซื่อสัตย์ อดทน คิดเป็นทำเป็นและแก้ปัญหาเป็นซึ่งหากจะกล่าวเรื่องความรับผิดชอบแล้วอาจกล่าวได้ว่า หากบุคคลมีความรับผิดชอบจะมีผลต่อไปนี้คือ

- 1 คนที่มีความรับผิดชอบย่อมจะทำงานทุกอย่างสำเร็จตามเป้าหมายทันเวลา
- 2 คนที่มีความรับผิดชอบย่อมเป็นที่นับถือ ได้รับการยกย่องสรรเสริญและเป็นคุณประโยชน์ทั้งต่อตนเองและสังคม
- 3 ความรับผิดชอบเป็นสิ่งที่เกื้อหนุนให้บุคคลปฏิบัติงาน สอดคล้องกับกฎจริยธรรม และหลักเกณฑ์ของสังคมโดยไม่ต้องมีการบังคับจากผู้อื่น
- 4 ไม่ทำให้เป็นต้นเหตุของความเสื่อมและความเสียหายแก่ส่วนรวม

5 ทำให้เกิดความก้าวหน้า สงบสุขแก่สังคม

อนุวัติ คุณแก้ว (2538 : 52) กล่าวว่า ความรับผิดชอบเป็นลักษณะหนึ่งของคนที่มีความสำคัญมาก เพราะจะทำให้หน้าที่หรืองานที่ได้รับมอบหมายได้รับผลตอบประสบความสำเร็จ และเสร็จตามเวลาที่กำหนด ซึ่งมีผลทำให้เป็นคนที่มีคุณภาพ ดังนั้นหลักสูตรในปัจจุบันจึงกำหนดให้มีการปลูกฝังและพัฒนาให้นักเรียนมีความรับผิดชอบ พร้อมทั้งยังกำหนดให้มีการวัดในแต่ละรายวิชาด้วย

ถวิล จันทรสวาง (2545 : 13) กล่าวว่า ความรับผิดชอบเป็นปัจจัยที่ช่วยให้งานประสบความสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ซึ่งกรุงเทพมหานครได้กำหนดไว้เป็นนโยบายทางการศึกษา ตามวิสัยทัศน์การศึกษาของกรุงเทพมหานคร และมาตรฐานการศึกษาชาติได้กำหนดมาตรฐานการศึกษาไว้ทั้งหมด 27 มาตรฐาน ซึ่งมาตรฐานด้านผู้เรียนมาตรฐานที่ 1 ได้กำหนดให้ นักเรียนต้องมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ และตัวบ่งชี้ความสำเร็จของมาตรฐานนี้คือนักเรียนมีวินัย มีความรับผิดชอบ และปฏิบัติตามระเบียบของโรงเรียนและหลักธรรมเบื้องต้นของศาสนาได้

จากความสำคัญของความรับผิดชอบที่ได้กล่าวมาแล้ว สรุปได้ว่า ความรับผิดชอบมีความสำคัญอย่างมากโดยเฉพาะนักเรียนที่ต้องการให้มีการปลูกฝังให้เกิดขึ้น เพราะการที่นักเรียนจะประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวในการเรียนหรือการทำงานใดๆ นั้น ก็ขึ้นอยู่กับความรับผิดชอบเป็นสำคัญ เนื่องจากความรับผิดชอบเป็นพื้นฐานสำคัญที่มีส่วนในการกำหนดอนาคตของแต่ละบุคคล

2.1.5 การฝึกฝนและการพัฒนาความรับผิดชอบ

ความรับผิดชอบไม่ได้ติดตัวมาตั้งแต่กำเนิดแต่เป็นสิ่งที่ต้องเรียนรู้และได้จากการอบรมโดยตรง กล่าวคือ ถ้าการฝึกอบรมเป็นไปในแนวทางที่ใช้อำนาจมากเกินไป ความรับผิดชอบของเด็กจะตึงไปด้วยความเครียดและความวิตกกังวลที่เกิดจากการกระทำผิด จะขัดขวางการปรับตัวที่ดีของเด็ก และในทางกลับกัน ถ้าความรู้สึกผิดไม่ได้รับการพัฒนา จะนำไปสู่ความรับผิดชอบที่หย่อน (Justin 1950 : 722)

ความรับผิดชอบเป็นสิ่งที่เกิดจากการฝึกฝนอบรมตั้งแต่วัยเด็ก และพัฒนาไปเรื่อยๆ จนถึงวันรุ่นผู้ใหญ่จึงต้องเข้าใจธรรมชาติของเด็ก แนะนำส่งเสริมในสิ่งที่ถูกที่ควร ให้เด็กรู้จักปัญหาและคอยๆ ปลูกฝังความรับผิดชอบให้ เพราะนอกเหนือจากการที่ต้องมีวินัยและความรับผิดชอบตามธรรมชาติอันเกิดขึ้นได้เองแล้ว เด็กยังเรียนรู้วินัยและความรับผิดชอบจากวัฒนธรรมโดยอาศัยการสั่งสอนฝึกฝนจากบุคคลแวดล้อมลักษณะเช่นนี้เป็นกฎเกณฑ์ธรรมชาติของการอยู่ร่วมกันในสังคม (กิ่งแก้ว อัดถากร 25424 : 15 – 19)

ความรับผิดชอบเกิดจากการฝึกฝน สิ่งแวดล้อมต่างๆ มีส่วนสำคัญและมีผลต่อความรับผิดชอบของเด็กด้วย การฝึกความรับผิดชอบให้แก่เด็กเป็นวิธีที่ละเอียดอ่อนและผู้ฝึกจำต้องมีวิธีรัดกุมเพื่อให้การฝึกได้ผลสมดังมุ่งหมาย (สมจิต ห่อทอง 2543 : 15)

เรวดี วงศ์พรหมเมฆ (2521 : 33) กล่าวถึงการปลูกฝังความรับผิดชอบให้เด็กว่า มิใช่ด้วยการวากสาวตักเตือนเท่านั้น แต่ต้องให้เด็กได้ฝึกปฏิบัติอย่างจริงจังจะก่อให้เกิดความเคยชิน และเกิดเป็นนิสัยที่ฝังแน่นจนกลายเป็นค่านิยมต่อไป

การปลูกฝังความรับผิดชอบให้เด็กนั้นเป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งต้องปลูกฝังหรือเสริมสร้างให้ตั้งแต่ในวัยเด็กเพื่อให้เขาได้รับประสบการณ์ที่เพียงพอเป็นพื้นฐานที่สามารถนำไปพัฒนาตนเอง โดยในการปลูกฝังนั้นควรให้เด็กได้มีความรู้ความเข้าใจ รู้สึกรับผิดชอบและตระหนักถึงความสำคัญของความรับผิดชอบ รวมทั้งมีการฝึกฝนและให้เด็กปฏิบัติจริงเพื่อให้เด็กเกิดการกระทำเกี่ยวกับความรับผิดชอบอย่างแท้จริงจนเกิดเป็นนิสัย และควรทำให้เหมาะสมกับวัย เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่เหมาะสมตามวัยและเกิดการพัฒนาดตามลำดับ ในการฝึกรอบหรือการปลูกฝังนั้นควรมีครูหรือผู้ใหญ่คอยดูแลชี้แนะแนวทางที่ถูกต้อง เด็กจะได้ยึดเป็นแนวทางในการปฏิบัติ (จันทร์หา พวงยอด 2543 : 19)

ศิริพันธ์ วรรัตนกิจ (2545 : 33) กล่าวว่า ความรับผิดชอบเป็นสิ่งที่ปลูกฝังให้เกิดขึ้นกับเด็กได้ ซึ่งผู้ปกครอง ครูอาจารย์ เป็นส่วนสำคัญในการปลูกฝัง และพัฒนาความรับผิดชอบทั้งของตนเองและส่วนรวมให้เกิดขึ้นกับเด็ก โดยมีวิธีการปลูกฝังดังนี้

- 1 เริ่มปลูกฝังความรับผิดชอบให้กับเด็กตั้งแต่อายุยังน้อย
- 2 ให้เด็กได้มีโอกาสฝึกความรับผิดชอบ โดยการได้ปฏิบัติจริง
- 3 หักไม่ให้ปัดความรับผิดชอบให้แก่ผู้อื่น
- 4 ฝึกให้ทำงานให้เสร็จเป็นชิ้นเป็นอัน โดยไม่ละทิ้งงานที่ได้ทำไปแล้ว
- 5 ให้คำแนะนำเกี่ยวกับความรับผิดชอบในการทำงาน
- 6 ปลูกฝังและพัฒนาความรับผิดชอบอย่างสม่ำเสมอ

ในการปลูกฝังและพัฒนาความรับผิดชอบที่กล่าวไปแล้วนั้น สรุปได้ว่า การปลูกฝังความรับผิดชอบควรเริ่มตั้งแต่วัยเด็ก โดยเริ่มจากฝึกความรับผิดชอบควบคู่ไปกับการเล่นของเด็ก เพราะการเล่นถือเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตวัยเด็ก ดังนั้นผู้ใกล้ชิดกับเด็กไม่ว่าจะเป็น พ่อ แม่ ผู้ปกครอง หรือครู ควรจะปลูกฝังและพัฒนาความรับผิดชอบให้เกิดขึ้นเหมาะสมกับวัย ก็จะส่งผลให้เด็กเติบโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่ที่มีความรับผิดชอบเป็นที่ต้องการของสังคมต่อไป

2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบ

2.2.1 งานวิจัยในประเทศ

บุญเดือน ปั่นแสง (2536 : 65) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ผลการใช้กลุ่มสัมพันธ์ที่มีต่อความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า นักเรียนที่เข้าร่วมกลุ่มสัมพันธ์ มีความรับผิดชอบสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมกลุ่มสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.1

ลักขณา โสภาก (2537 : 64) ได้ทำการศึกษาผลการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม กับการสอนแบบปกติที่มีต่อความรับผิดชอบด้านการเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีความรับผิดชอบด้านการเรียนสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5

นพดล ภาณุวิเชียร (2540 : 9) ศึกษาค่านิยมด้านความรับผิดชอบของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่ได้รับการสร้างเสริมด้วยกระบวนการที่พัฒนาตามแนวคิดของไอเซ็นและแรทส์ ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการสร้างเสริมค่านิยมที่พัฒนาขึ้น สามารถนำไปสร้างเสริมค่านิยมเป้าหมายให้แก่นักเรียนได้ โดยพบว่านักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมตามกระบวนการที่พัฒนาขึ้น มีพัฒนาการในค่านิยมด้านความรับผิดชอบมากกว่า นักเรียนที่ไม่ได้ร่วมกิจกรรมดังกล่าวทั้งในด้านความรู้ ความรู้สึกที่ดี และพฤติกรรมที่แสดงถึงค่านิยมนั้น

คำนึ่ง อยู่เลิศ (2541 : 40) ได้ทำการศึกษาผลการใช้กิจกรรมกลุ่มที่มีต่อความรับผิดชอบด้านการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดเศวตฉัตร เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2541 พบว่า นักเรียนมีความรับผิดชอบด้านการเรียนดีขึ้นหลังจากเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.1

กมลวาทน์ วันวิชัย (2545 : 46) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสตรีวัดอัมพรสวรรค์ กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2544 พบว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความรับผิดชอบด้านการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสตรีวัดอัมพรสวรรค์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.1 มี 6 ปัจจัย ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน บุคลิกภาพ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน

2.2.2 งานวิจัยต่างประเทศ

ฮอฟแมน (Hoffman 1970 : 291) ได้ทำการศึกษาและวิจัยเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูกับลักษณะจริยธรรมสี่ประการ คือ การมีความรู้สึกรับผิดชอบต่อมารยาท การสารภาพผิด การยึดหลักแห่งตน การต้านทานสิ่งชั่วร้าย พบว่าเด็กที่ได้รับการเลี้ยงดูแบบให้ความรักในวัยอายุ 4-13 ปี มีลักษณะทางจริยธรรมทั้งสี่ประการสูงกว่าเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความรักน้อย นอกจากนี้ยังพบว่าการให้เหตุผลในการอบรมสั่งสอนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับลักษณะทางจริยธรรมของเด็กโดยเฉพาะเด็กที่มีอายุ 5 ปี

วิกกินส์ (Wiggins 1971 289) กล่าวว่า การศึกษาของกอฟ (Gough) เกี่ยวกับการควบคุมตนเองของผู้ที่มีปัญหาทางความประพฤติว่า ผู้ที่มีระดับวินัยแห่งตนสูง จะมีความรับผิดชอบสูง ไม่มีความวิตกกังวล มีความอดทนสูง มีเหตุผลที่ดีเป็นของตนเอง และมีความยืดหยุ่นในความคิดและพฤติกรรมทางสังคมที่เหมาะสม

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างๆ ที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น สรุปได้ว่า ความรับผิดชอบด้านการเรียนมีความสำคัญต่อตัวบุคคล เนื่องจากความรับผิดชอบเป็นพื้นฐานที่จะช่วยพัฒนาบุคคลให้เป็นพลเมืองที่ดีของสังคมและชาติได้ ซึ่งความรับผิดชอบต้องปลูกฝังตั้งแต่ในวัยเด็ก ผู้ที่เกี่ยวข้องมีหน้าที่ช่วยชี้แนวทางที่จะทำให้เด็กเกิดความรับผิดชอบขึ้น โรงเรียนก็ถือเป็นส่วนสำคัญที่จะช่วยปลูกฝัง และพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กให้มีความรู้ความเข้าใจ และเป็นแนวทางในการปฏิบัติที่ถูกต้อง ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาผลการใช้การเรียนรู้แบบบูรณาการที่มีต่อความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนราชินี เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนราชินี เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2547 ที่มีความรับผิดชอบด้านการเรียนน้อย จำนวน 70 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนราชินี เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2547 ที่มีความรับผิดชอบด้านการเรียนน้อย จำนวน 30 คน ซึ่งได้จากการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จากประชากร แล้วสุ่มอย่างง่ายอีกครั้งหนึ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 15 คน โดยมีขั้นตอนการสุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1 ผู้วิจัยให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนราชินี เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร จำนวน 230 คน ทำแบบสอบถามความรับผิดชอบด้านการเรียน แล้วนำแบบสอบถามมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด ได้นักเรียนที่มีคะแนนความรับผิดชอบด้านการเรียนน้อย จำนวน 70 คน

2 ผู้วิจัยสอบถามความสนใจในการเข้ารับการทดลองจากนักเรียนในข้อ 2 ปรากฏว่านักเรียนสมัครใจเข้าร่วมการทดลองทุกคน ผู้วิจัยจึงทำการสุ่มอย่างง่ายมาจำนวน 30 คน และสุ่มอย่างง่ายอีกครั้งหนึ่งเป็นกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 15 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

- 1 โปรแกรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ
- 2 แบบสอบถามความรับผิดชอบด้านการเรียน

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

- 1 โปรแกรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ ผู้วิจัยดำเนินการสร้างตามลำดับขั้นตอนดังนี้
 - 1.1 ศึกษาเนื้อหาของการเรียนรู้แบบบูรณาการจากเอกสารและงานวิจัยของ วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2545 : 141 - 148) , อุดม เขยกิจวงศ์ (2545 : 46 - 52) สิริพัชร เจษฎาวิโรจน์ (2546 : 80 - 88) สำลี รักสุธี (2546 : 27 - 89) และคนอื่นๆ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างโปรแกรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ เพื่อพัฒนาความรับผิดชอบด้านการเรียน

1 2 ศึกษาเนื้อหาความรับผิดชอบด้านการเรียนจากเอกสารและงานวิจัยของ เพ็ชรินทร์ ปฐมวนิชกะ (2535 : 17 – 20) แบบทดสอบถามความรับผิดชอบของ คำนิ่ง อยู่เลิศ (2541 : 90 – 96) เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างโปรแกรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ

1 3 สร้างโปรแกรมการฝึกความรับผิดชอบด้านการเรียนด้วยวิธีการเรียนรู้แบบบูรณาการ ให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ และจุดมุ่งหมาย กิจกรรม เนื้อหา แล้วนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน คือ รองศาสตราจารย์เวรณี กรีทอง อาจารย์วิไลลักษณ์ พงษ์โสภา และอาจารย์ ดร. พาสนา จุลรัตน์ ตรวจสอบความเที่ยงตรง โดยพิจารณาให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ และนำไปปรับปรุงแก้ไข

1 4 นำโปรแกรมการฝึกความรับผิดชอบด้านการเรียนด้วยวิธีการเรียนรู้แบบบูรณาการที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้(Try out)กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนราชินี เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร ที่มีใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 15 คน เพื่อหาข้อบกพร่อง แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

โปรแกรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ ผู้วิจัยใช้กับกลุ่มทดลอง ใช้เวลาทดลอง 12 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที วันจันทร์ วันอังคาร วันพุธ และวันศุกร์ เวลา 7.30 - 8.20 น. ตั้งแต่วันที่ 24 มกราคม 2548 ถึงวันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2548 (ดังรายละเอียดในภาคผนวก)

2 แบบสอบถามความรับผิดชอบด้านการเรียน มีลำดับขั้นตอนการสร้างและหาเครื่องมือดังนี้

2 1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบด้านการเรียน

2 2 ศึกษาแบบทดสอบและแบบสอบถามจากงานวิจัยหลายฉบับเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามความรับผิดชอบด้านการเรียน ดังนี้ แบบสอบถามความรับผิดชอบของ คำนิ่ง อยู่เลิศ (2541 : 90 – 96) แบบสอบถามความรับผิดชอบด้านการเรียนของ พรพรรณ ทองทับ (2545 : 105 – 110) และแบบสอบถามความรับผิดชอบของ วิมลรัตน์ มือนันต์ (2546 : 106 – 112)

2 3 สร้างแบบสอบถามจากข้อมูลที่ได้จากข้อ 2 1 และ 2 2 ให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ

2 4 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน ได้แก่ รองศาสตราจารย์เวรณี กรีทอง อาจารย์วิไลลักษณ์ พงษ์โสภา และอาจารย์ ดร. พาสนา จุลรัตน์ เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ (Face Validity)

2 5 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนราชินี เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร ที่มีใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 50 คน แล้วนำค่าที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ โดยใช้เทคนิค 25% กลุ่มสูง – กลุ่มต่ำ แล้วทดสอบด้วย t-test แล้วคัดเลือกข้อที่มีค่า t ที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มาใช้ในการวิจัย

2 6 นำแบบสอบถามที่เลือกไว้ในข้อ 2 5 ไปหาค่าความเชื่อมั่นโดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของ ครอนบัค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบเท่ากับ 95

ลักษณะแบบสอบถามเป็นลักษณะสถานการณ์ต่างๆ เพื่อให้นักเรียนพิจารณาว่าจะเลือกปฏิบัติอย่างไร โดยมีตัวเลือกให้นักเรียนเลือกตอบ 3 ตัวเลือก และกำหนดลักษณะการให้คะแนนในแต่ละข้อมีน้ำหนักเป็น 1 , 2 , 3 โดยยึดหลักดังนี้

- ให้คะแนน 1 คะแนน สำหรับคำตอบที่แสดงถึงความรับผิดชอบน้อย
- ให้คะแนน 2 คะแนน สำหรับคำตอบที่แสดงถึงความรับผิดชอบปานกลาง
- ให้คะแนน 3 คะแนน สำหรับคำตอบที่แสดงถึงความรับผิดชอบมาก

ตัวอย่างแบบสอบถามความรับผิดชอบด้านการเรียน

คำชี้แจง

1 แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามเพื่อศึกษาถึงความรู้สึก และพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบด้านการเรียน โดยให้นักเรียนพิจารณาสถานการณ์ที่กำหนดให้ในแต่ละข้อ และเลือกคำตอบตามความรู้สึกที่เป็นจริงของนักเรียนมากที่สุด

2 วิธีการตอบแบบสอบถาม เมื่อนักเรียนอ่านสถานการณ์ในแต่ละข้อแล้วให้นักเรียนพิจารณาคำตอบจากตัวเลือกที่กำหนดให้แล้วทำเครื่องหมาย X ลงในกระดาษคำตอบให้ตรงตามตัวเลือกที่นักเรียนเลือกตอบเพียงข้อละ 1 คำตอบเท่านั้น

ตัวอย่างแบบสอบถามความรับผิดชอบด้านการเรียนด้านการเอาใจใส่ต่อการเรียน

1 นางสาวอารียาได้หยุดเรียนไป 2 วัน เนื่องจากเป็นไข้หวัด ในวันที่สามนางสาวอารียาจึงไปเรียนตามปกติ ถ้านักเรียนเป็นนางสาวอารียา นักเรียนจะทำอะไรเมื่อไปโรงเรียนในวันรุ่งขึ้น

- ก อยู่เฉยๆ (1)
- ข สอบถามเพื่อนว่าเรียนอะไรไปบ้าง (3)
- ค ถ้าเพื่อนบอกให้ทำการบ้านจึงค่อยส่ง (2)

ตัวอย่างแบบสอบถามความรับผิดชอบด้านการเรียน ด้านการตั้งใจปฏิบัติงาน ตามที่ได้รับมอบหมาย

2 ในชั่วโมงภาษาอังกฤษ ขณะที่พักรีสอนไปได้ครึ่งชั่วโมง บังเอิญมีธุระด่วนมากจำเป็นต้องปล่อยให้ นักเรียนอยู่ตามลำพังในห้องเรียน โดยครูสั่งให้นักเรียนอ่านหนังสือไปล่วงหน้า ถ้านักเรียนเป็นคนหนึ่งที่อยู่ในห้องเรียนนี้ นักเรียนจะอย่างไร

- ก นำหนังสือมาอ่านตามที่ครูสั่ง (3)
- ข นำหนังสืออื่นมาอ่านแทน (2)
- ค ชวนเพื่อนในห้องเล่น (1)

ตัวอย่างแบบสอบถามความรับผิดชอบด้านการเรียน ด้านความละเอียดรอบคอบ

3 วาปีมักจะเป็นคนขี้ลืมอยู่เสมอๆ บางครั้งในชั่วโมงเรียนแต่ละวิชาเขาก็มักจะลืมเอาสมุดมาบ้างลืมอุปกรณ์ในการเรียน ที่ครูสั่งมาเป็นประจำ จนเขาถูกครูหลายคนตำหนิอยู่เสมอๆ ถ้านักเรียนเป็นวาปี นักเรียนจะอย่างไรที่จะไม่ให้ครูตำหนิอีก

- ก ตรวจดูอุปกรณ์ตอนจัดตารางสอนทุกครั้ง (3)
- ข ซื้อใหม่ที่ร้านสหกรณ์ของโรงเรียน (2)
- ค นำอุปกรณ์ในการเรียนใส่กระเป๋าตลอดเวลา (1)

ตัวอย่างแบบสอบถามความรับผิดชอบด้านการเรียน ด้านการตรงต่อเวลา

4 ในแต่ละครั้งที่เปลี่ยนชั่วโมง นักเรียนทุกคนต้องรีบเข้าห้องเรียนเพื่อเรียนวิชาต่อไป แต่สาลินีมักจะเข้าห้องเรียนไม่ตรงเวลา เพื่อนๆจึงไม่คบกับสาลินี ถ้านักเรียนเป็นสาลินี นักเรียนจะอย่างไร

- ก เข้าห้องเรียนช้าๆ เพราะไม่อยากเรียนวิชาต่อไป (1)
- ข แวะเข้าห้องน้ำสักรู เพื่อนๆคงไม่ว่าอะไรถ้าเข้าห้องเรียนช้าไปนิด (2)
- ค เข้าห้องเรียนให้ตรงเวลาและพยายามควบคุมตนเองโดยไม่ปล่อยตัวตามสบาย (3)

ตัวอย่างแบบสอบถามความรับผิดชอบด้านการเรียน ด้านการยอมรับและติดตามผลการกระทำของตน

5 พฐมีหน้าที่ทำความสะอาดโต๊ะหมู่บูชาในห้องพระวันหนึ่งขณะที่ปิดฝุ่นบนโต๊ะหมู่บูชา พฐทำแจกันแตก ซึ่งตอนนั้นไม่มีใครอยู่ในห้องเลย ถ้านักเรียนเป็นพฐ นักเรียนจะทำอะไร

- ก รีบนำแจกันที่แตกไปทิ้ง แล้วทำเฉยๆ ไม่บอกใคร (1)
- ข รีบไปบอกครูว่าทำแจกันในห้องพระแตก (3)
- ค กลัวโดนทำโทษ จึงให้เพื่อนไปบอกครูแทน (2)

ตัวอย่างแบบสอบถามความรับผิดชอบด้านการเรียนด้านการเคารพต่อระเบียบกฎเกณฑ์

6 เมื่อถึงเวลาเรียนวิชาภาษาไทย ปรากฏว่า รติมาเอากลับบ้านวิชาสังคมขึ้นมาทำเนื่องจากยังทำการบ้านไม่เสร็จ ครูที่สอนวิชาภาษาไทยพบเข้าจึงเตือนรติมาให้เอาเก็บไว้ก่อน ถ้านักเรียนเป็นรติมา นักเรียนจะอย่างไร

- ก เอาวิชาการบ้านสังคมเก็บ แล้วไม่นำขึ้นมาทำอีก (3)
- ข เอาวิชาการบ้านสังคมขึ้นมาทำอีก เมื่อเวลาที่ครูหันไปเขียนกระดาน (2)
- ค แอบนำการบ้านวิชาสังคมขึ้นมาทำต่ออย่าให้ครูเห็นอีก (1)

ตัวอย่างแบบสอบถามความรับผิดชอบด้านการเรียน ด้านการพยายามปรับปรุงงานในหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้น

7 นิภาพรรณ มีผลการเรียนที่อ่อนลงและเธอรู้ตัวว่าเธอใช้เวลาในการดูหนังสือน้อยและไม่ค่อยได้ทบทวนบทเรียน แต่นิภาพรรณอยากมีผลการเรียนที่ดีขึ้น ถ้านักเรียนเป็นนิภาพรรณ นักเรียนจะอย่างไร

- ก เพิ่มเวลาในการดูหนังสือให้มากขึ้น งดการเล่นเกมส์คอมพิวเตอร์และการดูโทรทัศน์ (3)
- ข ดูหนังสือเป็นบางวัน ดูในวันที่ต้องการจะทบทวนบทเรียนเท่านั้น (2)
- ค ไม่ทบทวนบทเรียนจนกว่าจะใกล้ถึงวันสอบ (1)

การดำเนินการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง โดยใช้แบบแผนการทดลองแบบ Randomized Control Group Pretest-Posttest Design ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 แสดงแบบแผนการทดลองแบบ Randomized Control Group Pretest-Posttest Design

กำหนดกลุ่มตัวอย่าง	สอบก่อน	ทดลอง	สอบหลัง
RE	T ₁ E	X	T ₂ E
RC	T ₁ C	~	T ₂ C

สัญลักษณ์ที่ใช้ในแบบแผนการทดลอง

R	แทน	การสุ่มตัวอย่าง
E	แทน	กลุ่มทดลอง
C	แทน	กลุ่มควบคุม
X	แทน	การได้รับการเรียนรู้แบบบูรณาการ
~	แทน	การไม่ได้รับการเรียนรู้แบบบูรณาการ
T ₁ E	แทน	การสอบก่อนทดลองในกลุ่มทดลอง
T ₁ C	แทน	การสอบก่อนทดลองในกลุ่มควบคุม
T ₂ E	แทน	การสอบหลังทดลองในกลุ่มทดลอง
T ₂ C	แทน	การสอบหลังทดลองในกลุ่มควบคุม

ผู้วิจัยดำเนินการทดลองตามแผนการทดลองแบบ Randomized Control Group Pretest - Posttest Design โดยมีขั้นตอน 3 ขั้นตอนดังนี้

1 ขั้นก่อนการทดลอง ผู้วิจัยให้นักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมตอบแบบสอบถามความรับผิดชอบด้านการเรียน แล้วนำคะแนนที่ได้เป็นคะแนนก่อนการทดลอง (Pretest)

2 ขั้นทดลอง ผู้วิจัยดำเนินการทดลองด้วยตนเอง ในกลุ่มทดลองใช้การเรียนรู้แบบบูรณาการ เป็นเวลา 3 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 4 วัน คือ วันจันทร์ วันอังคาร วันพุธ และวันศุกร์ ใช้เวลา 50 นาที คือ เวลา 7 30 – 8 20 น ตั้งแต่วันที่ 24 มกราคม 2547 ถึงวันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2548

3 ขั้นหลังการทดลอง ผู้วิจัยให้นักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมตอบแบบสอบถามความรับผิดชอบด้านการเรียนฉบับเดียวกับที่ก่อนใช้การทดลองอีกครั้ง แล้วเก็บคะแนนที่ได้เป็นคะแนนหลังการทดลอง (Posttest)

4 นำคะแนนที่ได้จากการตอบแบบสอบถามความรับผิดชอบด้านการเรียน ก่อนและหลังการทดลองของนักเรียนทั้งสองกลุ่มมาวิเคราะห์ตามวิธีการทางสถิติ เพื่อใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1 เปรียบเทียบความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนก่อนและหลังได้รับการเรียนรู้แบบบูรณาการ

2 เปรียบเทียบความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนก่อนและหลังไม่ได้รับการเรียนรู้แบบบูรณาการ

3 เปรียบเทียบผลต่างความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนก่อนและหลังได้รับการเรียนรู้แบบบูรณาการและ นักเรียนที่ไม่ได้รับการเรียนรู้แบบบูรณาการ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1 สถิติพื้นฐาน ได้แก่

1 1 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)

1 2 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S)

2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือ ได้แก่

2 1 หาค่าจำแนกเป็นรายชื่อของแบบสอบถาม โดยใช้เทคนิค 25% กลุ่มสูง-กลุ่มต่ำ แล้วทดสอบด้วย t-test

2 2 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ของ ครอนบัค (Cronbach)

3 สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน

3 1 เปรียบเทียบความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนก่อนและหลังได้รับการเรียนรู้แบบบูรณาการโดยใช้ t-test ที่ไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test for Dependent Samples)

3 2 เปรียบเทียบความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนก่อนและหลังไม่ได้รับการเรียนรู้แบบบูรณาการ โดยใช้ t-test ที่ไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test for Dependent Samples)

3 3 เปรียบเทียบผลต่างความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนก่อนและหลังได้รับการเรียนรู้แบบบูรณาการและนักเรียนที่ไม่ได้รับการเรียนรู้แบบบูรณาการ โดยใช้ t-test ที่เป็นอิสระต่อกัน (t-test for Independent Samples)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์และแปลความหมายผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ต่างๆ ที่ใช้แทนความหมาย ดังต่อไปนี้

N	แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน คะแนนเฉลี่ย
$\bar{X}_{diff}$	แทน ผลต่างของคะแนนเฉลี่ย
S	แทน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน
S_{diff}	แทน ผลต่างของค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน
t	แทน ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณา t-distribution
$\sum D$	แทน ผลรวมของคะแนนความแตกต่างจากการทดสอบก่อนการทดลองและหลังการทดลอง
$\sum D^2$	แทน ผลรวมของคะแนนความแตกต่างจากการทดสอบก่อนการทดลองและหลังการทดลองแต่ละด้วยยกกำลังสอง

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

1 เปรียบเทียบความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียน ก่อนและหลังได้รับการเรียนรู้แบบบูรณาการ

2 เปรียบเทียบความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียน ก่อนและหลังไม่ได้รับการเรียนรู้แบบบูรณาการ

3 เปรียบเทียบผลต่างความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนที่ได้รับการเรียนรู้แบบบูรณาการ และนักเรียนที่ไม่ได้รับการเรียนรู้แบบบูรณาการ

ตาราง 2 แสดงการเปรียบเทียบความรับผิดชอบของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนและหลังได้รับการเรียนรู้แบบบูรณาการ

กลุ่มทดลอง	N	$\bar{X}$	S	ΣD	ΣD^2	t
ก่อนการทดลอง	15	96.6	10.85	288	7,000	7.26**
หลังการทดลอง	15	115.8	6.61			

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตาราง 2 แสดงว่า นักเรียนมีความรับผิดชอบด้านการเรียนเพิ่มขึ้นหลังจากได้รับการเรียนรู้แบบบูรณาการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 นั่นคือ การเรียนรู้แบบบูรณาการทำให้นักเรียนมีความรับผิดชอบด้านการเรียนเพิ่มขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 1

ตาราง 3 แสดงการเปรียบเทียบความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนกลุ่มควบคุม ก่อนและหลังการไม่ได้รับการเรียนรู้แบบบูรณาการ

กลุ่มควบคุม	N	$\bar{X}$	S	ΣD	ΣD^2	t
ก่อนการทดลอง	15	97.6	12.86	134	1,820	5.19**
หลังการทดลอง	15	106.53	8.44			

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตาราง 3 แสดงว่า นักเรียนที่ไม่ได้รับการเรียนรู้แบบบูรณาการมีความรับผิดชอบด้านการเรียนเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 นั่นคือ การไม่ได้รับการเรียนรู้แบบบูรณาการ ก็สามารถทำให้นักเรียนมีความรับผิดชอบด้านการเรียนเพิ่มขึ้นได้ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 2

ตาราง 4 แสดงการเปรียบเทียบผลต่างของความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการเรียนรู้แบบบูรณาการ กับกลุ่มควบคุมที่ไม่ได้รับการเรียนรู้แบบบูรณาการ

กลุ่มตัวอย่าง	N	$\bar{X}_{diff}$	S_{diff}	t
กลุ่มทดลอง	15	19.20	10.44	3.40**
กลุ่มควบคุม	15	8.93	6.67	

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตาราง 4 แสดงว่า นักเรียนที่ได้รับการเรียนรู้แบบบูรณาการ มีความรับผิดชอบด้านการเรียนเพิ่มขึ้นมากกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการเรียนรู้แบบบูรณาการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 นั่นคือ การเรียนรู้แบบบูรณาการทำให้นักเรียนมีความรับผิดชอบด้านการเรียนเพิ่มขึ้นมากกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการเรียนรู้แบบบูรณาการ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 3

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สังเขปความมุ่งหมาย สมมติฐาน และวิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

- 1 เพื่อเปรียบเทียบความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียน ก่อนและหลังได้รับการเรียนรู้แบบบูรณาการ
- 2 เพื่อเปรียบเทียบความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียน ก่อนและหลังไม่ได้รับการเรียนรู้แบบบูรณาการ
- 3 เพื่อเปรียบเทียบผลต่างของความรับผิดชอบของนักเรียนที่ได้รับการเรียนรู้แบบบูรณาการ กับนักเรียนที่ไม่ได้รับการเรียนรู้แบบบูรณาการ

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

- 1 นักเรียนมีความรับผิดชอบด้านการเรียนเพิ่มขึ้นหลังจากได้รับการเรียนรู้แบบบูรณาการ
- 2 นักเรียนมีความรับผิดชอบด้านการเรียนเพิ่มขึ้นหลังจากที่ไม่ได้รับการเรียนรู้แบบบูรณาการ
- 3 นักเรียนที่ได้รับการเรียนรู้แบบบูรณาการมีความรับผิดชอบด้านการเรียนเพิ่มขึ้นมากกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการเรียนรู้แบบบูรณาการ

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนราชินี เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2547 ที่มีความรับผิดชอบด้านการเรียนน้อย จำนวน 70 คน

2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนราชินี เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2547 ที่มีความรับผิดชอบด้านการเรียนน้อย จำนวน 30 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จากประชากร แล้วสุ่มอย่างง่ายอีกครั้งหนึ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 15 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ประกอบด้วย

- 1 โปรแกรมการฝึกความรับผิดชอบด้านการเรียนด้วยวิธีการเรียนรู้แบบบูรณาการ
- 2 แบบสอบถามความรับผิดชอบด้านการเรียน

การดำเนินการทดลอง

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นการทดลองแบบ Randomized Control Group Pretest – Posttest Design ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

1 ขั้นก่อนการทดลอง ผู้วิจัยให้นักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม ตอบแบบสอบถามความรับผิดชอบด้านการเรียน แล้วเก็บคะแนนไว้เป็นคะแนนก่อนการทดลอง (Pretest)

2 ขั้นดำเนินการทดลอง โดยผู้วิจัยดำเนินการทดลองกับกลุ่มทดลองตามโปรแกรมการฝึกความรับผิดชอบด้านการเรียนด้วยวิธีการเรียนรู้แบบบูรณาการ เป็นเวลา 12 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที จำนวน 3 สัปดาห์ วันจันทร์ วันอังคาร วันพุธ และวันศุกร์ ช่วงเวลา 7 30 – 8 20 น ตั้งแต่วันที่ 24 มกราคม 2547 ถึงวันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2548

3 ขั้นหลังการทดลอง ผู้วิจัยให้นักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมตอบแบบสอบถามความรับผิดชอบด้านการเรียนฉบับเดียวกับที่ก่อนใช้การทดลองอีกครั้ง แล้วเก็บคะแนนที่ได้เป็นคะแนนหลังการทดลอง (Posttest)

4 นำคะแนนที่ได้จากการตอบแบบสอบถามความรับผิดชอบด้านการเรียน ก่อนและหลังการทดลองของนักเรียนทั้งสองกลุ่มมาวิเคราะห์ตามวิธีการทางสถิติ เพื่อใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1 เปรียบเทียบความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียน ก่อนและหลังได้รับการเรียนรู้แบบบูรณาการ ทดสอบด้วยค่า t-test แบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (Dependent Sample)

2 เปรียบเทียบความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียน ก่อนและหลังไม่ได้รับการเรียนรู้แบบบูรณาการ ทดสอบด้วยค่า t-test แบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (Dependent Sample)

3 เปรียบเทียบผลต่างความรับผิดชอบของนักเรียนที่ได้รับการเรียนรู้แบบบูรณาการ กับนักเรียนที่ไม่ได้รับการเรียนรู้แบบบูรณาการ ทดสอบด้วยค่า t-test แบบอิสระต่อกัน (Independent Samples)

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

- 1 นักเรียนมีความรับผิดชอบด้านการเรียนเพิ่มขึ้น หลังจากได้รับการเรียนรู้แบบบูรณาการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 01
- 2 นักเรียนมีความรับผิดชอบด้านการเรียนเพิ่มขึ้น หลังจากที่ไม่ได้รับการเรียนรู้แบบบูรณาการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 01
- 3 นักเรียนที่ได้รับการเรียนรู้แบบบูรณาการมีความรับผิดชอบด้านการเรียนเพิ่มขึ้น มากกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการเรียนรู้แบบบูรณาการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 01

อภิปรายผลการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นการศึกษาผลของการเรียนรู้แบบบูรณาการที่มีต่อความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนราชินี เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร ซึ่งจากการศึกษาค้นคว้าปรากฏผลดังนี้

1 นักเรียนมีความรับผิดชอบเพิ่มขึ้นหลังจากได้รับการเรียนรู้แบบบูรณาการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อ 1 แสดงว่า การเรียนรู้แบบบูรณาการสามารถพัฒนาความรับผิดชอบด้านการเรียนได้ ทั้งนี้เพราะการเรียนรู้แบบบูรณาการเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามสภาพจริง โดยยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง และเน้นให้ผู้เรียนได้สร้างความรู้ด้วยตนเอง เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้พัฒนากระบวนการคิดอย่างเป็นระบบทำให้มีความกระตือรือร้นอยากที่จะเรียนไม่เกิดความรู้สึกเบื่อหน่าย รวมทั้งผู้สอนยังสามารถช่วยแก้ปัญหาของผู้เรียนแต่ละคนได้ ดังที่ สิริพัทธ์ เจษฎาวิโรจน์ (2546 : 22 -23) กล่าวถึงประโยชน์ของการเรียนรู้แบบบูรณาการไว้ว่าเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมเรียนรู้จากประสบการณ์จริงโดยผสมผสานความรู้ คุณธรรม ค่านิยม คุณลักษณะที่พึงประสงค์ เพิ่มศักยภาพของผู้เรียน และนำความรู้ที่ได้มาประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาได้หลายๆ วิธี ใช้ความรู้ที่ได้มาสัมพันธ์กันเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจใหม่ๆ ซึ่งนำไปสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิต

ผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของศิริพร เกาว์โท (2545 : 44) ซึ่งศึกษาผลของการเรียนรู้แบบบูรณาการที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบรรหารแจ่มใสวิทยา1 อำเภอดอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่านักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์มากขึ้นหลังจากได้รับการเรียนรู้แบบบูรณาการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 01

จากการสังเกตของผู้วิจัยพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีความสนใจและกระตือรือร้นในการเข้าร่วมกิจกรรม โดยจะคอยซักถามว่าเมื่อใดจะได้เข้าร่วมกิจกรรมอีก แสดงให้เห็นว่าการเรียนรู้แบบบูรณาการเป็นวิธีการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนรู้สึกว่ามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม เกิดความสนุกสนานไปกับการเรียน

ดังนั้น จากการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ แสดงให้เห็นว่าการเรียนรู้แบบบูรณาการ สามารถพัฒนาความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ให้เพิ่มขึ้นได้

2 นักเรียนมีความรับผิดชอบด้านการเรียนเพิ่มขึ้น หลังจากที่ไม่ได้รับการเรียนรู้แบบบูรณาการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 01ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อ 2 แสดงว่า พฤติกรรมความรับผิดชอบด้านการเรียนสามารถพัฒนาได้ แม้ว่าไม่ได้รับการเรียนรู้แบบบูรณาการ ทั้งนี้เพราะในการเรียนการสอนของครู ได้มีการสอนให้นักเรียนได้รู้จักหน้าที่ของตนอยู่เสมอ เช่น การตั้งใจเรียนขณะที่ครูสอน การส่งงานตามเวลาที่ครูกำหนดการทำงานให้เป็นระเบียบเรียบร้อยและแก้ไขงานที่ผิดให้ถูกต้อง เป็นต้น นอกจากนี้นักเรียนยังได้เห็นตัวอย่างของผู้ที่มีความรับผิดชอบด้านการเรียน ได้รับการยกย่องชมเชย และได้รับการยอมรับจากครูผู้สอน ดังนั้นจึงสามารถมาพัฒนาดตนเองให้มีความรับผิดชอบด้านการเรียนให้มากขึ้นได้

ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ พรณี ทองทับ (2545 : 45) ศึกษาผลของการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีต่อความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนศรีเอี่ยมอนุสรณ์ เขตบางนา กรุงเทพมหานคร กลุ่มทดลองใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ กลุ่มควบคุมใช้การสอนแบบปกติ พบว่านักเรียนกลุ่มทดลองมีความรับผิดชอบด้านการเรียนดีขึ้น หลังจากได้รับการเรียนรู้แบบร่วมมือ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 01

3 นักเรียนที่ได้รับการเรียนรู้แบบบูรณาการมีความรับผิดชอบด้านการเรียนเพิ่มขึ้น มากกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการเรียนรู้แบบบูรณาการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อ 3 แสดงว่า การให้นักเรียนได้รับการเรียนรู้แบบบูรณาการ สามารถพัฒนาความรับผิดชอบด้านการเรียนได้เพิ่มขึ้นมากกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการเรียนรู้แบบบูรณาการ ทั้งนี้เพราะการเรียนรู้แบบบูรณาการนั้นได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้นักเรียน ได้เรียนรู้หลายรูปแบบมองเห็นความสัมพันธ์ระหว่างเนื้อหาวิชา ลดความซ้ำซ้อนของเนื้อหาวิชาต่างๆ ในหลักสูตร ทำให้การเรียนรู้มีลักษณะเชื่อมโยงเป็นกระบวนการอย่างไม่แยก ไม่ขาดตอน สนองความต้องการของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ดังที่ สำลี รักสุทธี (2546 : 27) กล่าวว่า การสอนด้วยวิธีบูรณาการเป็นการเรียนรู้ที่มีบรรยากาศเป็นธรรมชาติ ผู้เรียนมีความสุขที่ได้เรียน มีโอกาสประยุกต์ใช้ความคิด ประสบการณ์ ความสามารถ ทักษะต่างๆ หลายๆ ด้านในเวลา เดียวกัน ซึ่งสอดคล้องกับการดำเนินชีวิตจริง เกิดการเรียนรู้อย่างยั่งยืน ทำให้เกิดการเรียนรู้ ที่มีลักษณะเชื่อมโยงอย่างเป็นกระบวนการ ไม่แยกส่วนแต่สนองความสนใจของผู้เรียนอย่างต่อเนื่องและ ลาร์ดิซาเบล (Lardizabal 1970 : 144 -148) กล่าวว่า การเรียนรู้แบบบูรณาการมุ่งเน้นกระบวนการคิดต่างๆ และฝึกฝนการแสดงออก เกิดการเรียนรู้ระหว่างกลุ่ม การทำงานเป็นทีม ช่วยพัฒนาความรับผิดชอบด้านการเรียนให้เกิดกับผู้เรียน ดังนั้นกลุ่มที่ได้รับการเรียนรู้แบบบูรณาการจึงมีความรับผิดชอบด้านการเรียนมากขึ้น

ผลการศึกษาครั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ พิษณุ เดชใจ (2540 : 85) ที่ได้ทำการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อสิ่งแวดล้อม ที่เรียนวิชาสังคมศึกษา โดยการสอนแบบบูรณาการที่ใช้เทคนิคการพัฒนาแบบยั่งยืนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนยางชุมวิทยา อำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยการสอนแบบบูรณาการทราใช้เทคนิคการพัฒนาแบบยั่งยืน กับนักเรียนที่เรียนด้วยการสอนตามคู่มือ การสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษาที่มีเจตคติต่อสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 05

จากการสังเกตของผู้วิจัยพบว่า ในการเรียนรู้แบบบูรณาการเป็นการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้คิดแสดงออกและสามารถเชื่อมโยงองค์ความรู้ที่ได้จากการเรียนรู้ไปใช้ในการเรียนได้จริง ตัวอย่าง เช่น การที่นักเรียนกลุ่มทดลองนี้มีความกระตือรือร้นในการเรียนเพิ่มมากขึ้น การเข้าเรียนตรงต่อเวลามากขึ้น สงงานทุกครั้ง มีความละเอียดรอบคอบในการทำงานเพิ่มมากขึ้น ซึ่งแตกต่างจากกลุ่มควบคุมที่ไม่ได้รับการเรียนรู้แบบบูรณาการที่ยังมีพฤติกรรมในการเรียนเหมือนเดิม เช่น ไม่เคยมีความกระตือรือร้นในการเรียน การทำงานต้องมีการแก้ไขบ้าง การเข้าเรียนยังไม่ตรงต่อเวลาในบางครั้ง

ดังนั้นจากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้แสดงให้เห็นว่าการได้รับการเรียนรู้แบบบูรณาการทำให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีความรับผิดชอบด้านการเรียนเพิ่มขึ้นมากกว่า นักเรียนที่ไม่ได้รับการเรียนรู้แบบบูรณาการ

ข้อเสนอแนะ

1 ข้อเสนอแนะในการนำผลที่ได้จากการวิจัยไปใช้

1.1 จากการวิจัยครั้งนี้พบว่า การเรียนรู้แบบบูรณาการ สามารถพัฒนาด้านการเรียนของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ได้ ดังนั้นการเรียนรู้แบบบูรณาการ เป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งของครูที่จะนำไปใช้ในการพัฒนาความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนที่มีความรับผิดชอบด้านการเรียนน้อยได้

1.2 ควรมีการฝึกอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการเรียนการสอนแบบบูรณาการแก่ครูอาจารย์ผู้สอนและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับนักเรียน เพื่อที่จะสามารถประยุกต์ใช้ในการพัฒนาความรับผิดชอบด้านการเรียน

2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการทดลองใช้วิธีการเรียนรู้แบบบูรณาการในการพัฒนาความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนในระดับชั้นอื่นๆ เช่น นักเรียนช่วงชั้นที่ 4 ที่ยังมิได้ศึกษา คือ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 และ 6 และนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 เป็นต้น

2.2 ควรใช้วิธีการเรียนรู้แบบบูรณาการในการพัฒนาพฤติกรรมด้านต่างๆ ของนักเรียน เช่น ความสามารถแก้ปัญหา ความกล้าแสดงออก เป็นต้น

2.3 ควรทดลองใช้เทคนิคทางจิตวิทยาอื่นเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียน เช่น การฝึกสร้างความคิดใหม่ การเรียนแบบเป็นทีม เป็นต้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กมลวัฒน์ วันวิชัย (2545) ปัจจัยที่ส่งผลต่อความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสตรีวัดอัมพรสวรรค์ กรุงเทพมหานคร
ปริญญาณิพนธ์ กต ม (จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถ่ายเอกสาร
- กรมการศาสนา กองวัฒนธรรม (2521) ศิลธรรมและวัฒนธรรมไทย กรุงเทพฯ โรงพิมพ์
การศาสนา
- _____ (2525) คู่มือการศึกษาจริยธรรมระดับอุดมศึกษา ตอนที่ 2 กรุงเทพฯ โรงพิมพ์
การศาสนา
- กาญจนา คุณารักษ์ (2522, กันยายน) "การสอนแบบบูรณาการ," ประชากรศึกษา 2 18 -
23
- เกษรา เญงาม (2546) การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความรับผิดชอบต่อสังคมของ
นักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนแบบบูรณาการและการสอนแบบรวมมือ
ด้วยเทคนิค เอส ที เอ ดี (STAD) ที่เรียนเรื่องมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม ปริญญาณิพนธ์
กต ม (การมัธยมศึกษา) กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ถ่ายเอกสาร
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543) ปฏิรูปการเรียนรู้ผู้เรียนเป็นสำคัญที่สุด กรุงเทพฯ
โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว
- คณิงรัตน์ ลาโพธิ์ (2535) ผลของการนำกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพไปประยุกต์ใช้ในการจัด
กิจกรรมแนะแนวที่มีต่อความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
ปริญญาณิพนธ์ กต ม (จิตวิทยาการแนะแนว) กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถ่ายเอกสาร
- คำนึ่ง อยู่เลิศ (2541) ผลการใช้กิจกรรมกลุ่มที่มีต่อความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดเศวตฉัตร เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร
ปริญญาณิพนธ์ กต ม (จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถ่ายเอกสาร
- จันทร์จรัส ดัณฑสุทธิ์ (2538) การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคิดสร้างสรรค์ของ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษาโดยใช้เทคนิคการสอนแบบ
บูรณาการทางการสอนกับการสอนตามคู่มือครูการสอนสังคมศึกษา ปริญญาณิพนธ์
กต ม (การมัธยมศึกษา) กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทร
วิโรฒ ถ่ายเอกสาร

- จันทรา พวงยอด (2543) การพัฒนาความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนพุทธจักรวิทยาโดยใช้กิจกรรมและเทคนิคการประเมินผลจากสภาพจริง
ปริญญาณิพนธ์ กศ ม (จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถ่ายเอกสาร
- จूरรัตน์ นันทย์ทวีกุล (2538) การวิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะความรับผิดชอบของ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในกรุงเทพมหานคร ปริญญาณิพนธ์ กศ ม
(การวัดผลการศึกษา) กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ถ่ายเอกสาร
- เฉลิม คำแก้ว (2530) ผลการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มที่มีต่อความรับผิดชอบของนักเรียนชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านห้วยก้างราษฎร์สามัคคี อำเภอพญาเม็งราย จังหวัด
เชียงราย ปริญญาณิพนธ์ กศ ม (จิตวิทยาการแนะแนว) กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถ่ายเอกสาร
- ไชยรัตน์ ปราณี (2531) การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนพฤติกรรมการทำงานกลุ่มและ
ความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษา
โดยการสอนแบบซินดิเคตกับการสอนตามคู่มือครู ปริญญาณิพนธ์ กศ ม กรุงเทพฯ
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถ่ายเอกสาร
- จิตติศักดิ์ ศรีอำไพ (2529) การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคงทนในการ
เรียนวิชาสังคมศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้หน่วยบูรณาการทางการสอนกับ
การสอนตามคู่มือครูการสอนสังคมศึกษา ปริญญาณิพนธ์ กศ ม (การศึกษามัธยม)
กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถ่ายเอกสาร
- ถวิล จันทรสว่าง (2545) การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับความรับผิดชอบ
ของนักเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร ปริญญาณิพนธ์ กศ ม กรุงเทพฯ
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถ่ายเอกสาร
- ทิตนา แหมมณี (2545) ศาสตร์การสอน องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มี
ประสิทธิภาพ กรุงเทพฯ สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- นที ศิริมัย (2529) การศึกษาความสามารถในการสร้างความคิดรวบยอดและผลสัมฤทธิ์ทาง
การเรียนวิชาสังคมศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ด้วยการสอนแบบบูรณาการ
ปริญญาณิพนธ์ กศ ม (การศึกษามัธยม) กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถ่ายเอกสาร
- นพดล ภาณุวิเชียร (2540) การศึกษาค่านิยมด้านความรับผิดชอบของนักเรียนระดับมัธยม
ศึกษาตอนต้น ที่ได้รับการสร้างเสริมด้วยกระบวนการที่พัฒนาตามแนวคิดของไอเซ็น
และแรทส์ วิทยานิพนธ์ ค ม (หลักสูตรและการสอน) กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถ่ายเอกสาร

- บันลือ พฤกษ์วัน (2524) หลักสูตรการบูรณาการทางการสอน กรุงเทพฯ ไทยวัฒนาพานิช
- บุญเดือน บันแสง (2535) ผลการใช้กลุ่มสัมพันธ์ที่มีต่อความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ปรินญานิพนธ์ กศม พิษณุโลก บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ถ่ายเอกสาร
- ปรีชา ชัยนิยม (2542) การศึกษาความคิดเห็นของการสอนความรับผิดชอบ และความมีระเบียบวินัยโดยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ปรินญานิพนธ์ กศม กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถ่ายเอกสาร
- พระเมธีธรรมาภรณ์ (ประยูร ธมมจิตโต) (2533) พุทธศาสนากับปรัชญา กรุงเทพฯ บริษัท อัมรินทร์พริ้นติ้งกรุ๊ป จำกัด
- พรรัตน์ แก่นทอง (2529) การใช้บทบาทสมมติพัฒนาความรับผิดชอบต่อชุมชนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสายน้ำผึ้ง กรุงเทพมหานคร ปรินญานิพนธ์ กศม กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถ่ายเอกสาร
- พรรณี ทองทับ (2545) ผลการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีต่อความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดศรีเอี่ยม เขตบางนา กรุงเทพมหานคร ปรินญานิพนธ์ กศม (จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถ่ายเอกสาร
- ลักขณา โสภา (2537) ผลการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีเผชิญความจริงที่มีต่อความรับผิดชอบด้านการเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบางมด (ตันเปาว์วิทยาการ) สังกัดกรุงเทพมหานคร ปรินญานิพนธ์ กศม (จิตวิทยาการแนะแนว) กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถ่ายเอกสาร
- วรเชษฐ์ โชคชัย (2536) การเปรียบเทียบความสามารถในการใช้ภาษาไทย และความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนด้วยการสอนแบบนาฏการ กับ การสอนตามคู่มือครู ปรินญานิพนธ์ กศม กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถ่ายเอกสาร
- วิมลรัตน์ มีอนันต์ (2546) ผลการเรียนรู้แบบสตอรี่ไลน์ที่มีต่อความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดบำเพ็ญเหนือ เขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร ปรินญานิพนธ์ กศม (จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถ่ายเอกสาร
- วัฒนาพร ระวังทุกข์ (2545) เทคนิคและกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 กรุงเทพฯ พรักหวานกราฟฟิค

- ศิรินันท์ วรรัตนกิจ (2545) การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับความ
 รับผิดชอบต่อตนเองและส่วนรวมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 3 โดยใช้วิธี
 วิเคราะห์แบบสหสัมพันธ์คาโนนิกอล ปริญญาโท กทม กรุงเทพฯ
 บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถ่ายเอกสาร
- ศิริพร เถาว์โท (2545) ผลการเรียนรู้แบบบูรณาการที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน
 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบรรรหารแจ่มใสวิทยา 1 อำเภอดอนเจดีย์ จังหวัด
 สุพรรณบุรี ปริญญาโท กทม (จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถ่ายเอกสาร
- สมจิต หอทอง (2543) การศึกษาความรับผิดชอบปัญหาและแนวทางแก้ไขของนักเรียนชั้น
 ประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนพระโขนงวิทยา กรุงเทพมหานคร ปริญญาโท กทม
 กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถ่ายเอกสาร
- สมพงษ์ พลະสุรย์ (2521, เมษายน) "บูรณาการอะไรกันแน่," วิทยาสาร 7 18 – 21
- สันต์ ธรรมบำรุง (2525) หลักสูตรและการบริหารหลักสูตร กรุงเทพฯ นรสิงห์
- สาโรช บัวศรี (2522) การรับผิดชอบในการตัดสินใจ กรุงเทพฯ โรงพิมพ์บรรหาร
- สำเนียง คิลปีประกอบ (2540) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนความรับผิดชอบในการเรียน และ
 ความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษาด้วย
 บทเรียนสำเร็จรูป กับนักเรียนที่เรียนด้วยการสอนตามคู่มือครู ปริญญาโท กทม
 กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถ่ายเอกสาร
- สำลี รักสุทธี (2544) เทคนิควิธีการพัฒนาหลักสูตรแบบบูรณาการ กรุงเทพฯ พัฒนา
 ศึกษา
- ✓ สุทธิพงศ์ บุญผดุง (2541) การสร้างแบบทดสอบวัดลักษณะความรับผิดชอบสำหรับนักเรียน
 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การแสดงหลักฐานความเที่ยงตรง ความไม่เที่ยงตรง
 และความเชื่อมั่น ปริญญาโท กทม กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
 ศรีนครินทรวิโรฒ ถ่ายเอกสาร
- สุพัตร สุภาพ (2531) สังคมและวัฒนธรรมไทย ค่านิยม ครอบครัว ศาสนา ประเพณี พิมพ์
 ครั้งที่ 6 กรุงเทพฯ ไทยวัฒนาพานิช
- สุมิตร คุณานุกร (2520) หลักสูตรและการสอนหลักการและแนวทางปฏิบัติในการพัฒนา
 หลักสูตรการสอนแบบต่างๆ ขบวนการเปลี่ยนแปลงและกระบวนการกลุ่ม กรุงเทพฯ
 โรงพิมพ์ชวนพิมพ์

- อรรถวราภ นิชะโต (2536) การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนความรับผิดชอบต่อตนเอง และความรับผิดชอบต่อสังคม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษาโดยใช้การสอนแบบบูรณาการกับการสอนตามคู่มือ ปรินญานิพนธ์ กศ ม (การศึกษามัธยม) กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถ่ายเอกสาร
- อรัญญ์ โสภ (2533) การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ และความรับผิดชอบ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยใช้ชุดการเรียนแบบศูนย์การเรียน กับการเรียนตามคู่มือครู ปรินญานิพนธ์ กศ ม กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถ่ายเอกสาร
- อ้อยทิพย์ ทองดี (2537) ผลการพัฒนาจริยธรรมด้านความรับผิดชอบด้วยวิธีการสร้างความตระหนักและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ปรินญานิพนธ์ กศ ม กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถ่ายเอกสาร
- อาวุธ พรหมนอก (2534) การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนความรับผิดชอบในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยการสอนตามบทเรียนโมดูล กับการสอนตามคู่มือครูของ สสวท ปรินญานิพนธ์ กศ ม กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถ่ายเอกสาร
- เอมอร กฤษณะรังสรรค์ (2537) ผลของการฝึกอบรมตามหลักไตรสิกขา ต่อความรับผิดชอบ ในหน้าที่ของนักศึกษาวิชาชีพครูสถาบันราชภัฏ วิทยานิพนธ์ ค ม กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถ่ายเอกสาร
-
- Becker, Lenore Marcia (1978, February) "The Effect of the Resident Outdoor Experience on Attitudinal Change Environmental Issues," *Dissertation Abstracts International* 38(8) 4566-A
- Lardizabal, Amparo S and others (1970) *Method and Principles of Teaching* Quezon City Alemar – Phoenix
- Peck, R F and R J Havinghurst (1976) *Child development and Personality* New York John Willey and Sons Inc
- Phelips (1979, July) The Effect of Integrating Sentences Combing Activities and Guided Reading Procedures on The Reading and writing Performance of English Grade Students," *Dissertation Abstracts international* 40 1
- Terrell (1979, July) "A Study of the Integration of English skills into the Business Education Curriculum of Public Post Secondary Schools," *Dissertation Abstracts International* 40(1) 18

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

- 1 กำหนดการฝึกการเรียนรู้แบบบูรณาการ
- 2 โปรแกรมการฝึกการเรียนรู้แบบบูรณาการ
- 3 รายละเอียดของโปรแกรมการฝึกการเรียนรู้แบบบูรณาการ

กำหนดการฝึกโปรแกรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ

ครั้งที่	หัวข้อ	วัน/เวลา/สถานที่
1	ปฐมนิเทศ	วันจันทร์ที่ 24 มกราคม 2548 เวลา 7.30 - 8.20 น ห้องเรียนดีกมัธยม
2	การเอาใจใส่ต่อการเรียน	วันอังคารที่ 25 มกราคม 2548 เวลา 7.30 - 8.20 น ห้องเรียนดีกมัธยม
3	การเอาใจใส่ต่อการเรียน	วันพุธที่ 26 มกราคม 2548 เวลา 7.30 - 8.20 น ห้องเรียนดีกมัธยม
4	การเรียนรู้ต่องานที่ได้รับมอบหมาย	วันศุกร์ที่ 28 มกราคม 2548 เวลา 7.30 - 8.20 น ห้องเรียนดีกมัธยม
5	การเรียนรู้ต่องานที่ได้รับมอบหมาย	วันจันทร์ที่ 31 มกราคม 2548 เวลา 7.30 - 8.20 น ห้องเรียนดีกมัธยม
6	ความละเอียดรอบคอบ	วันอังคารที่ 1 กุมภาพันธ์ 2548 เวลา 7.30 - 8.20 น ห้องเรียนดีกมัธยม
7	การตรงต่อเวลา	วันพุธที่ 2 กุมภาพันธ์ 2548 เวลา 7.30 - 8.20 น ห้องเรียนดีกมัธยม
8	การยอมรับและติดตามผลการกระทำของตนเอง	วันศุกร์ที่ 4 กุมภาพันธ์ 2548 เวลา 7.30 - 8.20 น ห้องเรียนดีกมัธยม
9	การเคารพต่อระเบียบกฎเกณฑ์	วันจันทร์ที่ 7 กุมภาพันธ์ 2548 เวลา 7.30 - 8.20 น ห้องเรียนดีกมัธยม

ครั้งที่	หัวข้อ	วัน/เวลา/สถานที่
10	การปรับปรุงงานในหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้น	วันอังคารที่ 8 กุมภาพันธ์ 2548 เวลา 7 30 - 8 20 น ห้องเรียนตึกมัธยม
11	การปรับปรุงงานในหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้น	วันพุธที่ 9 กุมภาพันธ์ 2548 เวลา 7 30 - 8 20 น ห้องเรียนตึกมัธยม
12	ปัจฉิมนิเทศ	วันศุกร์ที่ 11 กุมภาพันธ์ 2548 เวลา 7 30 - 8 20 น ห้องเรียนตึกมัธยม

โปรแกรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ เพื่อพัฒนาความรับผิดชอบด้านการเรียน

ครั้งที่	ชื่อเรื่อง	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ	อุปกรณ์
1	ปฐมนิเทศ	1 เพื่อสร้างความคุ้นเคยและความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างนักเรียนและผู้วิจัยก่อนการเรียนรู้แบบบูรณาการ 2 เพื่อให้นักเรียนทราบวัตถุประสงค์กฎ ระเบียบทั่วไป บทบาทหน้าที่และวิธีดำเนินการของโปรแกรมการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบด้านการเรียน	1 ผู้วิจัยจัดกิจกรรมเพื่อเป็นสื่อในการสร้างความคุ้นเคยระหว่างผู้วิจัยกับนักเรียน และระหว่างนักเรียนกับนักเรียน ซึ่งมีชื่อว่า “ เติบโตเต็ม ” โดยมีลำดับขั้นตอนดังนี้ 1 1 ผู้วิจัยเตรียมรูปภาพโฆษณาจำนวน 3 ชุด 1 2 ผู้วิจัยแจกชิ้นส่วนให้กับนักเรียนทุกคน 1 3 นักเรียนนำชิ้นส่วนโฆษณามาต่อกันให้ถูกต้อง 1 4 ให้นักเรียนนั่งตามกลุ่มที่นักเรียนได้นำรูปภาพโฆษณามาต่อกัน 1 5 นักเรียนอ่านข่าวจากรูปภาพโฆษณา ให้เพื่อนๆ ฟัง 1 6 ผู้วิจัยชี้แจงจุดมุ่งหมายของการใช้การเรียนรู้แบบบูรณาการ และขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบเรื่องการเรียนรู้ 1 7 ผู้วิจัยแจกตารางการฝึกการเรียนรู้แบบบูรณาการ 2 ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นจากการทำกิจกรรม	1 จิกซอรูปภาพโฆษณา

ครั้งที่	ชื่อเรื่อง	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ	อุปกรณ์
			3 ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติมว่าในการทำงานต้องมีการวางแผน งานจึงจะสำเร็จในเวลาอันรวดเร็ว 4 ผู้วิจัยชี้แจงจุดมุ่งหมายและวิธีการในการเรียนรู้แบบบูรณาการ ความสำคัญและประโยชน์ของการมีพฤติกรรมความรับผิดชอบ จากนั้นเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัย 5 ผู้วิจัยแจกตารางการฝึกการเรียนรู้แบบบูรณาการ	
2-3	ความรับผิดชอบด้านการเรียนเกี่ยวกับการเอาใจใส่ต่อการเรียน	เพื่อพัฒนาความรับผิดชอบด้านการเรียนเกี่ยวกับ การเอาใจใส่ต่อการเรียน	ในการเรียนรู้แบบบูรณาการในครั้งที่ 2-11 ผู้วิจัยดำเนินการเป็น 3 ขั้นตอนทุกครั้งดังนี้ <u>ขั้นนำ</u> ผู้วิจัยอธิบายกิจกรรมที่ต้องปฏิบัติ แจกเอกสารให้นักเรียนได้ศึกษาและซักถามเกี่ยวกับหัวข้อในเอกสารที่แจกให้ <u>ขั้นดำเนินการ</u> ผู้วิจัยดำเนินการขั้น ทั้งหมด 4 ขั้นดังนี้ 1 นักเรียนแต่ละกลุ่มแบ่งหน้าที่ หาข้อมูล โดยเชื่อมโยงเนื้อหากับวิชาต่างๆ แล้วร่วมกันอภิปราย ซักถาม สรุปประเด็นความคิดเห็น บันทึกลงในแบบบันทึกผลงานกลุ่มเพื่อจัดทำเป็นรายงาน	ภาพ ใบงาน

ครั้งที่	ชื่อเรื่อง	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ	อุปกรณ์
			2 นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน กลุ่มละ 10 นาที 3 ครูตรวจบันทึกผลงานกลุ่ม 4 ครูประเมินผลการทำงาน กลุ่มแบบบูรณาการ <u>ขั้นสรุป</u> ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันสรุป โดยการทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อปัญหา ผู้วิจัย และนักเรียนร่วมกันสรุปผลถึงสาเหตุของปัญหาที่แท้จริงอีกครั้ง	
4-5	ความรับผิดชอบด้านการเรียน ต่องานที่ได้รับมอบหมาย	เพื่อพัฒนาความรับผิดชอบด้านการเรียนต่องานที่ได้รับมอบหมาย		
6	ความรับผิดชอบด้านการเรียนเกี่ยวกับความละเอียดรอบคอบ	เพื่อพัฒนาความรับผิดชอบด้านการเรียนเกี่ยวกับความละเอียดรอบคอบ		

ครั้งที่	ชื่อเรื่อง	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ	อุปกรณ์
7	ความรับผิดชอบด้าน การเรียนรู้ เกี่ยวกับ การตรงต่อ เวลา	เพื่อพัฒนาความรับผิดชอบ ด้านการเรียนเกี่ยวกับการตรง ต่อเวลา		
8	ความรับผิดชอบด้าน การเรียนรู้ เกี่ยวกับ การยอมรับ และติดตาม ผลการ กระทำของ ตน	เพื่อพัฒนาความรับผิดชอบ ด้านการเรียนเกี่ยวกับการยอมรับ และติดตามผลการกระทำ ของตน		
9	ความรับผิดชอบด้าน การเรียนรู้ เกี่ยวกับ การเคารพ ต่อระเบียบ กฎเกณฑ์	เพื่อพัฒนาความรับผิดชอบ ด้านการเรียนเกี่ยวกับการ เคารพต่อระเบียบกฎเกณฑ์		

ครั้งที่	ชื่อเรื่อง	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ	อุปกรณ์
10-11	ความรับผิดชอบด้านการเรียนเกี่ยวกับการปรับปรุงงานในหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้น	เพื่อพัฒนาความรับผิดชอบด้านการเรียนเกี่ยวกับการปรับปรุงงานในหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้น		
12	ปัจฉิมนิเทศ	เพื่อให้นักเรียนได้ทบทวนถึงข้อคิดต่างๆ อภิปรายและสรุปเกี่ยวกับสิ่งที่ได้รับการเข้าร่วมโปรแกรมการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบทางการเรียนในครั้งนี้	1 ผู้วิจัยให้นักเรียนซักถามเพิ่มเติมในสิ่งที่ไม่เข้าใจ 2 นักเรียนร่วมกันสรุปสิ่งที่ได้จากการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อไปพัฒนาความรับผิดชอบด้านการเรียนและผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม 3 ผู้วิจัยกล่าวขอบคุณนักเรียนทุกคนที่ให้ความร่วมมือในการทดลองและกล่าวปิดการทดลอง	กระดาษเปล่าปากกา/ดินสอ

หมายเหตุ การทดลองแต่ละครั้งใช้เวลา 50 นาที

ครั้งที่ 2

เรื่อง มนุษย์กับป่าชายเลน

"ป่าชายเลน" อีกหนึ่งของระบบนิเวศที่น่าสนใจและเป็นพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางชีวภาพสูงมากให้ศึกษา มีทั้งพรรณไม้ นานาชนิด เช่น โกงกาง แสม ลำพู ลำแพน ตะบูน โปรง ฯลฯ อีกทั้งไลเคน และสาหร่ายหลายชนิด ส่วนสัตว์ก็มีหลากหลาย เช่น ปลาตีน กุ้ง ตี๊ด ชัน ปู ก้ามดาบ ปู เปี้ยว หอยเม็ดบัว หอยนางรม นกยางกรอก ค้างคาว ลิงกัง ฯลฯ

"ประโยชน์ที่มนุษย์ได้รับจากป่าชายเลน"

- 1 เป็นแหล่งอนุบาลสัตว์น้ำวัยอ่อน
- 2 เป็นแหล่งอาหาร เป็นที่หลบภัยและที่อยู่ของสัตว์น้ำ นานาชนิด
- 3 เป็นที่อยู่และที่ดำรงชีวิตของสัตว์บกบางประเภทและช่วยเพิ่มพื้นที่เนื่องจากการงอกของพื้นดิน
- 4 เป็นที่ฟอกน้ำ เสีย ให้สะอาด ป้องกันภัยพิบัติจากลมพายุ อีกทั้งยังรักษาความหลากหลายของพันธุ์ไม้และสัตว์น้ำ พันธุ์

สาเหตุสำคัญ

ป่าชายเลนได้ถูกทำลายลงด้วยกิจกรรมต่าง ๆ อยู่เป็นประจำ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องหาแนวทางในการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าชายเลนให้ได้ผลเต็มที่ตลอดไป และในขณะเดียวกันก็ไม่เป็นการทำลายระบบนิเวศด้วยการอนุรักษ์ป่าชายเลน ได้แก่

1 การรักษาพื้นที่ป่าชายเลนต้องช่วยกันหลาย ๆ ฝ่าย ลำพังกรมป่าไม้แต่เพียงหน่วยงานเดียว ย่อมทำได้ยาก การป้องกันอย่างจริงจัง รวมทั้งการจัดการวางแผนการใช้ที่ดินชายฝั่งทะเลให้เหมาะสม จะเป็นทางหนึ่งที่จะรักษาพื้นที่ป่าชายเลนไว้ได้ นอกจากนี้กฎระเบียบต่าง ๆ ตลอดจนมติคณะรัฐมนตรี เกี่ยวกับการใช้พื้นที่ป่าชายเลนควรจะใช้ปฏิบัติอย่างเคร่งครัด

2 การเพิ่มพื้นที่ป่าชายเลน โดยการปลูกป่า ตามพื้นที่ว่างเปล่าบริเวณชายฝั่งทะเล ทั้งที่ผ่านการทำเหมืองแร่ หรือพื้นที่นาทิ้ง หรือนาข้าวที่เลิกไปแล้ว พื้นที่ดินงอกตามชายฝั่งทะเลก็เป็นพื้นที่ที่จะสามารถปลูกป่าชายเลนขึ้นมาได้

3 การใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าชายเลนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยการศึกษาวิจัย เพื่อหาวิธีการและเทคโนโลยีที่เหมาะสมที่จะนำมาใช้ใ้การใช้ประโยชน์ทั้งทางด้านป่าไม้ ประมง และวิธีการผสมผสานระหว่างป่าไม้กับประมงให้มากขึ้น ซึ่งในเรื่องนี้ หากทางด้านผู้ปฏิบัติการ เจ้าหน้าที่ควบคุม และนักวิชาการ ได้ร่วมมือกันอย่างจริงจังแล้ว เชื่อว่าการใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าชายเลนจะประสบผลสำเร็จมากขึ้น โดยได้ผลผลิตสูงขึ้น และปราศจากการทำลายระบบนิเวศของตัวเอง

ครั้งที่ 3

เรื่อง มนุษย์กับการอนุรักษ์สัตว์ป่า

สัตว์ป่า คือ สัตว์ทุกชนิดไม่ว่า สัตว์บก สัตว์น้ำ สัตว์ปีก แมลง หรือแมง ซึ่งโดยภาพธรรมชาติย่อมเกิดและดำรงชีวิตอยู่ในป่าหรือในน้ำและให้หมายความรวมถึงไข่ของสัตว์ป่าเหล่านั้นทุกชนิดด้วย แต่ไม่หมายความรวมถึงสัตว์พาหนะที่ได้จดทะเบียนทำตัวรูปพรรณตามกฎหมาย ว่าด้วยสัตว์พาหนะแล้ว และสัตว์พาหนะที่ได้มาจากการสืบพันธุ์ของสัตว์พาหนะ ดังกล่าว ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ป่าไม้ อันเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่าได้ถูกทำลายลงไปมาก ตลอดจนการไล่ล่าของมนุษย์จึงทำให้ปริมาณสัตว์ป่ามีจำนวนลดน้อยลงทุกปีจนบางชนิดสูญพันธุ์บางชนิดก็ใกล้จะสูญพันธุ์เพื่อรักษาความสมดุลทางธรรมชาติจึงจำเป็นที่เราจะต้องช่วยกันอนุรักษ์สัตว์ป่าไว้โดยเร่งด่วน

คุณค่าของสัตว์ป่า

1 ด้านเศรษฐกิจ ประโยชน์ด้านเศรษฐกิจที่มนุษย์ได้จากสัตว์ป่าก็ได้แก่การค้าสัตว์ป่าหรือซากของสัตว์ป่าโดยเฉพาะหนังสัตว์ป่าในปีหนึ่ง ๆ ทำรายได้ให้กับประเทศและมีเงินหมุนเวียนภายในประเทศจำนวนไม่น้อย คุณค่าทางด้านเศรษฐกิจจะรวมถึงรายได้ต่าง ๆ จากการท่องเที่ยวในการชมสัตว์ด้วย

2 การเป็นอาหาร หรือใช้เป็นเครื่องยาสมุนไพร

3 เครื่องใช้เครื่องประดับ

4 การนันทนาการและด้านจิตใจ การท่องเที่ยวชมสัตว์ป่าในสวนสัตว์ อุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าและแหล่งสัตว์ป่าอื่น ๆ

5 ด้านวิทยาศาสตร์ การศึกษา และการแพทย์ ในด้านการค้นคว้าทดลองต่าง ๆ โดยขั้นแรกเขาทดลองกับสัตว์ป่าเสียก่อน เช่น ทดลองกับหนู กระแต ลิง จากนั้นจึงนำไปใช้กับคน

6 เป็นตัวควบคุมสิ่งมีชีวิตอื่น ๆ สัตว์ป่านับได้ว่าเป็นตัวควบคุมสิ่งมีชีวิตอื่น ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสัตว์ด้วยกันเอง ทำให้ผลกระทบต่อนกบรรเทาเบาบางลงไปไม่มากนักน้อย เช่น ค้างคาวกินแมลง นกฮูกและงูสิงกินหนูต่าง ๆ นกกินตัวหนอนที่ทำลายพืชเศรษฐกิจ

7 คุณค่าของสัตว์ป่าต่อทรัพยากรธรรมชาติอื่น ๆ

7.1 สัตว์ป่าช่วยทำลายศัตรูป่าไม้ ต้นไม้ในป่าจะมีศัตรูตามธรรมชาติเสมอ ๆ เช่น โรคและแมลง เป็นต้น

7.2 สัตว์ป่าช่วยผสมเกสรดอกไม้ ต้นไม้ผสมเกสรได้นั้นอาศัยปัจจัยหลายอย่างช่วย เช่น ลม และแมลงสำหรับสัตว์ป่าบางชนิดก็เป็นตัวที่ช่วยผสมเกสรด้วย เช่น นกกินปลี นกปลีกล้วย

73 สัตว์ป่าช่วยในการกระจายเมล็ดพันธุ์ไม้ สัตว์ป่าบางชนิด เช่น นกขุนทอง นกเงือก ค้างคาวบางชนิด ลิง ค่าง ชะนี กวาง เก้ง กระต่าย วัวแดง เป็นต้น จะกินผลไม้เป็นอาหาร แล้วคายหรือถ่ายเมล็ดออกมาตามที่ต่าง ๆ เมล็ดไม้บางชนิดไม่ได้รับความเสียหายใดๆ ในการผ่านกระเพาะของสัตว์เหล่านี้ก็เท่ากับสัตว์ป่าช่วยในการกระจายเมล็ดพันธุ์ไม้ไปในที่ต่างๆ ที่สัตว์ท่องเที่ยวไปแล้วคายหรือถ่ายเมล็ดไม้ออกมา

74 สัตว์ป่าช่วยทำให้ดินอุดมสมบูรณ์ยิ่งขึ้น มูลของสัตว์เกือบทุกชนิดใช้เป็นปุ๋ยได้อย่างดี เท่ากับเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ให้กับดิน

ปัญหาทรัพยากรสัตว์ป่า มีสาเหตุมาจาก

1 ถูกทำลายโดยการล่าโดยตรงไม่ว่าจะล่าเพื่ออาหารหรือเพื่อการกีฬาหรือเพื่ออาชีพ
2 การสูญพันธุ์หรือลดน้อยลงไปตามธรรมชาติของสัตว์ป่าเอง ไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับความเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมได้ หรือจากสาเหตุภัยธรรมชาติต่าง ๆ เช่น น้ำท่วม ไฟป่า

3 การนำสัตว์ป่าต่างถิ่น (Exotic animal) เข้าไปในระบบนิเวศสัตว์ป่าประจำถิ่น ทำให้เกิดผลกระทบต่อระบบนิเวศ ความสมดุลของสัตว์ป่าประจำถิ่นจนอาจเกิดการสูญพันธุ์

4 การทำลายถิ่นที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่า ได้แก่ การที่ป่าไม้ถูกทำลายด้วยวิธีการต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นโดยถางถางและเผาเพื่อทำการเกษตรกิจกรรมการพัฒนา เช่น การตัดถนนผ่านเขตป่า การสร้างเขื่อน ฯลฯ

5 การสูญเสียเนื่องจากสารพิษตกค้าง เมื่อเกษตรกรใช้สารเคมีในการเพาะปลูก เช่น ยาปราบศัตรูพืชจะทำให้เกิดการสะสมพิษในร่างกายทำให้บางชนิดถึงกับสูญพันธุ์ได้

การอนุรักษ์สัตว์ป่า กระทำได้ดังนี้

1 กำหนดกฎหมายและวิธีการปฏิบัติอย่างเคร่งครัด เพื่อให้ป่าเป็นแหล่งอาหารที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่า อาทิ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตห้ามล่าสัตว์ป่า เขตเพาะพันธุ์สัตว์ป่า ฯลฯ ให้มีมากเพียงพอ

2 การรณรงค์เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ให้เห็นความสำคัญในการอนุรักษ์สัตว์ป่าอย่างจริงจัง

3 การไม่ล่าสัตว์ป่า ไม่ควรมีการล่าสัตว์ป่าทุกชนิด ทั้งสัตว์ป่าสงวนสัตว์ป่าคุ้มครอง เพราะปัจจุบันสัตว์ป่าทุกชนิดได้ลดจำนวนลงอย่างมากทำให้ขาดความสมดุลทางธรรมชาติ

4 การป้องกันไฟป่า

5 การปลูกฝังการให้ความรัก และเมตตาต่อสัตว์อย่างถูกวิธีสัตว์ป่าทุกชนิดมีความรักชีวิตเหมือนกับมนุษย์ การฆ่าสัตว์ป่า การนำสัตว์ป่ามาเลี้ยงไว้ในบ้านเป็นการทรมานสัตว์ป่า ซึ่งมักไม่มีชีวิตรอด

6 การเพาะพันธุ์เพิ่มสัตว์ป่าที่กำลังจะสูญพันธุ์หรือมีจำนวนน้อยลง ควรมีการเพาะพันธุ์ขยายพันธุ์ให้มีจำนวนเพิ่มขึ้น เพื่อเป็นการทดแทนและเร่งให้มีสัตว์ป่าเพิ่มมากขึ้น

ครั้งที่ 4

เรื่อง มนุษย์กับก๊าซธรรมชาติ

ก๊าซธรรมชาติ

นับเป็นแหล่งพลังงานที่สำคัญของประเทศไทยในปัจจุบันปริมาณของก๊าซธรรมชาติในประเทศไทยที่พิสูจน์แล้วทั้งหมดมากกว่า 100 พันล้านลูกบาศก์เมตร และโอกาสที่จะพบเพิ่มเติมมีโอกาสมาก โดยเฉพาะในบริเวณอ่าวไทยซึ่งการผลิตก๊าซธรรมชาตินั้น สามารถนำมาผลิตเป็นมีเทน อีเทน และแอลพีจี ซึ่งใช้ประโยชน์เป็นเชื้อเพลิงสำหรับไฟฟ้าเชื้อเพลิงสำหรับหุงต้มและยานพาหนะ ก๊าซธรรมชาติเมื่อผ่านเข้ากระบวนการผลิตจะแยกได้ผลพลอยได้อย่างหนึ่งปนมากับก๊าซที่อยู่ในรูปของละอองน้ำมัน เรียกว่า ก๊าซธรรมชาติเหลว (Condensate) ซึ่งจะมีลักษณะเหมือนเบนซินธรรมชาติ สามารถนำไปผสมกับน้ำมันดิบ เพื่อกลับเป็นน้ำมันเบนซินได้ นอกจากนั้นแล้วในแหล่งต่างๆ ในอ่าวไทย ยังมีก๊าซธรรมชาติเหลวปะปนอยู่ในแอ่งก๊าซธรรมชาติด้วย ได้จากแหล่ง "เอราวัณ" เป็นแห่งแรกและจากนั้นก็ผลิตจากแหล่ง "ปลาทอง" "สตูล" และ "บรรพต" ดังนั้นก๊าซธรรมชาติจึงนับว่าเป็นแหล่งพลังงานของประเทศไทยที่มีความสำคัญ ส่วนผลกระทบท่อสิ่งแวดล้อม จะมีลักษณะคล้ายคลึงกับการดำเนินการเพื่อขุดเจาะและผลิตน้ำมันปิโตรเลียม ก๊าซธรรมชาติเป็นแหล่งเชื้อเพลิงที่สำคัญมาก ใช้ในกิจกรรมต่างๆ มากมายทุกแห่งไม่ว่าในเมืองหรือชนบท เป็นเชื้อเพลิงสำหรับยานพาหนะทุกประเภท เป็นเชื้อเพลิงในการหุงต้ม ในโรงงานอุตสาหกรรมและอื่นๆ

ครั้งที่ 5

เรื่อง มนุษย์กับการใช้น้ำ

น้ำเป็นทรัพยากรที่สามารถเกิดหมุนเวียนได้เรื่อย ๆ ไม่มีวันหมดสิ้น
ประโยชน์ของน้ำ

- 1 น้ำเป็นสิ่งจำเป็นที่เราใช้สำหรับการดื่มกิน การประกอบอาหาร ชำระร่างกาย ฯลฯ
- 2 น้ำจำเป็นสำหรับการเพาะปลูกเลี้ยงสัตว์ เป็นที่อยู่อาศัยของปลาและสัตว์น้ำอื่น ๆ
- 3 ในการอุตสาหกรรม การทำนาเกลือโดยการระเหยน้ำเค็มจากทะเล
- 4 น้ำเป็นแหล่งพลังงาน พลังงานจากน้ำใช้ทำระหัด ทำเขื่อนผลิตกระแสไฟฟ้าได้
- 5 แม่น้ำ ลำคลอง ทะเล มหาสมุทร เป็นเส้นทางคมนาคมขนส่งที่สำคัญ
- 6 ทศนิยมภาพของริมฝั่งทะเลและน้ำที่ใสสะอาดเป็นแหล่งท่องเที่ยวของมนุษย์

ปัญหาของทรัพยากรน้ำ

- 1 ปัญหาน้ำน้อยเกินไป
- 2 ปัญหาน้ำมากเกินไป
- 3 ปัญหาน้ำเสีย

ผลกระทบของน้ำเสียต่อสิ่งแวดล้อม

เป็นแหล่งแพร่ระบาดของเชื้อโรค เป็นแหล่งเพาะพันธุ์ของแมลงนำโรคต่างๆ เกิด
ปัญหามลพิษต่อดิน น้ำ และอากาศ ทำให้รำคาญ เช่น กลิ่นเหม็นของน้ำโสโครก เกิดการสูญเสีย
ทัศนียภาพ เช่น สภาพน้ำที่มีสีดำคล้ำไปด้วยขยะ เกิดการสูญเสียทางเศรษฐกิจ เช่น การสูญเสีย
เสียพันธุ์ปลาบางชนิดจำนวนสัตว์น้ำลดลง เกิดการเปลี่ยนแปลงระบบนิเวศในระยะยาว

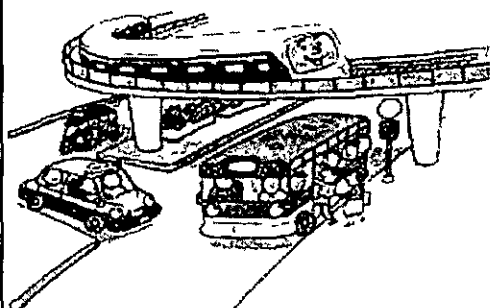
การอนุรักษ์น้ำ

- 1 การใช้น้ำอย่างประหยัด
- 2 การสงวนน้ำไว้ใช้ ในบางฤดูที่มีน้ำมากเหลือใช้ควรมีการเก็บน้ำไว้ใช้ เช่น การทำบ่อเก็บน้ำ การสร้างโอ่งน้ำ การสร้างอ่างเก็บน้ำ และระบบชลประทาน
- 3 การพัฒนาแหล่งน้ำ ในบางพื้นที่ที่ขาดแคลนน้ำ
- 4 การป้องกันน้ำเสีย การไม่ทิ้งขยะและสิ่งปฏิกูลและสารพิษลงในแหล่งน้ำ
- 5 การนำน้ำเสียกลับไปใช้ น้ำที่ไม่สามารถใช้ได้ในการอย่างหนึ่งอาจใช้ได้ในการอีกกิจการหนึ่ง เช่น น้ำทิ้งจากการล้างภาชนะอาหาร สามารถนำไปรดต้นไม้ได้

ครั้งที่ 6

เรื่อง มนุษย์กับการใช้น้ำมัน

ประเทศไทยมีน้ำมันปิโตรเลียมในแหล่งต่าง ๆ ที่พิสูจน์แล้วไม่น้อยกว่า 174 ล้านบาร์เรล ได้แก่ น้ำมันจากอ่าวไทย (เช่น แหล่งเอราวัณ แหล่งสตูล) อ่าวไทย และ แหล่งสิริกิติ์ จังหวัดกำแพงเพชร และคาดว่าจะต้องค้นพบอีกหลาย ๆ แห่ง เช่น บริเวณจังหวัดสุพรรณบุรี สุราษฎร์ธานี ซึ่งคาดว่าจะพบอีกไม่น้อยกว่า 100 ล้านบาร์เรล

เนื่องจากสภาพทางธรณีวิทยามีความเป็นไปได้สูงที่จะเป็นแอ่งสะสมน้ำมันปิโตรเลียม ในปัจจุบันประเทศไทยยังต้องส่งเข้าน้ำมันปิโตรเลียมเป็นอัตราส่วนสูง เนื่องจากการผลิตในประเทศไทยยังต่ำกว่าปริมาณการใช้มาก การขุดเจาะและผลิตน้ำมันปิโตรเลียม จะก่อให้เกิดผลกระทบทางด้านสิ่งแวดล้อมได้เช่นเดียวกับโครงการอื่น ๆ ผลที่จะเกิดขึ้นอาจจะมาจากวัสดุที่ใช้หล่อลื่นในการขุด (Drilling fluid) การระบายน้ำเค็ม ที่มีความเค็มสูงมากจากหลุมเจาะ และมีสารบางประเภทที่เป็นพิษปะปนออกมาด้วย เช่น โปรท แคดเมียม โครเมียม เป็นต้น นอกจากนั้นแล้วการจัดการกับบอภายหลังสิ้นสุดการนำน้ำมันปิโตรเลียมมาใช้ประโยชน์ก็มีความสำคัญต่อสภาพความมั่นคงของพื้นที่ที่อยู่โดยรอบบ่อน้ำมัน

น้ำมันเป็นปัจจัยพื้นฐานในการขับเคลื่อนธุรกิจอุตสาหกรรมภาคต่าง ๆ แต่แนวโน้มในช่วง 2 ปีที่ผ่านมาสถานการณ์น้ำมันโลกมีความอ่อนไหวราคาปรับตัวสูงขึ้นเป็นลำดับ ทำให้รัฐบาลประกาศตรึงราคาน้ำมันตั้งแต่ต้นปี 2547 ทั้งเบนซินและดีเซล การใช้น้ำมันเบนซินอย่างฟุ่มเฟือยเมื่อเดือนตุลาคม 2547 ทำให้ราคาน้ำมันดีเซลขึ้นหลังการเลือกตั้ง จนถึงวันนี้กองทุนน้ำมันเชื้อเพลิงมียอดการใช้เงินตรึงราคาน้ำมันอยู่ที่ 70,733.10 ล้านบาท แยกเป็นตรึงราคาน้ำมันเบนซิน 6,975.08 ล้านบาท ที่เหลือคือยอดตรึงน้ำมันดีเซล และขณะนี้กองทุนน้ำมันก็ยังคงควักจ่ายชดเชยราคาน้ำมันดีเซลถึงลิตรละ 4.89 บาทในเมื่อน้ำมันเป็นสิ่งที่เราผลิตเองไม่ได้แต่จำเป็นต้องใช้ ทุกคนควรหันมาช่วยกันประหยัดน้ำมันอย่างจริงจัง โดยเฉพาะผู้ใช้รถ การใช้ไฟฟ้าตามบ้าน สำนักงานสถานบริการแหล่งบันเทิงสันทนาการ มาตรการประหยัดน้ำมันของรัฐบาลเท่าที่ทำมาตั้งแต่การปิดสถานีบริการน้ำมันในเขตเมืองหลังเที่ยงคืน ขอความร่วมมือห้างสรรพสินค้าดีสเคาต์ส โดร์รอนเวลา เปิด-ปิด ประชาชนต้องลดการใช้น้ำมันอย่างฟุ่มเฟือย ขณะที่รัฐบาลต้องคิดหามาตรการประหยัดพลังงานที่มีใช้เกิดจากการบังคับซึ่งจะไม่เป็นผลดีในระยะยาว การทำโปสเตอร์ที่ติดอยู่ตามทางเท้าทั่วกรุงเทพฯ ๔ เรียกร้องให้ประชาชนหันมาประหยัดน้ำมัน แต่ใช้ถ้อยคำทำนองว่าใครที่ขับรถเร็วเกิน 90 กิโลเมตรต่อชั่วโมง ที่หลังบ้านมีบ่อน้ำมันหรืออย่างไร ซึ่งวิธีการเช่นนี้รังแต่จะทำให้ผู้ใช้รถเกิดความรู้สึกต่อต้านที่ถูกถากถางมากกว่าจะรู้สึกควรช่วยกันประหยัดน้ำมัน

ครั้งที่ 7

เรื่อง มนุษย์กับการใช้พลังงานแสงอาทิตย์

ประเทศไทยเป็นประเทศที่จะได้รับรังสีอาทิตย์เฉลี่ยประมาณวันละ 17 เมกะจูลต่อตารางเมตร ซึ่งประเทศไทยได้ใช้ประโยชน์จากรังสีอาทิตย์มานานตั้งแต่ในอดีต เช่น การผลิตเกลือจากน้ำทะเล การตากผลิตผลทางเกษตร เช่น ข้าว ข้าวโพด มันสำปะหลัง แต่ยังมีได้ประเมิณปริมาณรังสีอาทิตย์ที่ประเทศได้ใช้ในแต่ละปี

ในปัจจุบันได้มีเทคโนโลยีที่ทันสมัยเพื่อนำรังสีอาทิตย์มาใช้ประโยชน์ในรูปแบบต่างๆ มากยิ่งขึ้น และสามารถจะเก็บสะสมไว้ในรูปของเซลล์ความร้อนที่จะสามารถเรียกใช้ได้ตามเวลาที่ต้องการ นอกจากพลังงานจากรังสีอาทิตย์แล้ว ที่เป็นแหล่งพลังงานจากระบบสุริยจักรวาลอีกอย่างได้แก่ พลังงานลมและพลังงานกระแสน้ำขึ้นน้ำลง ซึ่งในขณะนี้ในประเทศไทยได้เริ่มทำการศึกษาวิจัยโดยเฉพาะพลังงานลมได้มีสถานีสาคิดและประเมินความเหมาะสมที่จังหวัดภูเก็ต

ประโยชน์ของพลังงานแสงอาทิตย์ นอกจากให้ความร้อนและแสงสว่างแล้ว ยังแปลงเป็นพลังงานไฟฟ้า โดยใช้เซลล์สุริยะ

พลังงานแสงอาทิตย์เพื่อผลิตกระแสไฟฟ้า การนำพลังงานจากแสงอาทิตย์มาผลิตกระแสไฟฟ้าต้องอาศัยเซลล์สุริยะหรือเซลล์แสงอาทิตย์ (Solar cell)

ครั้งที่ 8

เรื่อง มนุษย์กับการใช้พลังงานไฟฟ้า

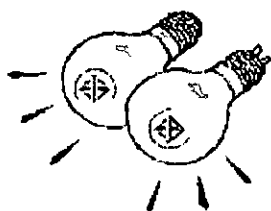
ไฟฟ้าเป็นพลังงานรูปแบบหนึ่งที่มีความสัมพันธ์กับชีวิตประจำวันของเรามากที่สุด ไม่ว่าจะเป็นที่บ้านของเราบริษัท ห้างร้าน ตามถนนหนทาง หรือโรงงานต่างๆล้วนแต่ใช้ไฟฟ้าทั้งสิ้น หลอดไฟให้แสงสว่าง เครื่องใช้ไฟฟ้าต่างๆ เช่น โทรทัศน์ วิทยุ เครื่องคอมพิวเตอร์ ตู้เย็น และเครื่องซักผ้า ต้องใช้พลังงานไฟฟ้า ปัจจุบันเรามีรถไฟฟ้าเป็นยานพาหนะชนิดใหม่ล่าสุด

การผลิตพลังงานไฟฟ้าโดยอาศัยพลังน้ำ โดยการสร้างเขื่อนนั้นเป็นวิธีการซึ่งให้ได้มาซึ่งพลังงาน การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยเป็นหน่วยงานที่ดำเนินการสร้างเขื่อนอเนกประสงค์ โดยหลักแล้วเพื่อการผลิตกระแสไฟฟ้า เขื่อนแรกได้แก่ เขื่อนภูมิพล จังหวัดตาก พลังน้ำจะสามารถผลิตกระแสไฟฟ้าในราคาต้นทุนต่ำ แต่มีปัญหาสิ่งแวดล้อมอย่างมาก โดยเฉพาะการสูญเสียเนื้อที่ป่าเป็นจำนวนมาก เพื่อใช้เป็นอ่างเก็บน้ำเหนือเขื่อน ราษฎรในพื้นที่น้ำท่วมจึงจะต้องอพยพย้ายที่ตั้งถิ่นฐานใหม่ สัตว์ป่าต่าง ๆ จะสูญเสียที่อยู่อาศัยหรืออาจจะสูญพันธุ์ไปโดยไม่สามารถป้องกันได้ อาจจะทำให้ต้นทุนของการผลิตกระแสไฟฟ้าสูงโดยพลังน้ำ จะมีต้นทุนการผลิตไฟฟ้าสูงกว่าการผลิตกระแสไฟฟ้าโดยวิธีอื่น ๆ

ความต้องการใช้พลังงานไฟฟ้า

แผนพัฒนาเศรษฐกิจ ฉบับที่	ปี พ.ศ.	ความต้องการใช้ไฟฟ้าเพิ่มขึ้น ปีละประมาณ (เมกะวัตต์)
8	2540 - 2544	1,200
9	2545 - 2549	1,270

การประหยัดไฟฟ้า ด้วยวิธีปฏิบัติง่ายๆ ได้แก่ การถอดปลั๊กเครื่องใช้ไฟฟ้าทุกครั้งหลังการใช้งาน การไม่เปิดวิทยุหรือโทรทัศน์พร้อมกัน การตั้งตู้เย็นให้ห่างจากผนัง 15 เซนติเมตร การไม่นำของร้อนไปแช่ในตู้เย็น เป็นต้น ซึ่งวิธีการเหล่านี้จะช่วยประหยัดค่าไฟไม่มากนักน้อย เพราะนอกจากช่วยประหยัดเงินค่าไฟในกระเป๋าตนเองแล้ว ยังช่วยประหยัดเงินในกระเป๋าของประเทศชาติ และเป็นการปลูกจิตสำนึกให้รู้จักใช้ไฟฟ้าอย่างรู้คุณค่าด้วย

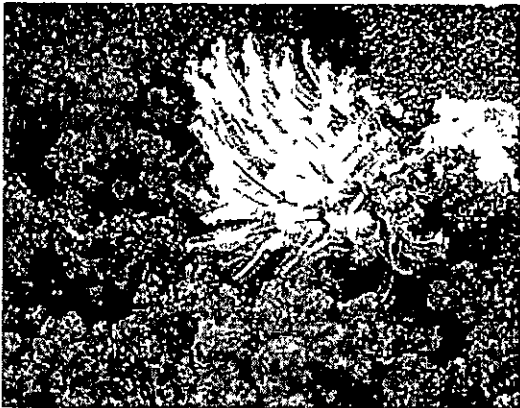

ครั้งที่ 9

เรื่อง มนุษย์กับการอนุรักษ์ปะการัง

ปะการัง

ปะการังเป็นสัตว์ทะเลที่ไม่มีกระดูกสันหลัง จำพวกเดียวกับดอกไม้ทะเล มีรูปร่างเป็นทรงกระบอกขนาดตั้งแต่ 1 มิลลิเมตร ถึง 1 เซนติเมตร มักอยู่รวมกันเป็นกระจุกหรือเป็นกลุ่ม ที่เรียกว่า โคลนี ซึ่งบางกลุ่มอาจจะมีขนาดของโคลนีถึง 3 เมตร แต่มีปะการังบางชนิดที่อาศัยอยู่แบบเดี่ยวและมีขนาดถึง 30 เซนติเมตร ลักษณะพิเศษที่น่าสนใจของปะการัง คือ การอยู่ร่วมกันระหว่างพืชกับสัตว์ในตัวปะการัง

ปะการังที่มีลักษณะเด่นแตกต่างกันทำให้สามารถแบ่งกลุ่มของปะการังได้เป็น 7 กลุ่มคือ คือ 1) ปะการังก้อน 2) ปะการังกิ่งก้าน หรือ ปะการังเขากวาง 3) ปะการังหุ้มห่อ หรือปะการังเคลือบ 4) ปะการังแผ่น 5) ปะการังผกาด หรือปะการังกลีบซ้อน หรือปะการังแผ่นตั้ง 6) ปะการังพุ่ม 7) ปะการังเห็ด

ความสำคัญของปะการังมีอีกมากมายหลายประการคือ

- 1 ทำหน้าที่เป็นกำแพงธรรมชาติลดความรุนแรงของการกัดเซาะชายฝั่งจากคลื่นลมและกระแสน้ำ
- 2 เป็นแหล่งผลิตอาหารที่สำคัญให้มวลมนุษย์
- 3 เป็นแหล่งที่อยู่อาศัยหากินและแพร่กระจายพันธุ์ของสัตว์ทะเล
- 4 แหล่งกำเนิดเม็ดเงินให้กับชายหาด อาจเกิดจากการกัดกร่อนตามธรรมชาติหรือโดยการกระทำของสัตว์ทะเลบางชนิดเช่นปลานกแก้ว

5 เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลที่สำคัญช่วยให้เกิดการกระจายรายได้ไปสู่ท้องถิ่น

6 เป็นแหล่งศึกษา ค้นคว้าวิจัยทางธรรมชาติวิทยา

การอนุรักษ์แนวปะการังมีวิธีการดังนี้

- 1 ไม่เก็บหรือซื้อปะการัง
- 2 ระมัดระวังในการท่องเที่ยวชมปะการังไม่เหยียบย่ำลงบนแนวปะการัง
- 3 ไม่ทิ้งขยะลงชายหาดและในทะเล
- 4 งดเว้นการทิ้งสมอเรือลงในแนวปะการัง โดยใช้วิธีผูกทุ่นแทน

ครั้งที่ 10

เรื่อง มนุษย์กับการลดปริมาณขยะ

ขยะ หมายถึง สิ่งของเหลือทิ้งจากกระบวนการผลิตและอุปโภคซึ่งเสื่อมสภาพจนใช้การไม่ได้ หรือไม่ต้องการใช้แล้ว บางชนิดเป็นของแข็งหรือกากของเสีย (Solid Waste) มีผลเสียต่อสุขภาพทางกายและจิตใจเนื่องจากความสกปรก เป็นแหล่งเพาะเชื้อโรคทำให้เกิดมลพิษและทัศนียภาพ

มูลฝอย หมายความว่า เศษกระดาษ เศษผ้า เศษอาหาร เศษสินค้า ถุงพลาสติก ภาชนะที่ใส่อาหาร แก้ว มูลสัตว์ หรือซากสัตว์ รวมตลอดถึงสิ่งอื่นใดที่เก็บกวาดจากถนน ตลาด ที่เลี้ยงสัตว์หรือที่อื่น

มลพิษที่เกิดจากขยะมูลฝอย (Waste Pollution) หมายถึง สภาวะแวดล้อมที่ไม่เหมาะสมอันเนื่องมาจากขยะมูลฝอย เช่น การทิ้งขยะลงในแหล่งน้ำและการเกิดกลิ่นเหม็นจากกองขยะ

แหล่งที่มาของขยะมูลฝอยแบ่งออกเป็น 8 ประเภท ตามลักษณะการใช้ที่ดินดังนี้
1 ย่านที่พักอาศัย 2 ย่านพาณิชยกรรม 3 สถานที่ราชการและสถาบันการศึกษา
4 แหล่งที่มีการก่อสร้างหรือทุบทำลายอาคารสิ่งก่อสร้าง 5 พื้นที่สาธารณะที่รัฐดูแล
6 ระบบบำบัดต่างๆ 7 ย่านอุตสาหกรรม 8 ย่านเกษตรกรรม

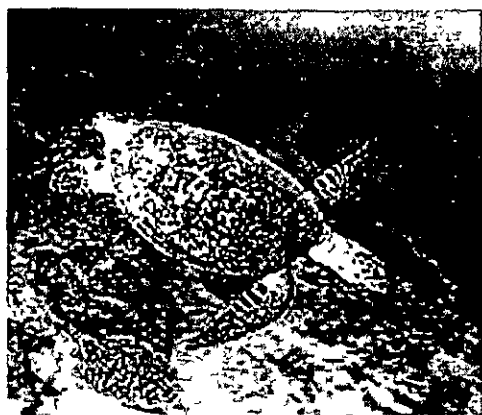

วิธีกำจัดขยะ

- 1 ปล่อยให้ย่อยสลายเองตามธรรมชาติ
- 2 การเผาในเตาเผาที่มีหน่วยกำจัดเถ้าพร้อมในเตา
- 3 การฝังกลบ
- 4 การทำปุ๋ย

ครั้งที่ 11

เรื่อง มนุษย์กับการอนุรักษ์เต่าทะเล

เต่าทะเลเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าและประโยชน์มากมายหลายประการ อีกทั้งเต่าทะเลยังมีประโยชน์ในเชิงเศรษฐกิจอีกด้วย และจากสาเหตุนี้เองที่ทำให้ในปัจจุบันจำนวนเต่าทะเลในธรรมชาติได้ลดจำนวนลงอย่างรวดเร็ว จนอยู่ในภาวะใกล้จะสูญพันธุ์ แต่ก็ได้หน่วยงานที่เห็นความสำคัญของเต่าทะเลจะมีจำนวนมากขึ้นจึงได้มีการริเริ่มการอนุรักษ์เต่าทะเลขึ้น จึงเชื่อได้แน่ว่าในอนาคตเต่าทะเลจะมีจำนวนมากขึ้น ในธรรมชาติและพอเพียงกับความต้องการที่จะนำเต่าทะเลชนิดต่างๆ ที่มีอยู่ในโลก มีจำนวนทั้งหมด 8 ชนิด แต่ 1 ชนิด ไม่ได้รับการบันทึกว่าเป็นเต่าทะเลชนิดหนึ่งของโลก จึงทำให้เต่าทะเลได้รับการบันทึกว่ามีเพียง 7 ชนิด ในโลกเท่านั้น สามารถพบในประเทศไทยถึง 5 ชนิด ได้แก่ เต่ากระ เต่าตนุ เต่าหญ้า เต่ามะเฟือง เต่าหัวฆ้อน

การใช้ประโยชน์จากเต่าทะเล

- 1 การค้าโดยการหามาตรการหยุดยั้งการค้าจากผลิตภัณฑ์ที่มาจากเต่าทะเล
- 2 ควรส่งเสริมให้ชาวทะเลทำประมงที่ไม่ส่งผลกระทบต่อเต่าทะเลและให้ความรู้ควบคู่กันไป
- 3 การทำฟาร์มเต่าทะเลทั้งภาครัฐบาลและเอกชน
- 4 เต่าทะเลที่ติดอวนขณะทำการประมง ซึ่งเป็นปัญหาที่สำคัญต่อการลดลงของจำนวนเต่าทะเล การจัดการในเรื่องนี้ ต้องจัดตั้งเขตห้ามทำประมง พัฒนาเครื่องมือและเทคนิคการทำประมงเพื่อลดการติดมาของเต่าทะเลในการทำประมง ควรจัดการพิจารณาปัญหาจัดการระเบียบและข้อบังคับขึ้น ควรยุติความพยายามใดที่จะอาศัยการทำประมงเพื่อจับเต่าทะเลในธรรมชาติ
- 5 การวิจัย ในเรื่องของการวิจัยจำเป็นที่จะต้องดำเนินการอย่างเร่งด่วนในเรื่องต่างๆ ดังนี้
 - 5.1 การสำรวจและประเมินขนาดจำนวนของเต่าทะเลทุกชนิด
 - 5.2 ความรู้พื้นฐานทางด้านชีววิทยาการแพร่พันธุ์ของเต่าทะเลทุกชนิด
 - 5.3 เทคนิคการจัดการคือ การตรวจสอบมาตรการที่ได้ผลในการเพิ่มจำนวน

การอนุรักษ์พันธุ์เต่าทะเล

- 1 การป้องกันถิ่นที่อยู่อาศัย
- 2 การจัดการทรัพยากรเต่าทะเล
- 3 การให้การศึกษาเกี่ยวกับการอนุรักษ์เต่าทะเล กระทำโดยการเผยแพร่มาตรการอนุรักษ์ที่ได้ผลให้แต่ละประเทศทราบเพื่อที่ในแต่ละประเทศจะได้นำไปใช้เป็นนโยบายในการปฏิบัติ
- 4 ความร่วมมือในการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างองค์กรทั้งในประเทศและต่างประเทศ
- 5 การใช้ไมโครชิพในการติดตามเต่าทะเล
- 6 เครื่องมือแยกเต่าทะเลในการทำประมงทะเล เพื่อแยกเต่าทะเลที่ติดมาในการทำประมง

โปรแกรมการฝึกเรียนรู้แบบบูรณาการ
ครั้งที่ 12
การเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบด้านการเรียน
ปัจฉิมนิเทศ

ชื่อกิจกรรม ปัจจุบันนิเทศ

เวลาที่ใช้ 50 นาที

วัตถุประสงค์ เพื่อสรุปข้อคิดและสรุปสิ่งที่ได้จากการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อพัฒนาความ
 รับผิดชอบด้านการเรียน

อุปกรณ์ 1 กระดาษรูปหัวใจ
2 ปากกา/ดินสอ

การดำเนินการ

- 1 ผู้วิจัยให้นักเรียนซักถามถึงสิ่งที่ไม่เข้าใจ
- 2 นักเรียนรวมกันสรุปถึงสิ่งที่ได้จากการเรียนรู้แบบบูรณาการ ลงในกระดานรูปหัวใจที่ผู้วิจัยจัดเตรียมไว้ให้และผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม
- 3 ผู้วิจัยกล่าวขอบใจนักเรียนทุกคนที่ให้ความร่วมมือในการทดลองและกล่าวปิดการทดลอง

การประเมินผล

- 1 สังเกตความร่วมมือในการทำกิจกรรม
- 2 สังเกตการซักถามของนักเรียน และการสรุปของนักเรียนจากการเข้าร่วมการทดลอง

ทบทวน

1 จงบอกความหมายของความรับผิดชอบด้านการเรียนมาพอเข้าใจ

2 นักเรียนคิดว่าความรับผิดชอบด้านการเรียนมีความสำคัญอย่างไร

3 การมีความรับผิดชอบด้านการเรียน จะเกิดผลดีอย่างไรบ้าง

4 นักเรียนจะมีวิธีการปฏิบัติตนอย่างไร จึงจะได้ชื่อว่าเป็นผู้มีความรับผิดชอบด้านการเรียน

ภาคผนวก ข

- 1 แบบสอบถามความรับผิดชอบ ด้านการเรียน
- 2 ตารางแสดงโครงสร้างแบบสอบถามความรับผิดชอบ ด้านการเรียน
- 3 ตารางเฉลยคะแนนของแบบสอบถามความรับผิดชอบ ด้านการเรียน
- 4 ตารางแสดงค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามความรับผิดชอบ ด้านการเรียน

แบบสอบถามความรับผิดชอบด้านการเรียน

คำชี้แจง

1 แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามเพื่อศึกษาถึงความรู้สึก และพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบด้านการเรียน โดยให้นักเรียนพิจารณาสถานการณ์ที่กำหนดไว้ในแต่ละข้อ และเลือกคำตอบตามความรู้สึกที่เป็นจริงของนักเรียนมากที่สุด

2 วิธีการตอบแบบสอบถาม เมื่อนักเรียนอ่านสถานการณ์ในแต่ละข้อแล้วให้นักเรียนพิจารณาคำตอบจากตัวเลือกที่กำหนดให้แล้วทำเครื่องหมาย X ลงในกระดาษคำตอบให้ตรงตามตัวเลือกที่นักเรียนเลือกตอบเพียงข้อละ 1 คำตอบเท่านั้น

- 1 นางสาวอารียาได้หยุดเรียนไป 2 วัน เนื่องจากเป็นไข้หวัด ในวันที่สามนางสาวอารียาจึงไปเรียนตามปกติ ถ้านักเรียนเป็นนางสาวอารียา นักเรียนจะทำอย่างไรเมื่อไปโรงเรียนใน วันรุ่งขึ้น
 - ก อยู่เฉยๆ
 - ข สอบถามเพื่อนว่าเรียนอะไรไปบ้าง
 - ค ถ้าเพื่อนบอกให้ทำการบ้านจึงค่อยส่ง
- 2 ในขณะที่ครูปราณีกำลังสอนวิชาเอเซียตะวันออกเฉียงใต้อยู่ นั้น ดุลยาซึ่งนั่งหลังสุดของห้อง กำลังชวนอาทิตย์คุยเรื่องละครทีวีเมื่อคืนนี้ ถ้านักเรียนเป็นเพื่อนที่นั่งอยู่ใกล้ๆ นักเรียนจะทำอย่างไร
 - ก บอกเพื่อนให้หยุดคุยแล้วตั้งใจฟังครู
 - ข ไปร่วมวงคุยกับเพื่อนๆ เพราะเป็นละครเรื่องที่ชอบอยู่แล้ว
 - ค ฟังครูอธิบาย และแอบฟังเพื่อนที่คุยเมื่อครูเฉลย
- 3 จารุภาชวนนภาพรไปดูภาพยนตร์ที่เมเจอร์รัชโยธินในวันอาทิตย์ ซึ่งเป็นเรื่องที่นภาพรอยากดูมากๆ แต่นภาพรยังทำการบ้านที่จะต้องส่งครูในวันจันทร์ไม่เสร็จ ถ้านักเรียนเป็นนภาพร นักเรียนจะทำอย่างไร
 - ก ไปดูภาพยนตร์กับเพื่อน ยอมให้ครูทำโทษที่ทำการบ้านไม่เสร็จ
 - ข บอกจารุภาว่าไม่ไปแล้วเพราะยังทำการบ้านไม่เสร็จ
 - ค ไปดูภาพยนตร์ก่อนแล้วค่อยไปลอกเพื่อนในตอนเช้า
- 4 โรงเรียนจัดงานนิทรรศการวันเข้ามาชงบูชา ชลดาเป็นคนที่ทำงานร่วมกับเพื่อนๆ และต้องนำรูปภาพ พร้อมกับนำอุปกรณ์เครื่องเขียนมาด้วย ถ้านักเรียนเป็นชลดา นักเรียนจะทำอย่างไร
 - ก ไม่นำอุปกรณ์เครื่องเขียนมา เพราะคิดว่าไม่ยากทำ
 - ข นำอุปกรณ์มาแต่ไม่ยอมเอาออกมา เพราะคิดว่าจะขอยืมของเพื่อนเอา
 - ค เตรียมอุปกรณ์ใส่กระเป๋า และก่อนมาโรงเรียนก็ตรวจดูว่าครบหรือไม่

- 5 ในชั่วโมงภาษาอังกฤษ ขณะที่พัชรีสอนไปได้ครึ่งชั่วโมง บังเอิญมีธุระด่วนมากจำเป็นต้องปล่อยให้นักเรียนอยู่ตามลำพังในห้องเรียน โดยครูสั่งให้นักเรียนอ่านหนังสือไปล่วงหน้า ถ้านักเรียนเป็นคนหนึ่งที่อยู่ในห้องเรียนนี้ นักเรียนจะอย่างไร
- ก นำหนังสือมาอ่านตามที่ครูสั่ง
 - ข นำหนังสืออื่นมาอ่านแทน
 - ค ชวนเพื่อนในห้องเล่น
- 6 ครูพูนทรัพย์เป็นครูประจำชั้น 4/5 พบว่านักเรียนในชั้นของตนเองหลายคนที่มีผลการเรียนอ่อน จึงเปิดสอนซ่อมเสริมให้กับนักเรียนที่สนใจเรียนฟรีในตอนเย็น อิชยาเป็นนักเรียนคนหนึ่งที่มีผลการเรียนอ่อน ถ้านักเรียนเป็นอิชยา นักเรียนจะอย่างไร
- ก ไม่สนใจการสอนพิเศษของครูเพราะคิดว่าตนเองเรียนอย่างไรก็คงไม่ดีขึ้น
 - ข เข้าเรียนบ้าง ไม่เข้าเรียนบ้างถ้าวันไหนไม่อยากเรียน
 - ค เข้าเรียนพิเศษทุกครั้ง และกลับไปทบทวนบทเรียนเสมอ
- 7 จาริณีรู้ว่าเป็นคนเรียนไม่เก่ง เพราะเมื่อมีการสอบครั้งใดจาริณีจะได้คะแนนน้อยกว่าเพื่อนๆ แต่จาริณีก็อยากมีผลการเรียนที่ดีขึ้นเพื่อให้พ่อแม่ภูมิใจในตนเอง จาริณีควรทำอย่างไร
- ก ไปบ่นกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ตนเองนับถือจะได้สอบได้
 - ข พยายามตั้งใจเรียนและทบทวนบทเรียนทุกครั้ง
 - ค อ่านหนังสือเมื่อใกล้สอบ จะได้ไม่ลืม
- 8 สุดหทัยมีบัตรชมคอนเสิร์ตอยู่ 2 ใบ แต่ไม่มีใครไปเป็นเพื่อน จึงชวนสิทธิยาเพื่อนรักไปดูด้วยกัน สิทธิยาอยากดูคอนเสิร์ตมาก เพราะจะแสดงเป็นรอบสุดท้ายแล้ว แต่สิทธิยาก็ต้องทบทวนบทเรียนและอ่านหนังสือล่วงหน้าก่อนเข้าชั้นเรียนในวันพรุ่งนี้ ถ้านักเรียนเป็นสิทธิยานักเรียนจะอย่างไร
- ก ไปดูคอนเสิร์ตก่อน แล้วจึงกลับมาอ่านหนังสือ
 - ข รีบออกไปดูคอนเสิร์ต เพราะจะแสดงเป็นรอบสุดท้ายแล้ว
 - ค บอกสุดหทัยว่าต้องอ่านหนังสือ เพราะกลัวจะตอบคำถามครูไม่ได้
- 9 กนิษฐาเป็นนักเรียนที่เรียนหนังสือเก่งแต่มักจะทำงานเร็วไม่มีการตรวจดู จนทำให้งานนั้นมีความผิดพลาดหลายแห่ง กนิษฐาได้คัดเลือกให้เป็นตัวแทนของโรงเรียนไปสอบแข่งขันกับโรงเรียนในระดับประเทศ ถ้านักเรียนเป็นกนิษฐา นักเรียนจะอย่างไร
- ก รีบทำข้อสอบนั้นเหมือนเดิม เพราะคิดว่าตนเองเก่งอยู่แล้ว
 - ข ทำข้อสอบให้ช้าลงจะได้ไม่ต้องตรวจทาน
 - ค ทำข้อสอบอย่างรอบคอบและตรวจดูความเรียบร้อยก่อนส่ง

- 10 ครูวันคำได้มอบหมายให้นักเรียนแบ่งกลุ่มเพื่อทำรายงานมาส่งในวิชาภาษาไทย กลุ่มของ
ภารดีมักจะโดนครูเรียกมาแก้ไขงานเสมอๆ เนื่องจากงานนั้นมีข้อบกพร่องอยู่มาก หากมี
การทำรายงานในครั้งต่อไป นักเรียนจะอย่างไรถ้าเป็นคนหนึ่งที่อยู่ในกลุ่มของภารดี
ก ทำส่งๆ ไปเหมือนเดิมง่ายดี ผิดตรงไหนแล้วค่อยแก้
ข ทำส่งๆ ไป ไม่จำเป็นต้องตรวจดู ยังไงก็ได้คะแนนเหมือนกัน
ค ตรวจดูความถูกต้อง และความเรียบร้อยทุกครั้งก่อนส่งครู
- 11 วาปีมักจะเป็นคนขี้ลืมอยู่เสมอๆ บางครั้งในชั่วโมงเรียนแต่ละวิชาเขาก็มักจะลืมเอาสมุดมา
บ้างลืมอุปกรณ์ในการเรียน ที่ครูสั่งมาเป็นประจำ จนเขาถูกครูหลายคนตำหนิอยู่เสมอๆ ถ้า
นักเรียนเป็นวาปี นักเรียนจะอย่างไรที่จะไม่ให้ครูตำหนิอีก
ก ตรวจดูอุปกรณ์ตอนจัดตารางสอนทุกครั้ง
ข ซื้อใหม่ที่ร้านสหกรณ์ของโรงเรียน
ค นำอุปกรณ์ในการเรียนใส่กระเป๋าตลอดเวลา
- 12 วันนี้เป็นวันสอบปลายภาค อากิยะ และพันทรี มาโรงเรียนแต่เช้าเพื่อเตรียมตัวมาสอบให้
ทันเวลา ก่อนเข้าห้องสอบ อากิยะได้นัดกับพันทรีว่า เดี่ยวสอบเสร็จเราจะไปเดินซื้อของกัน
เมื่อถึงเวลาสอบปรากฏว่าอากิยะรีบทำข้อสอบโดยไม่ได้ตรวจทานแล้วออกไปยืนรอพันทรีที่
หน้าห้อง เมื่อพันทรีหันไปเห็นเพื่อนยืนรออยู่หน้าห้อง นักเรียนคิดว่าพันทรีควรจะทำอย่าง
ไร
ก คอยๆ อ่านข้อสอบซ้ำๆ ทีละข้อและตรวจทานก่อน
ข รีบทำข้อสอบโดยอ่านโจทย์บ้าง ไม่อ่านบ้างจะได้ทำเสร็จเร็วๆ
ค เลือกข้อที่ง่ายทำก่อน ส่วนข้อยากๆ ก็เดาส่งๆ ไปเพราะจะรีบไปซื้อของ
- 13 ในแต่ละครั้งที่เปลี่ยนชั่วโมง นักเรียนทุกคนต้องรีบเข้าห้องเรียนเพื่อเรียนวิชาต่อไป แต่
สาลินีมักจะเข้าห้องเรียนไม่ตรงเวลา เพื่อนๆ จึงไม่ค่อยคบกับสาลินี ถ้านักเรียนเป็นสาลินี นักเรียน
จะอย่างไร
ก เข้าห้องเรียนช้าๆ เพราะไม่อยากเรียนวิชาต่อไป
ข แวะเข้าห้องน้ำสักรู้ เพื่อนๆ คงไม่ว่าอะไรถ้าเข้าห้องเรียนช้าไปนิด
ค เข้าห้องเรียนให้ตรงเวลา และพยายามควบคุมตนเองโดยไม่ปล่อยตัวตามสบาย
- 14 ครูสอนภาษาฝรั่งเศสเป็นครูคนใหม่ และใจดีมาก ไม่เคยว่ากล่าวหรือลงโทษนักเรียนในเรื่อง
การเข้าเรียนสาย ถ้านักเรียนเป็นนักเรียนในห้องนี้ จะอย่างไร
ก เข้าเรียนสายบ้าง เข้าเรียนตรงเวลาบ้าง
ข เข้าเรียนตรงเวลาทุกครั้ง เพราะเกรงใจครู
ค เข้าเรียนสายทุกครั้งเพราะครูไม่เคยว่า

- 15 ในชั่วโมงคณิตศาสตร์ ภรณ์ทำการบ้านไม่เสร็จ ครูภมลวรรณจึงทำโทษให้ทำการบ้านอยู่ในห้องให้เสร็จแล้วนำมาส่งก่อน 16 00 น ในขณะที่ภรณ์นั่งทำการบ้านอยู่ มีเพื่อนๆ มาชวนไปเล่น ถ้านักเรียนเป็นภรณ์ นักเรียนจะทำอย่างไร
- ก รีบลงไปเล่นกับเพื่อนๆ โดยไม่สนใจทำการบ้าน
 - ข ลงไปเล่นกับเพื่อนสักพักหนึ่ง แล้วจึงค่อยกลับมาทำต่อ
 - ค ไม่สนใจเพื่อน พยายามทำการบ้านให้เสร็จทันตามเวลา
- 16 อภิเมษคลนัดกับอภิรักษ์ไว้หน้าโรงเรียนเพื่อจะไปเรียนพิเศษ แต่ถึงเวลานัดแล้ว อภิรักษ์ก็ยังไม่มา ซึ่งจวนจะได้เวลาเรียนแล้ว ถ้านักเรียนเป็นอภิเมษ นักเรียนจะทำอย่างไร
- ก รอจนอภิรักษ์จะมา ถึงแม้ว่าจะเข้าเรียนสาย
 - ข เขียนโน้ตทิ้งไว้ และตนเองไปเข้าเรียนพิเศษให้ทัน
 - ค รอจนอภิรักษ์มาแล้วชวนกันโดดเรียน
- 17 พฐมีหน้าที่ทำความสะอาดโต๊ะหมู่บูชาในห้องธรรมะ วันหนึ่งขณะที่ปิดฝุ่นบนโต๊ะหมู่บูชา พฐทำแจกันแตก ซึ่งตอนนั้นไม่มีใครอยู่ในห้องเลย ถ้านักเรียนเป็นพฐ นักเรียนจะทำอย่างไร
- ก รีบนำแจกันที่แตกไปทิ้ง แล้วทำเฉยๆ ไม่บอกใคร
 - ข รีบไปบอกครูว่าทำแจกันในห้องธรรมะแตก
 - ค กลัวโดนทำโทษ จึงให้เพื่อนไปบอกครูแทน
- 18 กาลัญญูนำกระดาษโปสเตอร์มาทำรายงานวิชาศิลปะแล้ววางกระดาษไว้ที่พื้น เมื่อปจรรย์เดินเข้ามาในห้องแล้วเหยียบกระดาษของกาลัญญูโดยบังเอิญ ถ้านักเรียนเป็นปจรรย์ นักเรียนจะทำอย่างไร
- ก ยอมรับผิด และซื้อกระดาษชดใช้ให้กาลัญญู
 - ข ยอมรับผิดกับกาลัญญูเพราะตนไม่ได้ตั้งใจ
 - ค ทำเป็นไม่รู้ไม่เห็น
- 19 พรินทรมีหน้าที่ขายของที่สหกรณ์โรงเรียนวันหนึ่งมีเพื่อนมาชวนคุยจึงคุยเพลินจนลืมดูรายการสินค้า เมื่อหมดเวลาขายของตรวจสอบจำนวนเงินและจำนวนสินค้าปรากฏว่าจำนวนเงินและจำนวนสินค้าไม่ตรงกัน ถ้านักเรียนเป็นพรินทร นักเรียนจะทำอย่างไร
- ก บอกสาเหตุและยอมรับผิดกับครู
 - ข หลบหน้าครูเพราะกลัวการลงโทษ
 - ค ช่วยครูขายของเหมือนเดิม ทำเฉยๆ ไว้ถ้าไม่มีใครถาม

- 20 หลังจากที่คุณพรวรรณได้สอนวิชาเคมีเสร็จแล้ว ได้มอบหมายให้นักพรนำอุปกรณ์การสอนไปเก็บที่ห้องพัสดุ และกำชับว่าให้นำของไปเก็บให้เรียบร้อยและอย่าลืมล็อกห้องก่อนออก เมื่อคุณพรเก็บของเสร็จและกำลังจะล็อกห้องอยู่นั้น ได้มีเพื่อนมาชวนคุยจนทำให้คุณพรวรรณลืมล็อกห้องพัสดุ ปรากฏว่าในวันรุ่งขึ้นอุปกรณ์การสอนของคุณพรหายไป ถ้านักเรียนเป็นคุณพร นักเรียนจะทำอย่างไร
- ก หลบหน้าคุณพรวรรณอย่าให้คุณตามเจอ
 - ข เข้าไปสารภาพและขอโทษว่าคุณเองลืมล็อกห้อง
 - ค ให้เพื่อนไปบอกคุณพรวรรณว่าคุณจะขอโทษ
- 21 ในขณะที่คุณสอน สายอยู่กับสายหยุด แอบคุยกันถึงละครที่อวสานเมื่อคืนนี้ ซึ่งเป็นเรื่องที่สมศรีชอบดูมาก แต่เมื่อคืนนี้ต้องไปงานเลี้ยงกับแม่จึงพลาดดูตอนจบไป ถ้านักเรียนเป็นสมศรี นักเรียนจะทำอย่างไร
- ก ตั้งใจฟังเพื่อนเล่าโดยไม่ฟังครูเลย
 - ข ฟังเพื่อนด้วย ฟังครูด้วย
 - ค เตี้ยวคอยให้เพื่อนเล่าให้ฟังตอนพักกลางวัน
- 22 เข้าวันหนึ่ง พริมา กับสุดาทิพย์มาโรงเรียนสาย พริมาจึงชวนสุดาทิพย์ไม่เข้าชั้นเรียนในชั่วโมงแรกเพราะเป็นวิชาคณิตศาสตร์ ซึ่งพริมาและสุดาทิพย์และไม่ชอบเรียนอยู่แล้ว และทั้งคู่ลืมทำการบ้านมาด้วย ถ้านักเรียนเป็นสุดาทิพย์ นักเรียนจะทำอย่างไร
- ก ไม่เข้าเรียนด้วยกัน เพราะไม่อยากเรียนอยู่แล้ว
 - ข ไม่ยอมหนีเรียน เพราะการหนีเรียนผิดระเบียบของโรงเรียน
 - ค ไม่ยอมหนีเรียน เพราะมีครูมาพบเสียก่อน
- 23 ในขณะที่เรียนวิชาสุขศึกษาอยู่นั้น ปองขวัญเห็นเพื่อนในห้องเรียนเขียนข้อความลงบนกระดาน และส่งกระดานโยนให้กันเวลาที่ครูเขียนกระดานซึ่งปองขวัญนั่งติดอยู่กับเพื่อนคนนั้น ถ้านักเรียนเป็นปองขวัญ นักเรียนจะทำอย่างไร
- ก แจ้งให้ครูทราบ
 - ข ปลอมให้ทำอย่างนั้นสนุกดี
 - ค ดักเตือนเพื่อนให้เลิกกระทำเช่นนั้น
- 24 เมื่อถึงเวลาเรียนวิชาภาษาไทย ปรากฏว่า รติมาเอาการบ้านวิชาสังคมขึ้นมาทำเนื่องจากยังทำการบ้านไม่เสร็จ ครูที่สอนวิชาภาษาไทยพบเข้าจึงเตือนรติมาให้เอาเก็บไว้มาก่อน ถ้านักเรียนเป็นรติมา นักเรียนจะทำอย่างไร
- ก เอาวิชาทำการบ้านสังคมเก็บ แล้วไม่นำขึ้นมาทำอีก
 - ข เอาวิชาทำการบ้านสังคมขึ้นมาทำอีก เมื่อเวลาที่ครูหันไปเขียนกระดาน
 - ค แอบนำการบ้านวิชาสังคมขึ้นมาทำต่ออย่าให้ครูเห็นอีก

- 25 นิภาพรรณ มีผลการเรียนที่อ่อนลงและเธอรู้ตัวว่าเธอใช้เวลาในการดูหนังสือน้อย และไม่คอยได้ทบทวนบทเรียน แต่นิภาพรรณอยากมีผลการเรียนที่ดีขึ้น ถ้านักเรียนเป็นนิภาพรรณนักเรียนจะอย่างไร
- ก เพิ่มเวลาในการดูหนังสือให้มากขึ้น งดการเดินเล่นห้างสรรพสินค้าและการดูโทรทัศน์
 - ข ดูหนังสือเป็นบางวัน ดูในวันที่ต้องการจะทบทวนบทเรียนเท่านั้น
 - ค ไม่ทบทวนบทเรียนจนกว่าจะใกล้ถึงวันสอบ
- 26 ชวีพรมีคะแนนในการสอบภาคเรียนที่ 1 ลดลง เนื่องจากรู้ตัวว่าอ่านหนังสือและทบทวนบทเรียนน้อยมาก แต่อยากได้คะแนนสูงขึ้นกว่าเดิม ถ้านักเรียนเป็นชวีพรนักเรียนจะอย่างไร
- ก พยายามทบทวนบทเรียนที่เรียนมา ทุกครั้งเมื่อมีเวลาว่าง
 - ข ไม่ทบทวนบทเรียน เพราะคิดว่าการทบทวนบทเรียนไปแล้วทำให้เสียเวลา
 - ค อ่านหนังสือตอนเช้าก่อนมาโรงเรียนก็เพียงพอแล้ว จะทำให้ไม่เครียด
- 27 พิรดาเป็นคนเรียนวิชาคณิตศาสตร์อ่อนมากคนหนึ่ง เมื่อพิรดาทำแบบฝึกหัดไปส่งครู ครูได้ตรวจแบบฝึกหัดของพิรดาให้ แล้วจึงแจกงานกลับคืนมา ถ้านักเรียนเป็นพิรดา นักเรียนจะอย่างไร
- ก นำกลับมาดู และแก้ไขสิ่งที่ผิด ตรงไหนไม่เข้าใจก็ถามครูผู้สอน
 - ข ทำเฉยเสีย เพราะกลัวถูกเพื่อนล้อว่าชอบทำงานช้าชาก
 - ค นำกลับมาดู และไปขอลอกเพื่อนในข้อที่ตนเองทำผิด
- 28 ครูอาณิกาให้นักเรียนเขียนโครงการเรื่องการจัดการรายการเสียงตามสายภายในโรงเรียน มยุรี เสนอโครงการกับครูแล้ว ปรากฏว่าครูให้นำมาปรับปรุงโครงการใหม่ถึง 3 ครั้ง ถ้านักเรียนเป็นมยุรี นักเรียนจะอย่างไร
- ก ปรับปรุงแก้ไขใหม่ พร้อมทั้งขอคำชี้แนะจากครู
 - ข เสนอครูขอทำงานอย่างอื่นแทนการเขียนโครงการ
 - ค บอกครูว่าตนไม่สามารถจะทำได้ดีกว่านี้แล้ว

กระดาษคำตอบ

ชื่อ – สกุล

เลขที่

ชั้น

ข้อที่	ก	ข	ค	ข้อที่	ก	ข	ค
1				15			
2				16			
3				17			
4				18			
5				19			
6				20			
7				21			
8				22			
9				23			
10				24			
11				25			
12				26			
13				27			
14				28			

ตาราง 5 แสดงโครงสร้างแบบสอบถามความรับผิดชอบด้านการเรียน

พฤติกรรม	จำนวนข้อ	ข้อที่
1 ด้านเอาใจใส่ต่อการเรียน	4	1 – 4
2 ด้านการตั้งใจปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมาย	4	5 – 8
3 ด้านความละเอียดรอบคอบ	4	9 – 12
4 ด้านการตรงต่อเวลา	4	13 – 16
5 ด้านการยอมรับและติดตามผลการกระทำของตน	4	17 – 20
6 ด้านการเคารพต่อระเบียบกฎเกณฑ์	4	21 – 24
7 ด้านการพยายามปรับปรุงงานในหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้น	4	25 - 28
รวม	28	

ตาราง 6 เจลยคะแนนแบบสอบถามความรับผิดชอบด้านการเรียน

ข้อ	ก	ข	ค	ข้อ	ก	ข	ค
1	1	3	2	15	1	2	3
2	3	1	2	16	2	3	1
3	1	3	2	17	1	3	2
4	1	2	3	18	3	2	1
5	3	2	1	19	3	2	1
6	1	2	3	20	1	3	2
7	1	3	2	21	1	2	3
8	2	1	3	22	1	3	2
9	1	2	3	23	2	1	3
10	2	1	3	24	3	2	1
11	3	2	1	25	3	2	1
12	3	1	2	26	3	1	2
13	1	2	3	27	3	1	2
14	2	3	1	28	3	2	1

หมายเหตุ ให้ 3 คะแนน หมายถึง นักเรียนมีความรับผิดชอบด้านการเรียนมาก
 ให้ 2 คะแนน หมายถึง นักเรียนมีความรับผิดชอบด้านการเรียนปานกลาง
 ให้ 1 คะแนน หมายถึง นักเรียนมีความรับผิดชอบด้านการเรียนน้อย

ตาราง 7 แสดงค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ(t)ของแบบสอบถามความรับผิดชอบด้านการเรียน

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก เป็นรายข้อ (t)	ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก เป็นรายข้อ (r)
1	2 58	15	3 41
2	2 63	16	3 00
3	3 07	17	3 95
4	2 21	18	2 11
5	2 58	19	3 41
6	4 00	20	5 88
7	2 91	21	5 43
8	3 41	22	2 23
9	3 33	23	2 78
10	3 54	24	2 44
11	2 80	25	2 91
12	4 84	26	4 64
13	3 54	27	4 00
14	3 41	28	4 03

ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 95

ภาคผนวก ค

- 1 ตารางแสดงคะแนนความพึงพอใจด้านการเรียนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมก่อนและหลังได้รับการเรียนรู้แบบบูรณาการ
- 2 ตารางแสดงผลต่างคะแนนความพึงพอใจด้านการเรียนของกลุ่มทดลองก่อนและหลังได้รับการเรียนรู้แบบบูรณาการ
- 3 ตารางแสดงผลต่างคะแนนความพึงพอใจด้านการเรียนของกลุ่มควบคุมก่อนและหลังได้รับการเรียนรู้แบบบูรณาการ

ตาราง 8 แสดงคะแนนความรับผิดชอบด้านการเรียนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมก่อนและหลังได้รับการเรียนรู้แบบบูรณาการ

ลำดับที่	กลุ่มทดลอง		กลุ่มควบคุม	
	ก่อนทดลอง	หลังทดลอง	ก่อนทดลอง	หลังทดลอง
1	95	102	97	109
2	93	113	89	109
3	112	120	115	115
4	87	111	115	117
5	90	120	87	104
6	91	112	88	99
7	92	110	92	104
8	96	125	91	100
9	91	116	92	95
10	100	111	91	96
11	79	122	72	93
12	88	110	109	115
13	105	118	115	117
14	119	125	101	110
15	111	122	111	115
$\bar{X}$	96.60	115.80	97.60	106.53
S	10.85	6.61	12.86	8.44

ตาราง 9 แสดงผลต่างคะแนนความรับผิดชอบด้านการเรียนของกลุ่มทดลองก่อนและหลังได้รับการเรียนรู้แบบบูรณาการ

ลำดับที่	กลุ่มทดลอง			
	ก่อนทดลอง	หลังทดลอง	ผลต่าง (D)	ผลต่าง ยกกำลังสอง (D ²)
1	95	102	7	49
2	93	113	20	400
3	112	120	8	64
4	87	111	24	576
5	90	120	30	900
6	91	112	21	441
7	92	110	18	324
8	96	125	29	841
9	91	116	25	625
10	100	111	11	121
11	79	122	43	1849
12	88	110	22	484
13	105	118	13	169
14	119	125	6	36
15	111	122	11	121
	$\bar{X} = 96.60$ S = 10.85	$\bar{X} = 115.80$ S = 6.61	$\sum D = 288$ $\bar{X}_{diff} = 19.20$ $S_{diff} = 10.44$	$\sum D^2 = 7,000$

ตาราง 10 แสดงผลต่างของคะแนนความรับผิดชอบด้านการเรียนของกลุ่มควบคุมก่อนและหลัง
ได้รับการเรียนรู้แบบบูรณาการ

ลำดับที่	กลุ่มควบคุม			
	ก่อนทดลอง	หลังทดลอง	ผลต่าง (D)	ผลต่าง ยกกำลังสอง (D ²)
1	96	109	13	169
2	89	109	20	400
3	115	115	0	0
4	115	117	2	4
5	87	104	17	289
6	88	99	11	121
7	92	104	12	144
8	91	100	9	81
9	92	95	3	9
10	91	96	5	25
11	72	93	21	441
12	109	115	6	36
13	115	117	2	4
14	101	110	9	81
15	111	115	4	16
	$\bar{X} = 97.60$ $S = 12.86$	$\bar{X} = 106.53$ $S = 8.44$	$\sum D = 134$ $\bar{X}_{diff} = 8.93$ $S_{diff} = 6.67$	$\sum D^2 = 1,820$

ภาคผนวก ง

หนังสือขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ บัณฑิตวิทยาลัย มศว โทร 5731

ที่ ศธ 0519 12/3๖๖๐

วันที่ /๖ มีนาคม 2548

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

 เนื่องด้วย นางสาวอารีย์รัฐ เล็กโล่ง นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์เรื่อง “ผลของการเรียนรู้แบบบูรณาการที่มีต่อความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนราชินี เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรรณรัตน์ พลอยเลื่อนแสง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ รองศาสตราจารย์เวอร์นิ กรีทอง อาจารย์วิไลลักษณ์ พงษ์โสภา และ อาจารย์พาสนา จุลรัตน์ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถามผลของการเรียนรู้แบบบูรณาการที่มีต่อความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนราชินี เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร

 จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ข้าราชการในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถามให้ นางสาวอารีย์รัฐ เล็กโล่ง และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้ด้วย

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์เพ็ญศิริ จีระเดชากุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ชื่อ ชื่อสกุล	นางสาวอารีย์รัฐ เล็กโลง
วันเดือนปีเกิด	27 มิถุนายน 2515
สถานที่เกิด	อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	444 ถนนมหาราช เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร 10200 โทร 05 - 0764164
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	ครูน้อย
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนราชินี เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร โทร 02 - 2211501
ประวัติการศึกษา	
พ ศ 2528	ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 6 โรงเรียนดลิตวิทยา
พ ศ 2534	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 6 โรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง
พ ศ 2538	คบ (สังคมศึกษา) มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี
พ ศ 2548	กศ ม (จิตวิทยาการศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ